

Vereniging Behoud de Parel
p/a Winterheide 3
5971 GD Grubbenvorst

Aan het college van B&W
Gemeente Horst aan de Maas
Postbus 6005
5960 AA Horst

Grubbenvorst 12 februari 2010, BdP/0081

Onderwerp: Zienswijzen Notitie Reikwijdte en Detailniveau (PlanMER), Landbouwwontwikkelingsgebied Witveld, te Grubbenvorst

Geacht college,

Bij deze dienen wij de volgende zienswijzen in aangaande de genoemde Notitie Reikwijdte en Detailniveau PlanMER¹.

Figuur 1 bevat een onduidelijke legenda en niet te begrijpen opmerkingen in de tekst eronder. Dit is een omissie.

Citaat blz 4: *(Project)m.e.r.-plichtige activiteiten. De Structuurvisie LOG Witveldweg is kaderstellend voor twee (project)m.e.r.-plichtige activiteiten die in het LOG zijn beoogd, te weten de realisatie van het Nieuw Gemengd Bedrijf en de uitbreiding van Maatschap Hagens.*

Het lijkt ons dat er 3 mer plichtige activiteiten plaatsvinden. U stelt immers op blz 3: *Hierbij wordt het Nieuw Gemengd Bedrijf, verspreid over twee locaties, als twee initiatieven aangemerkt.* Hoe dienen we dit nu te begrijpen? Komen er dan 3 mer-ren?

De beschrijving van het NGB is ons niet duidelijk. Moet de mestvergistingsinstallatie dan wel de composteringsinstallatie een aparte mer procedure doorlopen? Komen er dan vier mer-ren?

In de startnotitie NGB is sprake van een slachterij. Is deze mer-plichtig? Komen er dan vijf mer-ren?

Waarom is de slachterij niet genoemd in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau.? Zijn er nog meer zaken aangaande het NGB die niet in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau genoemd worden?

Zijn er wat de overige bedrijven betreft nog zaken niet genoemd, die wel in Notitie Reikwijdte en Detailniveau genoemd hadden moeten worden?

In de startnotitie NGB is sprake van een broederij. Is deze mer-plichtig? Komen er dan zes mer-ren?

Idem , sprake van voerinstallatie. Is deze mer-plichtig. Komen er dan zeven mer-ren? Dit vanwege de grootte van het NGB.

¹ Om de uitvoering van het Verdrag van Arhus mede te ondersteunen wordt deze zienswijze u ook digitaal toegezonden (pdf)

In het hele PlanMER dienen alle emissies vanuit het hele NGB meegenomen te worden².

Doordat de MER NGB niet beschikbaar is, is het onmogelijk een juist oordeel te vellen over de Notitie Reikwijdte en Detailniveau.

Doordat de MER Hagens niet beschikbaar is, is het onmogelijk een juist oordeel te vellen over de Notitie R&D.

Doordat een lijst van bedrijven – gevestigd en te vestigen + uitbreidingen - gesitueerd in het LOG ontbreekt, is het onmogelijk een juist oordeel te vellen over de Notitie R&D.

In het hele PlanMER dienen alle emissies³ uit alle bedrijven, gevestigd en te vestigen + uitbreidingen, gelegen in het LOG-Witveld, meegenomen te worden. (Zie eerdere voetnoot)

In dier voege dient dus de milieugebruiksruimte⁴ m.b.t. alle emissies vastgesteld te worden.

§ 1.2 Passende beoordeling.

Er dient een lijst overlegt te worden waarin duidelijk de nul-situatie⁵ beschreven wordt aangaande ammoniakdepositie op de Maasduinen en op de dichtstbijzijnde Peelgebieden, uitgaande van de situatie voor komst nieuwvestigingen, waarvan Klopman⁶ de eerste was.

Van elk bedrijf dat zich hierna vestigt⁷, dan wel uitbreidt, dient de toename op de genoemde gebieden zichtbaar gemaakt te worden. Men dient hierin ook de andere ammoniakemissies te noemen, bijvoorbeeld afkomstig van mestdroging / mest bewerking. En de NOx afkomstig van biovergisters / WKK. Op deze wijze kan men de toename van significante negatieve effecten stapsgewijs scherp in kaart brengen. Daarbij dient men een te verifiëren lijst te overleggen, waarin precies de ammoniak en NOx emissies per bedrijf⁸, de ventilatie-openingen, de uitstroomsnelheden, de hoogte van de emissiepunten, de exacte locatie etc. zijn beschreven⁹.

§ 3.1 Reikwijdte en detailniveau, inleiding.

Het PlanMER dient wel op detailniveau¹⁰ in te gaan op de bestaande en de te vestigen IV bedrijven. Immers de gebiedsvisie gaat hier gedeeltelijk op in, echter zonder precies vast te stellen “wat er nu gebeurt” met het milieu. Het planMER biedt de mogelijkheid om per bedrijf precies vast te stellen wat er aan emissies bijkomen, als successievelijk bedrijven zich vestigen. Immers Richtlijn 2001/42/EG vereist dat er een systematische gedetailleerde milieubeoordeling plaatsvindt.

² Noem ook de emissies die minder bekend zijn zoals bijvoorbeeld gevaarlijke schimmels uit de niet genoemde slachterij zoals *Aspergillus Fumigatus*, *Penicillium* en *Mucor*.

³ Ook de NOx emissies afkomstig uit vergisters, ammoniak, stank fijnstof uit mestbewerkingsinstallaties etc. etc.

⁴ De milieugebruiksruimte is afhankelijk van de emissie van verzurende en vermestende stoffen. Voorts kunnen de bijdragen van (intensieve) veehouderijen in het plangebied aan geur en de fijn stof concentratie in de buitenlucht zodanig zijn dat ook deze (mede) bepalend zijn voor de omvang van de milieugebruiksruimte. Zie ook document mercie “Bestemmingsplannen buitengebied en Ammoniak”.

⁵ Het betreft hier drie IV bedrijven; Hagens Witveldweg 48, Hagens Witveldweg 44 en Heideveld varkens. Al deze drie genoemde bedrijven hebben momenteel geen geldige milieuvergunning.

⁶ Met de komst van Klopman neemt de emissie vanuit het Witveld met zo'n 10% toe!

⁷ In volgorde van vergunningverlening: Klopman, Coenders en Hendrix. In volgorde van mer procedures: Het NGB heeft al eerder een mer aangevraagd, Hagens Witveldweg 44 vroeg recent een startnotitie mer aan (Advies voor richtlijnen is uitgebracht), echter het NGB en Hagens hebben nog geen vergunning aanvraag gedaan.

⁸ Bij alle bedrijven dienen ook de emissies van ammoniak afkomstig van mestverwerking benoemd te worden.

⁹ Wat de stallen en de mestverwerking betreft alle gegevens die voor invoer van AAgro-stacks noodzakelijk zijn, teneinde het publiek de mogelijkheid ter controle te bieden.

¹⁰ Met detailniveau bedoelen wij de beschrijvingen van het te houden aantal dieren, stalsystemen etc. zodat het mogelijk is om de emissies van ammoniak, fijnstof en stank te berekenen

Het is daarbij een omissie deze over te hevelen naar projectMERS dan wel RO procedures, daar de PlanMER de plaats is waar deze informatie in dient te staan¹¹.

§ 3.2 Plangebied. Er dient een aparte paragraaf gewijd te worden aan de Gekkengraaf. Deze dient te beschrijven hoe de waterkwaliteit in de toekomst herstelt. Ook dient onderzocht te worden welke Rodelijst soorten hier in / bij voorkomen en de gevolgen door het LOG. Daarbij dienen de gevolgen voor de waterkwaliteit in het Kaldenbroek beschreven te worden.

Studiegebied. Aangaande ammoniak dient het onderzoeksgebied ten minste 10 kilometer in omtrek te zijn. Dit doordat de ammoniak emissie uit dit gebied enorm zal toenemen. Men dient, wegens de grensoverschrijdende effecten van ammoniak, Duitsland te betrekken in de PlanMER. Dit wordt ook in de mer-reconstructieplan genoemd.¹²

§ 3.3 Referentiesituatie.

U stelt dat de referentiesituatie “de huidige situatie betreft aangevuld met autonome ontwikkelingen”. Dit is een ernstige omissie. U dient uit te gaan van de situatie¹³ zoals deze beschreven is in de gebiedsvisie, blz 16 de bestaande bedrijven¹⁴. Deze bedrijven emitteren rond de 35.000 kilo ammoniak per jaar. Klopman emitteert 3.000 kilo per jaar. Dit is ongeveer zo’n 10%. Door Klopman te betrekken in de referentiesituatie verdraait u de feiten.

§ 3.4 De volgende beleidskaders / beleidsstukken ontbreken:

Europees en nationaal beleid

Besluit 2179/98/EG

Tal van Europese Richtlijnen, o.a. genoemd in deze zienswijze

Brundtland-rapport¹⁵

Verdrag van Rio de Janeiro

Verdrag van Bern

NMP4

Verdrag van Malta

Meststoffenwet

Agenda 21¹⁶

Jaar vd biodiversiteit

Het gehele “Beleidsprogramma biodiversiteit 2008-2011 Biodiversiteit werkt: voor natuur, voor mensen, voor altijd”.

De leefgebiedenbenadering. Een nieuwe Beleidsstrategie voor Soorten September 2007

Landelijke Natuurdoelenkaart

Beleidsstrategie Soorten

Gezondheids- en welzijnswet voor dieren

Varkensbesluit

Meerjarenprogramma vitaal platteland

Commissie Mer, document “Bestemmingsplannen buitengebied en Ammoniak”

¹¹ Richtlijn 2001/42/EG art 3, lid 5 verwijzend naar Bijlage II, deel 2, o.a.: de cumulatieve aard van de effecten

¹² http://www.limburg.nl/Plattelandinuitvoering/reconstructieplan/bestanden/deel_E_bijlagenrapport.pdf

¹³ Richtlijn 2001/42/EG bijlage 1 (b) de relevante aspecten van de **bestaande situatie van het milieu** en de mogelijke ontwikkeling daarvan als het plan of programma niet wordt uitgevoerd;

¹⁴ Citaat blz 16, gebiedsvisie: Door de vestiging van maximaal 6 intensieve veehouderijen naast de **bestaande intensieve veehouderijen** aan de Witveldweg neemt de milieudruk niet extensief toe en blijft de geurhinder binnen acceptabele grenzen, waarbij voor de individuele bedrijven ruimte blijft voor groeimogelijkheden

En blz 35: Overigens gelden de uitgangspunten in deze gebiedsvisie, als deze niet onnodig beperkend zijn, ook als vertrekpunt voor de ruimtelijke invulling van de bestaande intensieve veehouderijen in het LOG Witveldweg als zij willen uitbreiden. De belangrijkste uitgangspunten zijn:

¹⁵ Met name het aspect duurzaamheid in relatie tot lokale milieu-verslechtingen

¹⁶ Met name het onderdeel VERDRAG INZAKE BIOLOGISCHE DIVERSITEIT artikel 8 Behoud in situ

Kaderrichtlijn water en daarbij behorende delen: Wet verontreiniging oppervlaktewater etc

Provinciaal beleid

Actieplan bedreigde soorten Limburg

Leven in Limburg: samen en gezond! Kadernota (wonen), welzijn en zorg 2008-2012

Provinciale milieuverordening

Gemeentelijk beleid

Milieubeleidsplan Horst

Nota Lokaal Gezondheidsbeleid

Actieplan bedreigde soorten gebied Horst¹⁷

U schrijft: *Een goede landschappelijke inpassing van het landbouwwontwikkelingsgebied en bescherming van de aanwezige omgevingskwaliteiten gelden daarbij als randvoorwaarden, net als het bereiken van een basiskwaliteit voor milieu en water.*

Gaarne zien wij toegelicht hoe de gemeente een toename van ammoniak¹⁸ in de directe omgeving met het bereiken van een basiskwaliteit voor milieu en water in overeenstemming brengt. Betekent dit dat de te bereiken basiskwaliteit een verslechtering inhoudt ten opzichte van de huidige toestand?

U schrijft: *Dat betekent dat de intensieve veehouderij in de kwetsbare gebieden - rond dorpen en natuurgebieden - op termijn worden afgebouwd en de sector tegelijkertijd op duurzame locaties willen concentreren door bedrijven ontwikkelingsruimte te bieden ('afwaartse beweging').*

De dichtstbijzijnde grens van de EHS ligt op 250 meter afstand van de grens van het LOG Witveld. Daarbij liggen er tal van gebieden in de omgeving met hoge natuurwaarden, lees voorkomen van Rodelijst soorten¹⁹, waarbij ook nog Natura 2000 gebieden bij betrokken zijn. Dit zou betekenen dat het LOG Witveld afgebouwd dient te worden in plaats van nieuwvestigingen en uitbreidingen toe te staan..

U dient te motiveren waarom het LOG Witveld gelegen is langs de EHS en andere genoemde kwetsbare natuur.

U schrijft: *Landbouwwontwikkelingsgebieden*

De gebieden waar de intensieve veehouderij duurzame ontwikkelingsmogelijkheden (uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging) krijgt. Het uitgangspunt is dat ruimtelijke concentratie van de intensieve veehouderij zowel bedrijfseconomisch als wat betreft omgevingskwaliteit duurzaam zijn.

Kunt u uitleggen wat u bedoelt met duurzaam in relatie tot bedrijfseconomisch en omgevingskwaliteit?

U schrijft: *Volgens het reconstructieplan is deze locatie geschikt voor concentratie van intensieve veehouderij door de aanwezige wegen, de mogelijke aansluiting op de A73, de beperkte geuroverlast voor de omgeving en de relatief grote afstand tot kwetsbare natuur en woonkernen.*

Kunt u motiveren wat u bedoelt met grote afstand tot kwetsbare natuur. De EHS ligt op 250 meter afstand vanaf de begrenzing van het LOG Witveld. Aantoonbaar is het voorkomen van Rodelijst soorten genoemd in de flora en faunawet en Bijlage IV Habitatrichtlijnen (92/43/EG).

Kunt u motiveren wat u bedoelt met beperkte geuroverlast. Er komen 7 bedrijven²⁰ in een klein gebied bij elkaar te liggen, hier tussenin liggen woonhuizen. De Wgv kent geen accumulatie van stank. Nu al zijn er vele stankmeldingen met betrekking tot de bestaande IV en het champignoncompostbedrijf gedaan door ons. Met meer bedrijven en uitbreidingen zal de stankoverlast toenemen.

U schrijft: *In het LOG Witveldweg mogen zich maximaal zes intensieve veehouderijen vestigen teneinde het milieu niet te veel te belasten en de geurhinder binnen acceptabele grenzen te houden*

¹⁷ http://www.limburg.nl/upload/pdf/ActieplanBedreigdeSoortenNrdMidLimburg_Gebiedrapport_Horst.pdf

¹⁸ Voor het NGB is dit maar liefst 60.000 kilo. Bron: Blonk rapport blz. 34

¹⁹ Dit betreffen ook soorten die voorkomen in bijlage IV Habitatrichtlijn

²⁰ Hagens Witveldweg 48, Hagens Witveldweg 44, Hendrix, Klopman, Coenders, NGB varkens NGB pluimvee.

Motiveer waarom de komst van het NGB met 60.000 kilo ammoniak, een meer dan verdubbeling van de huidige situatie, het milieu niet teveel zou belasten. Motiveer waarom de uitbreidingen en andere nieuwvestigingen het milieu niet teveel belasten.

U schrijft; Duurzaam,

Het NGB werd aanvankelijk gepresenteerd als zijnde duurzaam omdat bijvoorbeeld met restwarmte kassen (het nabij gelegen kassencomplex Californië) verwarmd konden worden, de CO2 daar afgezet kon worden etc. Dit is helemaal van de baan. Echter, mede op grond van deze voorstelling – lees het Blonk rapport, als zijnde het doorslaggevend rapport - is het NGB door de gemeenteraad van Horst omarmd als zijnde duurzaam. Inmiddels blijkt het NGB helemaal niet meer zo duurzaam te zijn. Tal van aannames in dit rapport zijn van de baan. Tal van vergisters in den lande zijn op dit moment niet in gebruik, daarbij stelt de Rabobank dat de rendementen van vergisters ernstig tegenvallen. Vergisters blijken veel minder duurzaam te zijn dan aangenomen wordt^{21 22 23}.

Ons inziens dient, doordat de aannames van het Blonk rapport niet meer stroken met de huidige situatie, in de PlanMER duidelijk een herevaluatie van de door het Blonk Rapport gebruikte gegevens en aannames te geschieden, c.q. u dient de duurzaamheidsaspecten opnieuw te motiveren.

Uitgangspunten vestiging in LOG.

U schrijft: *De ontwikkeling van het LOG Witveldweg wordt vanuit een integrale visie bekeken met alle andere initiatieven rond het plangebied.* Ons inziens dienen dan ook de volgende initiatieven bekeken te worden: FreshPark + uitbreiding, Greenportlane, Tradeport, Klavertje 4 (Kassen, industrie en megastallen), CVI-Raayeind.

Hierbij dient u alle emissies (PM10 PM 2,5 NO2 etc.) in het hele bovenstaand genoemd gebied te analyseren en knelpunten duidelijk aan te geven. U dient daarbij uit te gaan van nul-metingen, daar metingen door Behoud de Parel aantoonen dat er momenteel rond Fresh Park hogere concentraties NO2 zijn dan GCN kaarten aangeven²⁴. U dient daarbij aan te geven wat het effect van al deze projecten op de Maasduinen is.

Betrek dit in de mogelijke milieugebruiksruimte van het LOG Witveld.

Daarbij wordt gestreefd naar de stimulering van bestaande bedrijven om deze technieken (BBT) eerder toe te passen. Hier is niets van gebleken. Sterker nog, vereniging Behoud de Parel heeft u zelfs brieven moeten sturen met de vraag “wanneer deze bedrijven nu eens eindelijk gingen voldoen aan de IPPC richtlijnen”. Daarbij is zelfs een correspondentie te overleggen die wij hebben gevoerd met VROM-Inspectie n.a.v. deze problematiek. Ook zijn er bij bureau Handhaving talloze malen meldingen gedaan aangaande forse stankoverlast, waar ook niets structureels mee gedaan wordt.

Daarbij heeft Klopman geen luchtwassers, hetgeen in deze tijd volstrekt niet aangemerkt kan worden als zijnde BBT.

Wij verzoeken u te motiveren waarom hier nog niets mee gedaan is.

Verkeersveiligheid en kosten infrastructuur.

Aanpassingen aan deze smalle weg (Losbaan) zijn nog niet uitgevoerd.

Daarbij zijn wij van mening dat de kosten voor infrastructurele aanpassingen teveel bij de burgers en de kleinere verplaatsers komen te liggen. Het NGB is verhoudingsgewijs het grootste bedrijf, laat het NGB dit naar verhouding betalen. Wij stellen voor de infrastructurele kosten vanuit kilogram vee per bedrijf per jaar te berekenen²⁵.

²¹ O.a. is het grondverbruik – doordat vaak mais en / of andere gewassen geteeld moeten – m.b.t. deze vergisters beslist niet duurzaam te noemen.

²²http://www.natuurenmilieu.nl/pdf/0000_heldergroeneflyer.pdf

²³ http://www.natuurenmilieu.nl/pdf/0000_heldergroene_biomassa_januari_2008.pdf

²⁴ Zie zienswijze bestemmingsplanwijziging Fresh Park: [http://www.behouddeparel.nl/cmsdata/files/2010-01-23%20Zienswijze%20voorontwerp%20bestemmingsplan%20Fresch%20Park%20\(0079\)%20DEF%20VERSTUURD.pdf](http://www.behouddeparel.nl/cmsdata/files/2010-01-23%20Zienswijze%20voorontwerp%20bestemmingsplan%20Fresch%20Park%20(0079)%20DEF%20VERSTUURD.pdf)

Motiveer uw huidige beweegreden om de burger en de kleinere verplaatsers te laten betalen i.p.v. het veel grotere NGB.

Handhaving, zo is gebleken, is een zwak aandachtspunt in Horst²⁶. Motiveer waarom dit nu beter zal gaan. Wij hebben op grond van eerdere incidenten ernstige zorgen aangaande de capaciteit en de bereidheid van de gemeente om afdoende te handhaven. Gaarne zien wij een motivatie tegemoet of, en zo ja, hoe de gemeente haar handhaving heeft verbeterd.

U noemt dierenwelzijn, MRSA besmetting en fijnstof. U noemt niet de mens en mogelijke gezondheidsrisico's veroorzaakt door IV bedrijven.

Dit vinden wij een zeer zware omissie. Op dit onderdeel van de zienswijze komen wij uitgebreid terug.

Dierenwelzijn:

Besmettelijke dierziekten zijn van alle tijden. En meer dieren bij elkaar maakt dat besmettingen sneller van het ene bedrijf naar het andere bedrijf overspringen^{27 28}. In geval van uitbraken zal het hele gebied op slot moeten. Dit zal grote (financiële) consequenties hebben voor bedrijven en burgers. Daarbij, de draagkracht onder de bevolking om maar weer mee te betalen aan ruiming, MKZ crisis 3 Miljard, Varkenspest 3 Miljard²⁹, BSE 12 miljard³⁰ en Vogelpest is tanende. Zeker nu er ook geiten (en wellicht schapen) geruimd worden.

Ook het Blonk Rapport noemt dit als risico, blz 25³¹, m.b.t het NGB, waarbij wij nog steeds niet begrijpen hoe men de kippen op het NGB bij een uitbraak van een besmettelijke ziekte "op zeer dierwaardige manier" zal ruimen. Hoe ziet u dat voor zich/wat betekent dat?

Daarbij noemt ook het Blonk Rapport op blz. 27 de afstand tussen de twee afdelingen - 1 kilometer. Zij stelt daarbij dat een veilige afstand tussen bedrijven 1 – 2 kilometer is. Echter dit rapport vergeet gemakshalve dat er precies tussen deze afdelingen in een gemengd bedrijf met pluimvee en varkens (Hagens) op één locatie is gevestigd.

Het RIVM heeft deze afstand ook duidelijk in tal van berichten gesteld. Wij vinden het dan ook onbegrijpelijk dat gemeente Horst aan de Maas dit advies langs zich neerlegt.

Wij verwachten dan ook een gefundeerde motivatie om – in tegenspraak met dit RIVM advies – door te gaan met het ontwikkelen van dit LOG.

Wij verzoeken u te motiveren waarom u het veilig acht – met het oog op dierziekten verspreiding – zoveel dieren op dit kleine gebied te houden.

Wij verzoeken u te motiveren – met het oog op op mensen overdraagbare zoönosen – waarom u dit LOG ontwikkelt daar waar mensen wonen.

Een veterinaire deskundige op het gebied van dierziekten en zoönosen dient te kijken naar de inrichting van dit gebied, mede met het oog op Richtlijn 2005/94/EG en BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

²⁵ Men zou zelfs de milieubelasting per dier hierbij kunnen betrekken, zowel aan de voerzijde alsmede aan de vervuulende zijde.

²⁶ O.a. dossier Knoops

²⁷ O.a. RIVM 215011002

²⁸ Zie hiervoor ook de recente uitspraak van NVV (Twente) De NVV is tegen grote concentraties dieren op één locatie en denkt dat dit beheerst kan worden met een bebouwde oppervlakte van 1.5 ha. Een varkenscluster is ons inziens uit oogpunt van dierziekten geen optie. De hele brief is als bijlage bijgevoegd.

²⁹ NRC Handelsblad <http://www.nrc.nl/W2/Lab/Varkenswet/000801b.html>

³⁰ NRC Handelsblad <http://www.nrc.nl/W2/Lab/BSE/001208-e.html>

³¹ Citaat blz. 25: Kanttekening hierbij is wel dat het varkensbedrijf niet de hoogst haalbare gezondheidsstatus kan bereiken. Dit komt door de ligging in een LOG waarin nog andere bedrijven aanwezig zijn. De kans op insleep van ziektekiemen vanuit buurtbedrijven is reëel aanwezig vanwege onvoldoende afstand tussen de bestaande bedrijven en de nieuw te bouwen bedrijven van het NGB. Daardoor blijft het risico op voorkomen van bepaalde virusinfecties en bacteriële infecties net zo reëel als in de gangbare varkenshouderij.

van 14 juni 2006 (2006/415/EG)³² Wij verzoeken u met klem dit op te nemen in de PlanMER.

Motiveer waarom dit tot op heden nog niet is gebeurd.

Ook dient u kennis te nemen van een nieuwe resistente MRSA stam³³, aangaande MRSA is beslist het laatste woord nog niet gezegd.

U dient kennis te nemen van ESBL's.³⁴

Wij verzoeken dan ook rondom het LOG Witveld borden te plaatsen waarop de risico's met het betreden van het gebied vermeld staan, zie antwoord op vraag van huisartsen aan het RIVM, 31 december 2009³⁵, betreffende ziekteverwekkers door de lucht.

Motiveer waarom deze waarschuwing nog niet is geplaatst.

Er dient door de ondernemers een calamiteitenfonds te worden opgericht m.b.t. dierziekten uitbraken en ruiming. Hierover dienen harde afspraken gemaakt te worden. Dit om schade aan burgers en ondernemers te vergoeden.

Fijnstof: Deze staat in een aparte zienswijze.

Landschap en beeldskwaliteitsplan.

Ondanks dat u deze rijkelijk laat ter inzage gaf op de website van de gemeente³⁶ geeft u in Notitie R&D wel een voorschot op dit plan. Zo wordt gesproken over "een nieuwe kwaliteit" en "belevingswaarde" in relatie tot de bewoners en bezoekers van het gebied (passanten en toeristen). Gezien de voorgenomen plannen echter, is het gevaar ons inziens levensgroot dat het gehele gebied dreigt te verstenen. Dit is een zorg die velen delen.

De toerist zal dit landschap daarbij eerder mijden dan verkennen, zelfs als het idee van Minister Verburg destijds, om er maar een NGB-fietsroute in aan te leggen, gerealiseerd zal worden. Daarbij dat u een gebied, wat vol zit met zoönosen, durft aan te prijzen bij toeristen, is uiterst verwerpelijk.

Dat daarbij scholieren – die een forse bron van verspreiding van o.a. aviaire influenza kunnen zijn - elke dag door dit gebied fietsen wekt ieders bevreemding.

Volgende tekst verwijst naar Boekje Landschapsplan

De getekende wandelroute – met name langs het NGB - vinden wij bezien vanuit de luchtkwaliteit – oa. het voorkomen van zoönosen en hoge gehalten aan fijnstof - hoogst verwerpelijk. Motiveer uw keuze voor deze route.

³² Wederom wordt het belang van detailniveau aangetoond, zie zienswijze bij § 3.1 Reikwijdte en detailniveau. Doordat de specifieke locatie en bedrijfsgegevens ontbreken is het niet duidelijk wat de risico's met betrekking tot o.a. hoog pathogene influenza is.

³³ <http://www.medicalnewstoday.com/articles/174756.php> New, Virulent Strain Of MRSA Poses Renewed Antibiotic Resistance Concerns The often feared and sometimes deadly infections caused by MRSA - methicillin-resistant Staphylococcus aureus - are now moving out of hospitals and emerging as an even more virulent strain in community settings and on athletic teams, and raising new concerns about antibiotic resistance.

³⁴ Staat van Infectieziekten in Nederland, 2007 RIVM

³⁵

Omwonenden en passanten

Over de verspreiding van dierziekten vanuit stallen en daardoor besmettingen van omwonenden en passanten is weinig bekend. Wel is aannemelijk dat ziekteverwekkers die zich via de lucht kunnen verspreiden, zoals de Q-koorts-bacterie en een aantal diervirussen, een hoger risico met zich meebrengen dan ziekteverwekkers die via direct contact worden overgedragen.

³⁶ 5 februari 2010

M.b.t. infiltratiebuffers.

Motiveer waarom u gekozen hebt voor infiltratiebuffers. Motiveer dit aan de hand van de Kaderrichtlijn water.

M.b.t. het Stimuleringsplan Natuur, Bos en Landschap.

U schrijft: *“Het Stimuleringsplan is opgesteld vanuit de provincie en hierin staat aangegeven welke natuur/landschapswaarden er aanwezig zijn in bepaalde gebieden en welke maatregelen wenselijk zijn om de kwantiteit en **kwaliteit van bos, natuur en landschap te vergroten c.q. te verbeteren**”*. Wij nemen aan dat u hier refereert aan het actieplan bedreigde soorten Noord- en Midden Limburg, daar u o.a. de aandachtsoorten Kamsalamander en de Ortholaan noemt. Verklaar waarom deze soorten hier niet meer voorkomen.

Andere soorten voorkomend in dit gebied, citaat *“ De gewenste inrichting en beheer van het gebied Hooge Heide en omgeving zijn in het plan opgesteld vanuit de aandachtsoorten Ortolaan en Kamsalamander Ook wanneer deze soorten niet meer voorkomen zijn de voorstellen voor acties in dit gebied waardevol, omdat vele andere soorten hiervan mee profiteren”* – noemt u echter niet. Welke soorten bedoelt u nu? Bedoelt u ook Rodelijstsoorten en soorten genoemd in bijlage IV Habitatrichtlijn, gevoelig voor ammoniak? Als u deze soorten bedoelt, leg dan uit hoe u de terugkeer van deze soorten gaat stimuleren. Is dit door ammoniak reductie?

M.b.t. Landschappelijke beleidskaders vanuit BOM+

U schrijft: *Hier is het beleid gericht op ontwikkeling van de agrarische bedrijven mits het bijdraagt aan een aantrekkelijk gebied (aandacht voor landschap, cultuurhistorie, omgevingskwaliteit) wat meerwaarde vormt voor het toerisme.*

Kunt u motiveren hoe dit meerwaarde voor een toerist oplevert. Terzijde de recente berichten inzake Q-Koorts geven al aan dat er vele annuleringen zijn³⁷ veroorzaakt door de IV, AD 9 februari 2010. Met het ontwikkelen van LOG's zal dit alleen maar doorzetten.

EINDE ZIENSWIJZE BOEKJE Landschap

U schrijft: *Met de begrenzing van de LOG's in het Reconstructieplan Noord- en Midden Limburg (2004) is destijds al rekening gehouden met een bepaalde afstand tot de Natura 2000-gebieden en de natuurgebieden (kwetsbare en zeer kwetsbare gebieden)*

Echter op blz 98 en 99 mer-reconstructie, deel E, bijlagenrapport, staat een lijst waar de provincie zichzelf aan gehouden heeft. Een groot aantal genoemde soorten met “Indicatorwaarden” bevinden zich in de nabijheid van het LOG Witveld.

Daarbij stelt de tekst in genoemde bijlage, blz. 97 :

In het POL is aangegeven dat de hoofdlijn van het natuurbeleid in Limburg bestaat uit de bescherming en verdere ontwikkeling van een zo groot mogelijke verscheidenheid aan natuurwaarden op een zo natuurlijk mogelijke wijze. Voor het behouden van de verscheidenheid aan plant- en diersoorten ligt de nadruk op soorten en levensgemeenschappen die (inter)nationaal beschermd zijn. In de provinciale Nota natuur en landschapsbeheer is als doelstelling opgenomen het behoud en herstel van prioritaire plant- en diersoorten. Een lijst van provinciale prioritaire soorten is opgenomen in het uitvoeringsplan Natuur en landschap.

Verklaar de genoemde “bescherming en verdere ontwikkeling” in relatie tot ammoniak.

De ammoniakdeposities op de genoemde gebieden zijn momenteel al veel te hoog. De depositie van potentieel zuur bedraagt tussen de 3300 en 4300 mol per hectare rondom LOG Witveld.

Motiveer waarom u doorgaat met het ontwikkelen van dit LOG terwijl deze soorten en leefgemeenschappen zich in de nabijheid bevinden. Tal van soorten in deze lijst staan tevens in bijlage IV Habitatrichtlijn, waarbij ze zeer gevoelig voor stikstof zijn.

Ammoniakdepositie

³⁷ <http://www.ad.nl/ad/nl/1007/Reiswereld/article/detail/462324/2010/02/09/Toeristen-mijden-Brabant-vanwege-Q-koorts.dhtml>

De genoemde toets aangaande significante negatieve effecten op Natura 2000 gebieden dient uit te gaan van de “startsituatie” van het LOG Witveld, dwz vóór de vestiging door Klopman. Daarbij heeft de Milieufederatie Limburg destijds in haar zienswijze aangaande Klopman gesteld dat ook Klopman deze soortgelijke toets diende te ondergaan. Dit in tegenstelling tot de door u aangedragen argumenten in de considerans van Klopman: *Gezien de grote afstand tot het gebied en de aangevraagde ammoniakemissie voert het in deze situatie te ver om een berekening op basis van AAgro-stacks uit te voeren.* Deze zinsnede uit de considerans is volstrekt bezijden de waarheid. Klopman heeft wel degelijk een significant negatief effect op de Maasduinen.

Ammoniakdeposities: groeiende kloof tussen beleidsdoel en praktijk

Uit de Natuurbeschermingswet volgt de plicht om tot een beoordeling te komen van de verenigbaarheid van de ammoniakdeposities met de betrokken wettelijk beschermde ecologische waarden. Als eis geldt hierbij dat de vergunde activiteiten de instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen brengen.

Als een van de voornaamste oorzaken van de teloorgang van de Nederlandse natuur geldt een overmaat aan stikstofdeposities. Deze problematiek komt overeen met hetgeen voorheen met het -niet geheel dekkende- begrip ‘zure regen’ bekend is geworden. De stikstofdeposities treden immers zowel in droge als in natte vorm op. En, de verzuring treedt pas op na depositie op specifieke bodemsoorten. In het in 2008 in opdracht van het ministerie van VROM en LNV opgesteld onderzoeksrapport ‘Effecten van ammoniak op de Nederlandse natuur’ wordt de meest recente wetenschappelijke kennis ontsloten voor een breder publiek. Dit rapport is digitaal en kosteloos beschikbaar via de website van Alterra, het nationale kennisinstituut voor de groene leefomgeving, deel uitmakend van de Wageningen Universiteit en Researchcentrum.

De strekking van het rapport is andermaal een bevestiging van de noodzaak van handhaving van reeds lang geldende rijksbeleidsdoelstelling om tot een (robuuste) verlaging van de optredende ammoniakdeposities te komen die wordt veroorzaakt door de optelsom van de tienduizenden Nederlandse veehouderijbedrijven. Of, zoals door meerdere bewindsvoerders is gesteld: het fors verdunnen van de ammoniakdeken boven ons land.

In de afgelopen jaren ontwikkelt zich evenwel een steeds grotere kloof tussen enerzijds de rijksdoelstelling en anderzijds de uitvoeringspraktijk. Feit is dat de minister van LNV in navolging van het Planbureau voor de Leefomgeving moet vaststellen dat de emissies en deposities in de afgelopen jaren niet langer een dalende lijn vertonen.

De feitelijk optredende depositiewaarden in de Maasduinen overschrijden de kritische grenswaarden in zeer ernstige mate. Als feitelijk optredende waarde geeft bijvoorbeeld de GCN kaart (2007!) voor de Maasduinen tot 3400 mol NH₃ potentieel zuur /ha/per jaar. Als kritische grenswaarde voor bijvoorbeeld zwak gebufferde vennen³⁸ geldt de waarde van 400 mol/ha/jr. Dit betekent dat feitelijk een bijna tienvoudige te hoge depositiewaarde optreedt.

Natuurbalans 2009 van het Planbureau voor de Leefomgeving schrijft in september 2009 (pagina 172):

Sinds 2003 daalt de emissie niet meer. De totale ammoniakemissie in Nederland bedroeg in 2007 ongeveer 133 miljoen kg, waarvan de landbouwemissie ruim 90% uitmaakt (120 miljoen kg). De emissie ligt daarmee nog boven het vastgestelde NEC-plafond van 128 miljoen kg (EU, 2001)³⁹.

³⁸ Uit “Eindconcept habitattypen 15 december 2006” Beoordelingsaspect toekomstperspectief: matig ongunstig. Het perspectief is te beoordelen als matig ongunstig, omdat de atmosferische depositie nog steeds boven de kritische norm ligt voor het habitatype.

³⁹ Overduidelijk draagt het NGB hier straks ook aan bij, blz 32 Blonk rapport, citaat: de ammoniakemissie in Nederland toeneemt bij realisatie van het NGB.

Een mogelijk Standstill, waarbij het gebied LOG Witveld niet meer ammoniak emitteert dan nu het geval is:

Het is niet aannemelijk te maken dat een emissiestandstill verenigbaar is met de instandhoudingsdoelstellingen van de Maasduinen.

Wij stellen dat eerder het tegendeel is aangetoond. Waar een kritische grenswaarde is vastgesteld van 400 mol om zeker te stellen dat de betrokken natuurwaarde in stand blijft, en feitelijk een depositiewaarde optreedt van 3400 mol, moet worden vastgesteld dat het laten voortduren van een depositiewaarde van 3400 mol krachtens standstill-beleid onvermijdelijk (ernstige) achteruitgang van de beschermde natuurwaarden betekent.

Wij concluderen dat een standstill-beleid onverenigbaar is met de eis van het laten opstellen van een passende beoordeling en/of de plicht om tot passende maatregelen te komen gericht op instandhouding van de betrokken natuurwaarden.

Daarbij komt nog dat zowel de Vogelrichtlijn alsook de Habitatrichtlijn (veel) te laat zijn omgezet naar nationale wetgeving. Aan dit gegeven is onvoldoende betekenis toegekend.

- Vogelrichtlijn vergt bescherming vanaf 1981

Indien betekenis zou kunnen worden toegekend aan de op enig moment optredende depositie als gevolg van de reeds bestaande situatie in het LOG Witveld, dan moet worden opgemerkt dat uit de Vogelrichtlijn volgt dat het betreffende gebied reeds vanaf 1981 Europeesrechtelijk bescherming toekwam krachtens die richtlijn. Hieruit volgt dat een latere datum niet als peildatum voor standstill kan worden gehanteerd, om op basis daarvan mogelijke gevraagde deposities te vergunnen.

Overigens blijft het volgens Behoud de Parel onverkort vereist dat de kritische grenswaarde in de planMER en volgende besluitvorming wordt betrokken.

- HvJ EU: geen voordeel trekken uit niet tijdig implementeren richtlijn.

In verband met het voorgaande wordt verwezen naar jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie dat stelt dat het nalaten van tijdige implementatie van Europese richtlijnen, zoals de Habitat- of Vogelrichtlijn, niet tot voordeel voor de lidstaat mag strekken, en aldus een verminderde bescherming van de betreffende gebieden ontstaat. Zie onder meer rechtsoverweging 51 van het Basses Corbières-arrest, uitspraak van 7 december 2000, Hof van Justitie C-374/98.

Blijkens artikel 18 van de Vogelrichtlijn had medio 1981 aan die richtlijn voldaan moeten zijn. Nu kennelijk eerst in 2005 middels nationale wetgeving uitvoering is gegeven aan de Vogelrichtlijn, kan deze datum niet ingeroepen worden als het peildatum voor te vergunnen ammoniakdeposities in het kader van de bescherming van Natura2000-gebieden.

Kortom, indien Europeesrechtelijke verplichtingen meebrengen dat reeds in 1981 zeker gesteld had moeten zijn dat de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied niet mogen worden aangetast, dan bestaat geen ruimte om toenames van ammoniakdeposities welke na 1981 zijn ontstaan ook te vergunnen krachtens de Natuurbeschermingswet, zonder dat daarbij is getoetst of dit verenigbaar is geweest met de Vogelrichtlijn. Althans, de situatie omstreeks 1981 had niet geheel buiten beschouwing mogen zijn gelaten door gemeente Horst aan de Maas

- Habitatrichtlijn vergt bescherming vanaf 1994

Een soortgelijk betoog als hiervoor geldt eveneens voor de bescherming krachtens de Habitatrichtlijn. Immers, het betrokken gebied wordt eveneens beschermd krachtens de Habitatrichtlijn. De Europeesrechtelijke implementatieplicht ligt ruimschoots voor 1 oktober 2005, te weten medio 1994 (artikel 23 Habitatrichtlijn). De bescherming die het gebied in 1994 toekwam had in de besluitvorming moeten zijn betrokken.

Op zijn minst mag het gebied nadat het is aangemeld (in het onderhavige geval 1996 of 1998) niet verder verslechteren. Zo stelt de RvS in o.a. haar uitspraak 200200490:

De Afdeling is van oordeel dat het beginsel van de gemeenschapstrouw (artikel 10 van het EG-Verdrag) meebrengt dat de lidstaten en hun organen zich in een geval als dit gedurende de termijn tussen de inzendings van een lijst als bedoeld in artikel 4, eerste lid, van de Habitatrichtlijn en de vaststelling van de lijst door de commissie, dienen te onthouden van activiteiten die het bereiken van het door de richtlijn voorgeschreven resultaat ernstig in gevaar kunnen brengen.

Sinds 2004 nemen de landelijke ammoniakemissies weer toe.

Zie onder meer 'Effecten van ammoniak op de Nederlandse natuur', Achtergrondrapport; J. Kros et al.; Alterra-rapport 1698, pagina 10.

Zelfs van een standstill is kennelijk feitelijk geen sprake.

Daarbij stelt "Handreiking beoordeling activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden" op pagina 4 zeer duidelijk: "Voor het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen is afname van de depositie van stikstof op een groot aantal Natura 2000-gebieden in Nederland noodzakelijk".

Wij verzoeken u de toename van ammoniakemissie vanuit het LOG Witveld te motiveren in relatie tot bovenstaande tekst.

Motiveer waarom u niet actief hebt gewerkt aan ammoniak-reductie vanuit het huidige gebied het Witveld, waarbij u op de hoogte bent dat drie bedrijven in dit gebied niet voldoen aan de milieu wetgeving. Motiveer dit tevens aan de hand van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Immers, het bevoegd gezag moet op grond van deze richtlijn via een passende beoordeling nagaan of zich negatieve significante effecten voordoen. Uit de jurisprudentie blijkt in ieder geval dat het volgende onderzocht moet worden:

- Wat de significante gevolgen zijn van de ammoniakemissie en -depositie voor het natuurgebied, afgezet tegen de achtergronddepositie, de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied en de aanwezige habitattypen.
- Wat de significante gevolgen zijn van andersoortige effecten voor het natuurgebied.

Deze vraag stellen wij ook in verband met onze bovenvermelde zorg aangaande de gebrekkige handhaving in het gebied.

Milieugebruiksruimte in relatie tot ammoniak

Uitgaande van bovenstaande zienswijze is m.b.t. ammoniak emissie de huidige emissie⁴⁰, 37.212 kilo, ons inziens de milieugebruiksruimte.

Richtlijn 2001/81/EG⁴¹

O.a. verwijzende naar:

Art 1:

Deze richtlijn heeft tot doel de emissies van verzurende en eutrofiërende verontreinigende stoffen en van precursoren van ozon te beperken om aldus in de Gemeenschap de bescherming van het milieu en de menselijke gezondheid tegen de risico's van schadelijke gevolgen van verzuring, bodemeutrofiëring en ozon op leefniveau te verbeteren, en nader tot het einddoel te komen, namelijk dat de kritische niveaus en de kritische belasting niet worden overschreden en dat eenieder effectief wordt beschermd tegen de bekende gezondheidsrisico's van luchtverontreiniging door het opstellen van nationale emissieplafonds - waarbij de jaren 2010 en 2020 als richtdata worden genomen - en door opeenvolgende herzieningen zoals omschreven in artikel 4 en 10.

⁴⁰ Hagens Witveldweg 48: 11.343 kilo; Hagens Witveldweg 44: 8.339 kilo; Heideveld: 17.530 kilo Totaal: 37.212 kilogram ammoniak

⁴¹ Omzetting in nationaal recht d.d. 27-11-2002 (Art 15, lid 1)

En Art 4:

1. De lidstaten beperken uiterlijk in 2010 hun jaarlijkse nationale emissies van de verontreinigende stoffen zwaveldioxide (SO₂), stikstofoxiden (NO_x), vluchtige organische stoffen (VOS) en ammoniak (NH₃) tot hoeveelheden die niet groter zijn dan de emissieplafonds van bijlage I, rekening houdend met eventuele wijzigingen die worden voorgeschreven door communautaire maatregelen welke naar aanleiding van de in

artikel 9 bedoelde verslagen worden genomen.

2. De lidstaten dragen er zorg voor dat de in bijlage I aangegeven emissieplafonds na het jaar 2010 niet worden overschreden.

Het emissieplafond voor ammoniak – 128 kiloton in 2010 - wordt momenteel overschreden.

Leg uit waarom de gemeente art 10 EU Verdrag niet naleeft, in relatie tot deze richtlijn, immers ook lokale overheden zijn hieraan gebonden⁴².

Wij verwijzen met deze vraag nogmaals naar de brief van 14 november 2008 /BdP/WH/00027⁴³, waarin wij u expliciet vroegen naar uw handelen inzake bovengenoemde richtlijn, citaat gestelde vraag:

3. *Bent u het met ons eens dat het Europese en Nederlandse beleid inzake de reductie van ammoniak geschonden wordt?*

In de slotzin komen we nogmaals indirect terug op deze richtlijn:

Er van uitgaande dat u Nationale en Europese regelgeving – die mede dient ter bescherming van de bevolking, leefomgeving en biodiversiteit – respecteert en mede wenst te verbeteren, vertrouwen wij erop dat u het door ons genoemde verzoek zo spoedig mogelijk ten uitvoer brengt.

Het antwoord⁴⁴ destijds op deze vraag was nogal onder de maat, u ging nml helemaal niet in op deze vraag (De berichtgeving hierover staat op <http://www.behouddeparel.nl/cms/?q=node/864>)

Motiveer waarom u van mening bent dat het NGB zich in het LOG Witveld zou kunnen vestigen, terwijl de gratis dierrechten betekenen dat de Europese afspraak om na 2010 niet meer dan 128 kiloton ammoniak te emitteren, mede hierdoor ook niet gehaald worden.

Alternatieven.

U stelt dat er op grond van de vele ruimtelijke keuzes slecht sprake is van “één concreet inrichtingsalternatief”.

De situatie zoals die bestond voor de vestiging van Klopman is “meest milieuvriendelijk alternatief⁴⁵”. Dit is op te vatten als zijnde de “bestaande situatie van het milieu”. U stelt daarbij dat het opstellen van een “meest milieuvriendelijk alternatief” niet verplicht is.

Dit is onjuist. Richtlijn 2001/42/EG stelt in Artikel 5 lid 1: *Wanneer krachtens artikel 3, lid 1, een milieubeoordeling vereist is, wordt een milieurapport opgesteld waarin de mogelijke aanzienlijke milieueffecten van de uitvoering van het plan of programma **alsmede van redelijke alternatieven**, die rekening houden met het doel en de geografische werkingssfeer van het plan of programma, worden bepaald, beschreven en beoordeeld. Voor de voor dit doel te verstrekken informatie wordt verwezen naar bijlage I.*

BIJLAGE I

b) de relevante aspecten van de **bestaande situatie van het milieu** en de mogelijke ontwikkeling daarvan als het plan of programma niet wordt uitgevoerd⁴⁶

⁴² Motiveer daarbij of u actiever bedrijven (uitbreidingen en nieuwvestigingen) gelegen in het LOG Witveld gaat houden aan de genoemde richtlijn, o.a. door verdergaande milieumaatregelen.

⁴³ http://www.behouddeparel.nl/cmsdata/files/2008-11-14_BRIEF_B&W_HadM_%20ivm_intrekking_vergunning_%20niet-IPPCbedrijven.pdf

⁴⁴ <http://www.behouddeparel.nl/cmsdata/files/2008-12-03%20Reactie%20Gemeente%20Horst%20ad%20Maas%20IPPC%20en%20BBT%20Vullings%20Laagheide%2003.pdf>

⁴⁵ Mitsdien de huidige bedrijven die niet aan de Wm voldoen, hun bedrijven op orde maken.

⁴⁶ Ook punt h uit de bijlage I verwijst hiernaar.

Terzijde: Verband met andere Gemeenschapswetgeving

1. Een krachtens deze richtlijn uitgevoerde milieubeoordeling laat de voorschriften van Richtlijn 85/337/EEG en alle andere regels van het Gemeenschapsrecht onverlet.

De gewijzigde Richtlijn 85/337/EG; 97/11/EG laat in bijlage IV zien: *2. In voorkomend geval een schets van de voornaamste alternatieven die de opdrachtgever heeft onderzocht, met opgave van de voornaamste motieven voor zijn keuze, in het licht van de milieu-effecten*

Ook WmArtikel 7.10 stelt dit

1. *Een milieu-effectrapport bevat ten minste:*

d. een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien die activiteit noch de alternatieven worden ondernomen;

U dient dus de ontwikkeling van de “bestaande situatie van het milieu” te beschrijven tot aan bijvoorbeeld 2020. Hierin dient dan beschreven te worden dat de drie – reeds gevestigde - in het LOG Witveld aanwezig zijnde bedrijven, die momenteel in overtreding zijn, alle vereiste milieumaatregelen uitvoeren⁴⁷. Hierbij refererend aan de zienswijze betreffende de Vogel- en Habitatrichtlijn.

Effectenbeschrijving.

Na de Notitie R&D aandachtig te hebben doorgelezen bleken de woorden “mens”, “gezondheid⁴⁸” dan wel “volksgezondheid” nergens voor te komen. In het licht van de ontwikkelingen rondom de Q-koorts mag de vraag gesteld worden of dit getuigt van zorgvuldigheid en volledigheid.

Daarbij staat klip en klaar in Richtlijn 2001/42/EG⁴⁹, Artikel 5

Milieurapport

1. Wanneer krachtens artikel 3, lid 1, een milieubeoordeling vereist is, wordt een milieurapport opgesteld waarin de mogelijke aanzienlijke milieueffecten van de uitvoering van het plan of programma alsmede van redelijke alternatieven, die rekening houden met het doel en de geografische werkingssfeer van het plan of programma, worden bepaald, beschreven en beoordeeld. Voor de voor dit doel te verstrekken informatie wordt verwezen naar **bijlage I**.

Bijlage I f) de mogelijke aanzienlijke milieueffecten (1), bijvoorbeeld voor de biodiversiteit, **bevolking, gezondheid van de mens**, fauna, flora, bodem, water, lucht, klimaatfactoren, materiële goederen, cultureel erfgoed, met inbegrip van architectonisch en archeologisch erfgoed, landschap en de wisselwerking tussen bovengenoemde elementen;

(1) Hieronder zouden secundaire, cumulatieve, synergetische, blijvende en tijdelijke, positieve en negatieve effecten, alsmede effecten op korte, middellange en lange termijn moeten vallen⁵⁰.

U dient dus in de PlanMER de secundaire, cumulatieve, synergetische, blijvende en tijdelijke, positieve en negatieve effecten, alsmede effecten op korte, middellange en lange termijn in relatie tot de bevolking en de gezondheid van de mens te beschrijven. Wij verzoeken dit te doen aan alle in deze zienswijze naar voren gebrachte “belastingen⁵¹”. Hierbij ook verwijzend naar Richtlijn 2001/42/EU Preambule (1) waarin

⁴⁷ Beschrijf daarbij duidelijk alle afname van emissies.

⁴⁸ Op de door gemeente Horst georganiseerde informatieavond d.d. 3 februari 2010 bleek dat Oranjewoud in de presentatie warempel het woordje “gezondheid” had genoemd.

⁴⁹ Deze Richtlijn is reeds opgesteld in 2001, zo ongeveer 10 jaar geleden!!! Ons inziens hadden de problemen met de IV in relatie tot de volksgezondheid, o.a. vogelgriep en Q-koorts, om enkele te noemen, veel minder kunnen zijn mits men met deze Richtlijn en de gewijzigde Richtlijn 85/337/EG in voldoende mate rekening had gehouden.

⁵⁰ Ons inziens is deze voetnoot in de Wm onvoldoende geïntegreerd. Wij verzoeken u mbt de genoemde Richtlijn 2001/42/EG rekening te houden met art 10 EU Verdrag, in samenhang gelezen met artikel 2 en 3 EU, met name (l) en (p) en artikel 6 EU

⁵¹ Fijnstof in soorten, lawaai, ammoniak, ozon, verschillende zoönozen, endotoxinen etc. etc. etc.

het basisprincipe van het milieubeleid van de Gemeenschap genoemd wordt, nml Art 174 EU. Daarbij wordt in deze preambule gezondheid ook expliciet genoemd (bescherming van de gezondheid)

Daarbij wijzen wij u ook op twee artikelen uit de Grondwet:

Artikel 21: De zorg van de overheid is gericht op de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu.

Artikel 22, lid 1. De overheid treft maatregelen **ter bevordering van de volksgezondheid**.

Gezondheid van de mens

Bezien vanuit de grote maatschappelijke onrust betreffende de volksgezondheid⁵² – ontstaan door de enorme schaalvergroting van de IV, o.a. komst van megastallen, het volbouwen met IV bedrijven in verweingsgebieden⁵³ en de ontwikkeling van LOG's – vinden wij het uiterst laakbaar dat in deze Notitie en Reikwijdte geen aandacht is voor de mogelijke gezondheidsrisico's die de IV met zich mee brengen.

De Minister van VWS, de heer Klink, heeft zich hier inmiddels over uitgelaten, citaat⁵⁴:

*“De tweede conclusie is dat er tegelijkertijd nog een behoorlijk hiaat is in de kennis over intensieve veehouderij en gezondheidsrisico's, vooral wat betreft de uitstoot van grotere bedrijven en concentraties van bedrijven. Bestaande onderzoeken zijn vooral gebaseerd op literatuur en er is maar weinig onderzoek uitgevoerd naar gezondheidsproblemen van omwonenden in relatie tot emissies van de intensieve veehouderij. Recent heeft het RIVM wel onderzoek verricht naar de aanwezigheid van veegerelateerde MRSA bij omwonenden van intensieve varkenshouderijen en kwam daarbij tot de conclusie dat er geen verhoogd risico is voor omwonenden. Huisartsen in gebieden met intensieve veehouderij geven aan meer symptomen van de luchtwegen en respiratoire aandoeningen te vermoeden in hun praktijken. Symptomen en aandoeningen die overigens wel zijn aangetoond bij werknemers in de veehouderij. **De relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheidsproblemen van omwonenden vereist dus nader onderzoek**”.*

En: *Op dit moment wordt een onderzoeksvoorstel ontwikkeld door een consortium van verschillende partijen uit zowel de veterinaire hoek als de humane gezondheid.*

En: *Tot die tijd is het verstandig wanneer provincies en gemeenten, bijvoorbeeld bij het opstellen van een structuurvisie of een bestemmingsplan of het verlenen van vergunningen ook aandacht besteden aan het in beeld brengen van gezondheidseffecten. GGD'en kunnen gemeenten daarbij adviseren, vooralsnog op basis van de bestaande kennis.*

Dit onderzoeksvoorstel met als titel: "Mogelijke gezondheidsaspecten van intensieve veehouderij bedrijven voor omwonenden", is in opdracht van VWS en VROM in augustus 2009 gestart⁵⁵.

Dit onderzoek geeft aan dat er hiaten in de kennis omtrent megastallen en LOG gebieden zijn.

Ipsa facto, reden om voor deze PlanMER om op zijn minst de onderzoeksresultaten af te wachten en deze, als dit onderzoek volledig is afgerond, te integreren in de PlanMER en de structuurvisie.

Het bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid GGDen Brabant/Zeeland heeft samen met de afdeling infectieziektebestrijding van de GGD Hart voor Brabant een informatieblad over intensieve veehouderij en gezondheid opgesteld. Het blad kwam tot stand na een landelijk overleg van GGDen (medische milieukunde en infectieziektebestrijding) en het RIVM.^{56 57}, tekstfragment, citaat:

⁵² Met de Varkensgriep – eufemistisch Mexicaanse griep genaamd - en de Q-Koorts als meest recente voorbeeld.

⁵³ Gemeente Leudal is hier een buitengewoon triest voorbeeld van.

⁵⁴ <http://www.minvws.nl/kamerstukken/pg/2009/intensieve-veehouderij-en-gezondheidsrisicos.asp>

⁵⁵ De onderzoeksvragen zijn ons reeds bekend edoch – vier leden van deze klankbordgroep, waaronder een GGD afdeling – ons inziens onvolledig.

“De landbouwwontwikkelingsgebieden (LOG's) en megabedrijven in de intensieve veehouderij krijgen zowel politiek als in de media veel aandacht. Omwonenden en maatschappelijke organisaties maken zich zorgen om de verstoring van het landschap, het dierenwelzijn en de gezondheid van omwonenden. Vanuit gemeenten of omwonenden ontvangt de GGD regelmatig de vraag of er mogelijke gezondheidseffecten zijn. Daarom stelden de GGD'en in Brabant en Zeeland een Informatieblad op. Hierin zijn de risico's van de huidige bedrijfsvoering beschreven en bij eventuele toekomstige schaalvergroting.

Bij deze een zeer summiere opsomming van documenten en onze inzichten die - waarbij wij ons gesteund voelen door huisartsen uit Lottum en Grubbenvorst en enkele specialisten - wij relevant vinden aangaande deze zienswijze met betrekking tot gezondheidsrisico's. Daarbij wijzen wij nogmaals met klem op het “voorzorgsbeginsel” uit Art 174 EU Verdrag en op de tekst uit Richtlijn 2001/42/EG Artikel 5 3. Relevante informatie over de milieueffecten van de plannen en programma's die op andere besluitvormingsniveaus of via andere wetgeving van de Gemeenschap is verkregen, kan worden gebruikt om de in bijlage I bedoelde informatie te verstrekken. Hierbij doelen wij op art 152, lid 1 Verdrag van Europa⁵⁸. En op 2003/4/EG preambule 1 en 10

1 Uit het “Informatieblad Intensieve veehouderij en gezondheid, GGD Brabant/ Zeeland”⁵⁹, uitgebracht in januari 2009, blijkt dat de integratie van gezondheidsaspecten in deze PlanMER ons inziens noodzakelijk is.

Hierin is het tekstdeel betreffende een Duits onderzoek naar een soort LOG^{60 61} verontrustend te noemen. De tabel op blz 14 (zie bijlage 1) is zelfs nog verontrustender te noemen, zeker als men dit betreft op LOG gebieden, lees LOG Witveld. Daarbij is onduidelijk of effecten optreden vanwege het ontbreken van blootstellinggegevens op leefomgevingsniveau, voornamelijk betrekking hebbend op o.a. endotoxinen, influenza en MRSA.

Ook is in deze tabel duidelijk een gezondheidsrisico m.b.t. de leefomgeving af te lezen⁶².

⁵⁶ Opmerkelijk is dat GGD Limburg deze informatie niet op haar website heeft staan. Dit terwijl de site van GGD Brabant/Zeeland vermeldt dat men dit landelijk heeft verspreid op verzoek van VWS:
<http://www.ggd Kennisnet.nl/kennisnet/paginaSjablonen/raadplegen.asp?display=2&atoom=51320&atoomsrt=2&actie=2>

⁵⁷ Nota bene is deze tekst speciaal opgesteld voor gemeenteambtenaren die mede de tekst van de PlanMER zullen hebben opgesteld:

“Het informatieblad is bedoeld voor gemeenteambtenaren. Met dit blad willen we hen informeren over intensieve veehouderij en volksgezondheid. Daarnaast geven we aanbevelingen hoe risico's in de huidige intensieve veehouderij en bij schaalvergroting geminimaliseerd kunnen worden”.

⁵⁸ Art 152 EU lid 1. Bij de bepaling en de uitvoering van elk beleid en elk optreden van de Gemeenschap wordt een hoog niveau van bescherming van de menselijke gezondheid verzekerd.

Het optreden van de Gemeenschap, dat een aanvulling vormt op het nationale beleid, is gericht op verbetering van de volksgezondheid, preventie van ziekten en aandoeningen bij de mens en het wegnemen van bronnen van gevaar voor de menselijke gezondheid. Dit optreden omvat de bestrijding van grote bedreigingen van de gezondheid, door het bevorderen van onderzoek naar de oorzaken, de overdracht en de preventie daarvan, alsmede door het bevorderen van gezondheidsvoorlichting en gezondheidsonderwijs.

⁵⁹ http://www.ggd Kennisnet.nl/kennisnet/uploaddb/downl_object.asp?atoom=51320&VolgNr=712

⁶⁰ Blz 13, citaat: Opmerkelijk is een Duitse studie (Radon, 2007) waarin omwonenden met meer dan 12 veehouderijen op minder dan 500 meter afstand een lagere longfunctie (7% afname) hadden in vergelijking met mensen met minder dan 5 veehouderijen binnen 500 meter van hun woonadres. Ook bleken in deze studie astma-achtige verschijnselen sterk gerelateerd te zijn met een hoge veedichtheid in de omgeving.

⁶¹ Is dus te betrekken op de PlanMER.

⁶² Inzake Q-koorts is de recente uitspraak van de Raad van State bevreemdend gezien de hoge mortaliteit hiervan. RvS Zaaknummer 200809049/1/M2 14 oktober 2009

2.7. [appellant] voert aan dat het college bij het nemen van het bestreden besluit onvoldoende rekening heeft gehouden met het verspreidingsrisico van de Q-koorts.

[appellant] heeft niet aannemelijk gemaakt dat de inrichting een zodanige bijdrage aan de verspreiding van de met geitenhouderijen geassocieerde Q-koorts kan opleveren dat om die reden nadere voorschriften aan de vergunning hadden moeten worden verbonden, dan wel dat de gevraagde vergunning om die reden had moeten worden geweigerd. De beroepsgrond faalt.

Een soortgelijke uitspraak, in dit geval m.b.t. MRSA: Zaaknummer 200802521/1 4 maart 2009

De risico's veroorzaakt door schaalvergroting, blz 16, zijn daarbij beangstigend aangaande de volksgezondheid, citaat:

" Een groter aantal varkens en pluimvee in het LOG leidt lokaal tot een hogere uitstoot van ammoniak, fijnstof en stank.

En: Voldoen aan milieuwetgeving betekent echter niet automatisch dat het gezondheidsaspect ook voldoende aandacht heeft en dat risico's worden voorkomen.

En: Vooral voor fijnstof zijn er ernstige twijfels of in de praktijk een reductie van 95% gehaald kan worden⁶³.

2 Uit: "RIVM rapport⁶⁴ 270001001/2005 **Gezondheid in milieueffectrapportage en strategische milieubeoordeling**, Verkenning van de mogelijkheden tot integratie, etc", appelleren "de aanbevelingen", blz 48, ons inziens ook duidelijk tot opname van bovengeschetste risico's in deze PlanMER. Met name de zinsnede "aandacht besteden aan cumulatie van effecten", lees dus accumulatie van fijnstof⁶⁵, stank, ammoniak, lachgas, methaan, pathogenen, geluid, etc., vervoersbewegingen⁶⁶ o.a. transporten van dieren, mest, composteringsmateriaal, chemische stoffen zoals zwavelzuur, afvoer van spuiwater van luchtwassers, personeel en andere overlast etc. etc. is in onze ogen van het grootste belang.

Terzijde, maar niet minder belangrijk, ook het reeds genoemde "Informatieblad Intensieve veehouderij en gezondheid, GGD Brabant/ Zeeland" wijst op het belang van het in kaart brengen van de totale accumulatie van factoren, citaat blz 16:" *Om een verantwoorde (her)inrichting van een LOG te bereiken adviseert de GGD de mogelijke gezondheidseffecten van ruimtelijke of infrastructurele ontwikkelingen meer inzichtelijk te maken. Deze zogenaamde Gezondheidseffectscreening geeft een goed beeld van de milieugezondheidskwaliteit van de ontwikkelingen in een bepaald gebied. Per bron (bedrijven, wegverkeer e.d.) en per milieuaspect (geluid, lucht e.d.) worden voor het betreffende gebied de te verwachten effecten op de gezondheid berekend aan de hand van de beschikbare gegevens*⁶⁷.

In hier voege wijzen wij u bijvoorbeeld op het gegeven dat in de huidige wetgeving aangaande stank, de Rgv, accumulatie van stank niet is opgenomen⁶⁸. Dit kan dus inhouden dat voor bewoners in het LOG Witveld de stank kan oplopen tot vele malen de wettelijke laagste norm voor buitengebieden, 14 Ou veroorzaakt door één bedrijf op een woning⁶⁹.

Dit impliceert dus dat de stank⁷⁰ op een woning, veroorzaakt door meerdere bedrijven een totaal onleefbare situatie kan veroorzaken⁷¹.

Daarbij is de GGD van mening dat een belasting van 6 Ou het maximaal toelaatbare is⁷²

⁶³ Tal van uitspraken van o.a. Prof. P. de Groot Koerkamp bevestigen dit.

⁶⁴ <http://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/270001001.pdf>

⁶⁵ Ook dient men in deze zeer zeker PM2,5 te betrekken, daar deze mede ontstaat uit ammoniak en NOx (aanwezigheid van snelwegen bijvoorbeeld). Daarbij is PM2,5 het gevaarlijkste fijnstof voor de volksgezondheid en in toekomstige wetgeving van belang.

⁶⁶ In het bijzonder wijzen wij op het gevaar van toenemend vrachtverkeer in dit LOG

⁶⁷ Deze beschikbare gegevens dienen ons inziens ten minste een nul-meting van het betreffende gebied te bevatten.

⁶⁸ Ook is in deze wet daarbij o.a. de stank afkomstig van brijvoer en andere stank-bronnen niet opgenomen.

⁶⁹ Het RIVM geeft voor een stankbelasting van 6 Ou een GES-Score van 6, onvoldoende milieugezondheidskwaliteit, bron: RIVM Rapport 609021077 Gezondheidsaspecten bij IPPC-vergunningen De ontwikkeling en test van een methode voor de integrale beoordeling van gezondheidsaspecten bij IPPC-vergunningen.

⁷⁰ Stank, eufemistisch tegenwoordig geur genoemd, afkomstig van IV bedrijven is samengesteld uit een buitengewoon groot aantal stoffen, waarvan vele nog niet in kaart zijn gebracht. Een niet in kaart gebracht bestanddeel zou de hormonale uitscheidingen van dieren kunnen zijn.

⁷¹ Dit kan dus leiden tot schending van het Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM), dat in artikel 8 stelt: "Recht op eerbiediging van privé-leven, familie- en gezinsleven", lid 1: "Een ieder heeft recht op respect voor zijn privé-leven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie, etc. Bijvoorbeeld de zaak López Ostra.

⁷² Citaat uit informatieblad GGD blz 12: Reden hiervoor is dat bij deze belasting naast geurhinder nog andere gezondheidseffecten verwacht worden zoals angst, negatieve gevoelens, gedragsverandering en stress. Met deze methodiek ligt de maximaal toelaatbare geurbelasting bij 6 odour units per individueel bedrijf. Een hogere belasting aan geur geeft voor omwonenden een ongewenste gezondheidsbelasting.

Ook van groot belang is ons inziens punt 5 uit “de aanbevelingen van het RIVM Gezondheid in milieueffectrapportage en strategische milieubeoordeling”. Citaat: ”5. *Wet- en regelgeving ter ondersteuning van integratie van gezondheid in m.e.r. Een alternatieve optie is om in communicatie over de bestaande wet- en regelgeving het (reeds hierin opgenomen) gezondheidsaspect sterker te benadrukken*”.

Deze aanbeveling juichen wij van harte toe⁷³.

3 Het houden van pluimvee en varkens op één locatie. Hierover maken wij ons, mede gezien vanuit het risico op verspreiding van influenza (Vogelgriep), ernstige zorgen⁷⁴. O.a. de mogelijke komst van het NGB, waarbij de twee afdelingen op zo'n 600 meter vanaf het bedrijf van Hagens – waar pluimvee en varkens op één locatie worden gehouden - zal komen liggen, baart ons ernstige zorgen. In de berichtgeving door het RIVM is dit gevaar overduidelijk belicht.

4 Wet Publieke Volksgezondheid⁷⁵

De Wet Publieke Gezondheid verplicht ons inziens om advies in te winnen bij de GGD (art.16 Wpg⁷⁶). Uit de vele publicaties, o.a. door het RIVM, en uit een huisartsenbrief⁷⁷, blijkt dat er 'belangrijke gevolgen' voor de publieke gezondheidszorg kunnen optreden. Derhalve dient de gemeente deugdelijk advies in te winnen bij de GGD op grond van art. 3:5 Awb: een adviseur die bij of krachtens wettelijk voorschrift (in dit geval de Wpg) belast is met het adviseren inzake een door een bestuursorgaan te nemen besluit. . Er is tot tweemaal toe een advies uitgebracht door de GGD (zie kader). Echter, Behoud de Parel heeft in beide gevallen gefundeerde kritiek geuit op de onderzoeksmethode en opzet (zie kader). De gemeente is verplicht op grond van artikel 3:9 Awb een controle op de deugdelijkheid van het advies uit te voeren. Gaarne horen wij van de gemeente hoe zij het gewraakte advies van de GGD beoordelen en hoe zij artikel 3:9 heeft toegepast.

De betreffende brieven worden gezien de omvang van dit dossier niet in een bijlage meegestuurd, u kunt deze downloaden. In verdere onderstaande tekst wordt dit toegelicht.

Overzicht verschijnen GGD rapporten en reacties vanuit Behoud de Parel		
1	Brief van 50 huisartsen aan B&W waarin zij zich ernstige zorgen maken m.b.t. de ontwikkelingen rondom Grubbenvorst, met name m.b.t. het NGB en het LOG Witveld	http://www.behouddeparel.nl/cmsdata/files/briefhandtekeningen_huisartsen.pdf
2	GGD rapport n.a.v. vragen huisartsen. De vragen vanuit B&W hebben nooit ter inzage gelegen. Januari 2008	http://www.behouddeparel.nl/cmsdata/files/PJ%20brief-advies%20NGB-LOG%20Witveld-jan%2008.pdf
3	Reactie Behoud de Parel betreffende de onvolledigheid GGD rapport. Februari 2008	http://www.behouddeparel.nl/cmsdata/files/reactieopGGDrappoort.pdf

⁷³ Zie ook eerder genoemd art. 152 EG Lid 1.

⁷⁴ In een persbericht d.d. 12 februari 2008 gaat het RIVM dieper in op bovengenoemde problematiek. Uit “Kansen en bedreigingen van megastallen”: *Hierbij moet men denken aan voldoende afstand tussen bedrijven, geen combinatie van varkens en kippen op één locatie en een minimaal gebruik van antibiotica. Het stalontwerp en de bedrijfsvoering moeten gericht zijn op een zo klein mogelijk risico op introductie en verspreiding van (voor antibioticum ongevoelige) micro-organismen.*

⁷⁵ Ook is ons inziens een hiaat waar te nemen aangaande de Wet Publieke Volksgezondheid, de PlanMer en de Wm.

⁷⁶ Wpg Artikel 2 (taak van B&W) Lid c. “het bewaken van gezondheidsaspecten in bestuurlijke beslissingen”.

⁷⁷ Ondertekend door een 50 tal huisartsen en specialisten, waarin zij hun bezorgdheid tot uitdrukking brachten m.b.t. de komst van het NGB en de ontwikkelingen in dit LOG

4	Brief Behoud de Parel m.b.t. gezondheidsbeleid gemeente. November 2008	http://www.behouddeparel.nl/cmsdata/files/2008-11-26_Brief_inzake_preventief%20gezondheidsbeleid_Horst_adM_2009-20121_0.pdf
5	GGD / gemeente. Avond over fijnstof Maart 2009	Een reactie op deze avond – waarin tal van vragen niet beantwoord werden – staat in deze zienswijze.
6	GGD rapport Meijerink. M.b.t. het hele LOG Witveld. De onderzoeksvragen hebben nooit ter inzage gelegen. September 2009	http://www.behouddeparel.nl/cmsdata/files/Rapport%20Intensieve%20veehouderij%20Gemeente%20Horst%20aan%20de%20Maas.pdf
7	Reactie gemeente op rapport GGD, persbericht. Gemeente vindt – net voor de verkiezingen – dat er geen gezondheidsrisico's zijn. September 2009	http://www.behouddeparel.nl/cmsdata/files/Megastal%20is%20geen%20gevaar%20voor%20gezondheid%20bewoners.pdf
8	Reactie en vragen SP. Oktober 2009	http://www.behouddeparel.nl/cms/?q=node/1431
9	Schriftelijke vragen PvdA aan B&W n.a.v. dit rapport. Tot op heden is hier niet op geantwoord. November 2009	http://www.behouddeparel.nl/cmsdata/files/Vragen%20PvdA%20over%20GGD-onderzoek%20NGB%2016-11-'09.pdf
10	Brief Behoud de Parel aan GGD waarin wij stellen dat het rapport onvolledig en onjuist is. November 2009	http://www.behouddeparel.nl/cmsdata/files/2009-11-24%20BRIEF%20aan%20GGD%20n.a.v.%20Rapport%20sept%202009%20NGB%20(0068).pdf
11	Brief aan B&W, klacht. November 2009	http://www.behouddeparel.nl/cmsdata/files/2009-11-24%20Bezwaarschrift%20GGD%20onderzoek%20aan%20B%20en%20W%20[1]%20(0069).pdf
12	Reactie B&W op klacht. November 2009	http://www.behouddeparel.nl/cmsdata/files/Reactie%20gemeente%20op%20bezwaarschrift%2027-11-09%20(0164).PDF
13	Herinneringsbrief aan GGD, met verzoek op eerdere brief te antwoorden	Deze wordt nog op de site geplaatst
14	Reactie GGD n.a.v. wraking GGD rapport. GGD zegt samen met B&W gesprek toe. Januari 2010	http://www.behouddeparel.nl/cmsdata/files/2010-01-11%20Reactie%20GGD%20op%20onze%20brief%20ivm%20GGD%20rapport.pdf

5 Het Actieprogramma Gezondheid en Milieu 2002-2006 van de Ministeries van VWS en VROM met het doel het versterken van de integratie van **gezondheid in milieu in lokaal beleid** is als een van de **hoofddoelstelling** opgenomen. Het Actieprogramma noemt m.e.r. en plan-m.e.r. als belangrijke instrumenten om deze integratie te helpen verwezenlijken. Citaat uit dit actieprogramma, blz. 31: *Ten behoeve van het lokale/regionale beleid werden ook instrumenten ontwikkeld. Zo is er nu een methodiek voor verbetering van gezondheid en milieu in gebieden met slechte milieukwaliteit, een handreiking gezondheid en milieu voor gemeenten en provincies en een checklist gezondheidsaspecten bij MER/SMB. Deze moeten nu, in samenhang met de beleidskaders die ze kunnen dienen, op een coherente manier breed worden aangeboden en toegepast.*

6 In Nationale aanpak milieu en gezondheid ⁷⁸ 2008-2012 9 april 2008 SAS/wjk2008030789 staat op blz. 2 citaat: *Daarmee is het onderwerp 'milieu en gezondheid' op de agenda gezet en zijn voorbereidingen voor beleidsacties ingezet. In de brief bij de eindnota van dit programma is toegezegd dat de komende jaren gewerkt wordt aan concrete verbeteringen van de leefomgeving, zodat een betere gezondheid dichterbij komt.*

Terzijde, om in te gaan op het tekstdeel “*concrete verbeteringen van de leefomgeving, zodat een betere gezondheid*” een voorbeeld uit de politieke praktijk.

Een tekstdeel uit: Herziene Nota Stankbeleid 1994⁷⁹

6. Het totaalbeeld van kwaliteitsdoelstellingen voor stank.

huidige situatie:	21% gehinderden	5% ernstig gehinderden
1995:	17% gehinderden	
2000:	12% gehinderden	
2010:		0% ernstig gehinderden

Uit dit tekstdeel blijkt overduidelijk dat de overheid in deze sterk in gebreke is gebleven.

Betreffende deze “concrete verbeteringen van de leefomgeving, zodat een betere gezondheid dichterbij komt” wordt in de Nota Lokaal Gezondheids Beleid^{80 81} geen woord gerept over mensen die structureel in de stank wonen⁸², dan wel op een andere wijze met de negatieve gevolgen door de IV geconfronteerd worden. U formuleert het zo, blz. 6 van uw nota :

Visie op gezondheid:

*In navolging van de vorige nota kiezen wij ook ditmaal voor de visie van de World Health Organization⁸³:
Gezondheid is een toestand van volledig lichamelijk, geestelijk en maatschappelijk welbevinden en niet alleen de afwezigheid van ziekte of gebreken.*

In Beleidsprioriteit 3, Fysieke omgeving, wordt ook geen woord gerept over de mogelijke gezondheidsrisico's van mensen die in de nabijheid van IV wonen, laat staan in het LOG Witveld wonen.

Breng de (uw) visie van de WHO tot uitdrukking in de PlanMER, met name het genoemde “welbevinden”.

⁷⁸ Een opmerkelijke zinsnede staat op blz 3, citaat: Naast deze inhoudelijke onderwerpen wil het kabinet ook aandacht geven aan het onderwerp ‘actieve betrokkenheid van burgers bij de leefomgeving’. Gezondheid en milieu is een thema dat dicht bij burgers staat. Gezondheid is voor iedereen belangrijk; als burgers hebben wij hierin zelf een verantwoordelijkheid en zijn **wij bij uitstek de belangvertegenwoordigers hiervan.**

⁷⁹ Bron: <http://www.infomil.nl/publish/pages/66039/herzienenotastankbeleid.pdf>

⁸⁰ Gemeente Horst aan de Maas

⁸¹ Ook het provinciale gezondheidsbeleid met de titel “Leven in Limburg: samen en gezond” noemt niet één maal buitengebieden in relatie tot IV. Het opmerkelijke is dat dit document geschreven is op 4 juli 2008 terwijl het RIVM Rapport Volksgezondheidsaspecten veehouderij-megabedrijven in Nederland reeds in februari dat jaar uitkwam.

⁸² Bijvoorbeeld in de nabijheid van Knoop, Heveco, Hagens Witveldweg 48 of Heideveld varkens. Maar zo zullen er wel meer “knelpunten” in de gemeente Horst aan de Maas zijn, waarvan wij niet op de hoogte zijn.

⁸³ WHO, o.a. fijnstof: Even relatively low concentrations of air pollutants have been related to a range of adverse health effects. En: The 2005 AQG set for the first time a guideline value for particulate matter (PM). The aim is to achieve the lowest concentrations possible. As no threshold for PM has been identified below which no damage to health is observed, the recommended value should represent an acceptable and achievable objective to minimize health effects in the context of local constraints, capabilities and public health priorities.

Motiveer waarom u in de Notitie R&D niet bent ingegaan op het genoemde landelijke beleid. Motiveer dit mede aan de hand van de genoemde berichtgeving van GGD, o.a. het informatieblad, en de berichtgeving van het RIVM.

Daarbij, (punt 6) Nationale aanpak milieu en gezondheid 2008 – 2012 volgend, daarbij stelt het kabinet duidelijk in de samenvatting blz. 4:

3. het verbeteren van de informatievoorziening aan burgers over de lokale leefomgeving om daarmee actieve betrokkenheid van burgers bij hun leefomgeving mogelijk te maken.

Echter bij de gemeente Horst aan de Maas resulteerde dit vaak in niet volledige weergave van de feiten. Bijvoorbeeld, een informatieavond, waar o.a. de GGD⁸⁴ uitleg gaf over fijnstof – m.b.t. LOG Witveld - benoemde de GGD niet alle fijnstof uit het LOG Witveld⁸⁵, en al helemaal niet in samenhang met alle ontwikkelingen in de omgeving.

Motiveer waarom de GGD op deze avond niet alle relevante informatie aangaande fijnstof, PM10, gaf. Motiveer waarom de GGD niet in staat was een adequaat antwoord te geven op de vorming van secundaire aerosolen.

Motiveer waarom de GGD in gebreke bleef aangaande het benoemen van knelpunten inzake fijnstof in relatie tot alle projecten in het hele gebied⁸⁶.

In de gebiedsvisie is in de bijlage een GGD brief bijgevoegd, hierin wordt echter niet in gegaan op o.a. zoönosen. Dit terwijl deze problematiek al veel langer bekend is⁸⁷.

Motiveer waarom de GGD destijds niet op deze problematiek is ingegaan.

In september 2009 publiceerde de GGD een rapport betreffende het LOG Witveld, zoals de titel luidde: "Rapport Intensieve veehouderij Gemeente Horst aan de Maas" citaat inleiding: "De gemeente Horst aan de Maas heeft aan de GGD Limburg-Noord het verzoek gedaan om de gezondheidsrisico's voor het ontwikkelplan in kaart te brengen, door middel van uitvoering van een gezondheidseffectscreening (GES)".

Dit rapport werd vanaf het begin door ons en een aantal fracties⁸⁸ fors bekritiseerd.

Dit rapport ging helemaal niet in op het hele gebied, doch slechts in op het NGB en dan ook nog zeer gebrekkig.

Wel werd dit rapport door de gemeente gebruikt om de bevolking "gerust te stellen"⁸⁹.

Aangaande dit rapport heeft Behoud de Parel een brief naar de GGD gestuurd. Recent ontvingen wij een schrijven dat de gemeente ons zou uitnodigen om tezamen met de GGD hier over te spreken. Tot op heden, d.d. 3 februari 2010, is hier niets meer van gehoord. Dit vinden wij ongehoord. Wij verwachten van de gemeente een adequaat en realistisch gezondheidsbeleid, waarbij preventie vooropstaat, en waarbij ingespeeld wordt op actuele ontwikkelingen, o.a. vanuit de wetenschappelijke wereld.

Motiveer waarom dit GGD rapport niet bij de Notitie R&D gevoegd is. Dit rapport werd immers gebruikt om te stellen dat er wat gezondheidsaspecten betreft niets aan de hand is m.b.t. het LOG Witveld en het NGB^{90 91}. Voeg dit GGD Rapport ten minste toe in de PlanMER, dan wel de structuurvisie

⁸⁴ De GGD is het instrument om gezondheidsrisico's in kaart te brengen, echter B&W zijn het aansturende orgaan. (art 16 Wpg)

⁸⁵ De GGD benoemde niet alle IV fijnstofbronnen, het ontstaan van aerosolen, accumulatie etc.

⁸⁶ Klavertje 4 etc.

⁸⁷ Staat van Infectieziekten in Nederland, 2007 RIVM [http://nl.sitestat.com/rivm/rivm-nl/s/210211004&ns_type=pdf&ns_url=\[http://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/210211004.pdf\]](http://nl.sitestat.com/rivm/rivm-nl/s/210211004&ns_type=pdf&ns_url=[http://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/210211004.pdf)

⁸⁸ De PvdA heeft hierover vragen gesteld aan B&W, tot op heden geen antwoord.

⁸⁹ Dit rapport verscheen net voor de gemeenteraadsverkiezingen.

⁹⁰ Daarbij werd destijds wel bij de gebiedsvisie het GGD rapport gevoegd.

⁹¹ Dit rapport en onze reactie zijn in de bijlage bijgevoegd. Wij verzoeken Oranjewoud en de mer cie hier uitdrukkelijk kennis van te nemen.

Motiveer waarom de gemeente wel onjuiste rapporten publiceert edoch in de Notitie R&D met geen woord rept over volksgezondheid.

Nogmaals Nationale aanpak milieu en gezondheid 2008-2012.

Ook staat duidelijk in dit document op blz. 8: *Signaleren en volgen van milieu en gezondheidsproblemen, Hierin moet uitdrukkelijk aandacht worden gegeven aan kwetsbare groepen, **nieuwe problemen**, zoals de gevolgen van klimaatverandering voor de gezondheid, en **stapeling van effecten**.*

Uiteraard bedoelen wij met de vet gemaakte passages het LOG Witveld en de daarin geplande megabedrijven, en in relatie tot de andere projecten.

Motiveer waarom u de “stapeling van effecten” niet heeft benoemd in de Notitie R&D. Zie hiervoor met name onze zienswijze m.b.t. de luchtkwaliteit, maar ook het bij elkaar plaatsen van grote aantallen dieren op een zeer kleine oppervlakte, lees het LOG Witveld, en daarmee gepaard gaande risico's, beschreven in tal van documenten. Beschrijf de hieruit voortvloeiende “nieuwe problemen”.

7 Het document “Gezondheid in m.e.r”, geschreven door de MER Commissie ⁹², noemt ook de door ons genoemde punten. Tevens noemt het in de paragraaf “Welke projecten?” een aantal projecten waarvoor wel naar gezondheidsaspecten gekeken dient te worden, zoals “*grotere infrastructurale projecten en luchtvaartterreinen, en soms ook industriële projecten, nabij bebouwingsconcentraties*”. Echter het noemt niet de intensieve veehouderij. Ons inziens een ernstige omissie.

8 Recent bracht de MER Commissie een nieuwe factsheet intensieve veehouderij⁹³ uit waarin het gezondheidsaspect⁹⁴ niet wordt genoemd. Wederom een ernstige omissie. Wel heeft de mer commissie in het advies voor richtlijnen n.a.v. de Startnotitie Hagens d.d. 18 november 2009 (2327-22) een aantal gezondheidsaspecten genoemd die onderzocht moeten worden. Dit is een kentering te noemen, waarvan wij aannemen dat deze zich voort zal zetten in alle toekomstige milieueffectrapportages.

Wij verzoeken gemeente Horst aan de Maas dan ook deze kentering in toekomstige mer's mee te nemen. Dit dus ook m.b.t. het NGB, daar we het hier over het LOG Witveld hebben.

Wij huldigen de stellige mening dat m.b.t. volksgezondheidsaspecten het RIVM rapport 215011002 “Volksgezondheidsaspecten van veehouderij-megabedrijven in Nederland” een solide en uitgewerkte plaats in deze PlanMER dient te krijgen.

9 Inzake de mogelijke gezondheidsrisico's veroorzaakt door intensieve veehouderij zijn momenteel twee documenten beschikbaar om een mogelijke inventarisatie te doen. Eén document (GGD) is uitgebracht in 2006 met de titel “Gezondheidseffectscreening Stad & Milieu 2006”⁹⁵. Het andere document (RIVM) in 2008 met de titel “Gezondheidsaspecten bij IPPCvergunningen”⁹⁶. Beide documenten werken via de zogenaamde GES Methodiek, die zich goed lenen om gezondheidsrisico's door IV te taxeren⁹⁷.

⁹² http://docs1.eia.nl/cms/gezondheid/1909-96a_%20Gezondheid%20in%20mer%20-%20website%20mrt%202009.pdf

⁹³<http://docs1.eia.nl/cms/intensieveveehouderij/Fact%20sheet%20intensieve%20veehouderij%20%20website%2002102009.pdf>

⁹⁴ Wm Art 1.1 lid 2a verwijst overduidelijk naar gezondheid: “worden onder gevolgen voor het milieu in ieder geval verstaan gevolgen voor het fysieke milieu, **gezien vanuit het belang van de bescherming van mensen**, dieren, planten en goederen, van water, bodem en lucht en van landschappelijke, natuurwetenschappelijke en cultuurhistorische waarden en van de beheersing van het klimaat, alsmede van de relaties daartussen”.

⁹⁵ In opdracht van VROM en VWS

⁹⁶ In opdracht van VROM

⁹⁷ Te betreuren is het recent uitgebrachte rapport van de GGD Limburg aangaande het NGB, gebaseerd op de GES Methodiek. Dit rapport stond zo vol met foute aannames o.a. het gegeven dat luchtwassers werken op een temperatuur van 100 °C, onjuiste afstanden tot de bebouwde kom, het niet meenemen van alle bronnen van vervuiling etc.etc.

Echter, alles is aan slijt onderhevig en alle genoemde punten in de GES Methodiek vragen om aandacht, mede dankzij voortschrijdend inzicht.

Daar waar de GES Methodiek aanvankelijk uitgaat van geluid, fijnstof⁹⁸, stank, etc., kan men daar momenteel – door voortschrijdend inzicht – o.a. de gevaren van aviaire influenza, Q-koorts, endotoxinen, etc. etc. etc. aan toevoegen.

Daarbij heeft het RIVM bij monde van R.Coutinho recent de opmerkelijke uitspraak gedaan, uit Medical Facts^{99 100}:

Roel Coutinho, hoofd van het Centrum Infectieziektenbestrijding van het RIVM, vindt dat er een alarmeringssysteem moet komen voor gevaarlijke infectieziekten bij vee. Dat zegt hij in een interview in NRC Handelsblad. Coutinho zegt zich machteloos te voelen. “Ik denk dat er veel meer openheid zou moeten zijn over wat er precies in de veehouderij gebeurt”, aldus de infectieziektebestrijder.

Door het ontbreken van een alarmeringssysteem blijven nieuwe infectieziekten zoals Q-koorts nu onzichtbaar, aldus Coutinho. In Nederland is het risico groot dat een dierziekte overspringt op mensen. Er zijn veel dieren, het contact tussen dier en mens is intens en de bevolkingsdichtheid hoog.

Terzijde uit: “Q-koorts: Hoe boerenbelangen het lang wonnen van volksgezondheid”¹⁰¹, blijkt dat de overheid, lees LNV en VWS volstrekt inadequaat optraden.

Wij verzoeken dan ook met klem, met het overleggen van de PlanMER en de structuurvisie LOG Witveld, een gedetailleerde Gezondheidseffectscreening te overleggen, zoals wij die hebben verwoord in de brief aan de GGD¹⁰². Daar wij zeer weinig vertrouwen hebben in de GGD Noord Limburg, bezien vanuit de reeds genoemde bijeenkomst en het tweetal totaal onjuiste rapporten, en het uitblijven van een gesprek, verzoeken wij u met klem dit te laten uitvoeren door de GGD Brabant (GMV) waarbij wij nadrukkelijk als volwaardige gesprekspartner¹⁰³ aanwezig wensen te zijn. Daarbij is ondersteuning door een van onze huisartsen onontbeerlijk.

Wij verzoeken dan ook nadrukkelijk om in de PlanMER een monitoringssysteem op te nemen dat de volksgezondheid en de diergezondheid m.b.t. dit gebied bewaakt.

- 1 Een continu monitoring door de GGD, in samenspraak met het VWS, RIVM en Nivel
- 2 Een continu monitoring door VROM-Inspectie te samen met Veterinaire diensten (GD)

Wij verzoeken u daarbij met klem de uitspraak van R. Coutinho te bestuderen en deze in de PlanMER tot uitdrukking te brengen.

Helaas deed de betreffende wethouder, de heer Litjens, het op grond van dit rapport voorkomen alsof het LOG Witveld en het NGB geen gevaar voor de volksgezondheid met zich meebrengen.

⁹⁸ Zie ook onze opmerking aangaande PM2,5 in de verdere zienswijze.

⁹⁹ <http://www.medicalfacts.nl/2009/12/31/coutinho-alarmeringssysteem-voor-gevaarlijke-infectieziekten-bij-vee-noodzakelijk/>

¹⁰⁰ Wellicht dat Coutinho ook hier op doelt: RIVM Infectieziekten Bulletin Jaargang 21 nummer 01, februari 2010 Shiga-toxineproducerende Escherichia coli De lage infectieuze dosis van STEC leidt gemakkelijk tot uitbraken, via contact met dieren, mest rauw vlees etc.

¹⁰¹ <http://nos.nl/artikel/129689-qkoorts-hoe-boerenbelangen-het-lang-wonnen-van-volksgezondheid.html>

¹⁰² Deze is u destijds ook toegestuurd, Grubbenvorst, 24 november 2009/BdP0068 (Zie ook kader)

¹⁰³ Middels contacten met huisartsen en specialisten en door eigen expertise menen wij dat wij een volwaardige gesprekspartner zijn.

Wij verzoeken bij deze dringend de mer commissie, de regionale Inspecteur voor de hygiëne van het milieu van het Ministerie van VROM, de regionale directeur Landbouw, Natuur en Openlucht recreatie van het Ministerie van LNV en de adviseurs die krachtens de wettelijke regeling voor het tot stand komen van het ruimtelijk plan (structuurvisie) als zodanig optreden, contact op te nemen met het RIVM, de GGD bureau GMV en de Ministerie van VROM en VWS inzake de gezondheidsrisico's voor de mens veroorzaakt door de uitbreiding van de intensieve veehouderij in het LOG Witveld, in relatie tot deze PlanMER.

§ 3.6.2 Alternatieven.

In bovenstaande zienswijzen hebben wij hier al uitgebreid op gereageerd. Echter om dit nogmaals te benadrukken het volgende, te lezen in samenhang met bovenstaande en onderstaande zienswijzen. Het Natura 2000 gebied de Maasduinen heeft te maken met een extreem hoge belasting door verzuring veroorzaakt, c.q. ammoniakdepositie afkomstig van IV bedrijven. Daarnaast wordt dit gebied extreem belast door NOx, afkomstig vanuit toenemende vervoersbewegingen. Ook de reeds genoemde andere natuurgebieden (EHS) hebben te maken met deze extreme belasting. De doelstelling volgens het Provinciaal Omgevingsplan Limburg is: depositie van 1850 mol stikstof (NH₃ + NO_x) per ha per jaar in 2010. Dit is veel lager dan de huidige depositie!

Motiveer waarom de genoemde Provinciale doelstelling uit het POL niet in de Notitie R&D genoemd wordt. Neem in de PlanMER en de structuurvisie deze beleidsdoelstelling op.

Alle genoemde gebieden kenmerken zich door een belasting die vele malen hoger is dan de "critical load", waardoor de instandhoudingsdoelstellingen niet zullen worden bereikt, erger nog, steeds meer (RL) soorten, c.q. biodiversiteit zal verdwijnen.

In hier voege is het absoluut noodzakelijk m.b.t. het LOG Witveld geen verdere IV bedrijven toe te laten, dan wel meer ammoniak emissie toe te staan. Het is daarbij absoluut noodzakelijk de bestaande bedrijven en de reeds vergunde bedrijven, de verplaatsers¹⁰⁴ te wijzen op de vigerende regelgeving, daarbij wederom opmerkend dat maar liefst drie bestaande bedrijven hier niet aan voldoen. Ook dienen de verplaatsers te beseffen dat de huidige BBT wellicht in de toekomst niet meer voldoet. Met name het bedrijf van Klopman, dat momenteel alle ammoniak en andere substanties ONGEFILTERD emitteert, dient te beseffen dat verdergaande maatregelen in het verschiet liggen en dat daarvoor een adequaat economisch beleid gevoerd dient te worden¹⁰⁵.

Geef in de PlanMER en de structuurvisie mogelijke toekomstige maatregelen aangaande verdere ammoniak reductie aan. Beschrijf dit aan de hand van een realistisch tijdstraject.

Daarbij (zoals eerder gesteld) zijn wij van mening dat er een "meest milieuvriendelijk alternatief" dient te worden beschreven.

Dit dient uit te gaan van de situatie voor de vestiging van Klopman, dat wil zeggen uitgaande van de momenteel in overtreding zijnde bedrijven. Bij deze bedrijven wordt dan uitgegaan van aanpassingen zodat voldaan wordt aan de vigerende milieueisen, o.a. de IPPC richtlijnen.

Hagens Witveldweg 44 geeft in zijn Startnotitie MER aan 1.000 kilo ammoniak meer te willen emitteren dan de huidige situatie, terwijl hier ons inziens geen milieugebruiksruimte voor is.

Motiveer aan de hand van:

- De milieugebruiksruimte

¹⁰⁴ Wij merken op dat wij al deze bedrijven, op zienswijzen na, niets in de weg hebben gelegd betreffende daadwerkelijke vestiging. Wij hebben daarbij in de zienswijzen geen gebruik gemaakt van "mogelijke significant negatieve effecten" op de Maasduinen. Dit om het mogelijk te maken dat zij (Klopman en Hendrix) uit de kernen konden verplaatsen.

¹⁰⁵ Wij verwachten van de gemeente een pro-actief beleid in deze.

- Depositie op de Maasduinen
- Depositie op EHS, in relatie tot provinciaal beleid
- Andere genoemde beleidsstukken

waarom u meent dat 1.000 kilo extra ammoniak te rechtvaardigen is. Betrek daarin dat Stal 1 (Groenlabel BB 99.02.070) een oud stalsysteem is. Door deze stal ook aan te sluiten op het genoemde luchtwassysteem komt de totale emissie op 7692 kilo, ongeveer 650 kilo minder dan de huidige situatie.

Betrek hierin ook de situatie waarbij geen uitbreiding plaats vindt en de huidige stallen met BBT uitgerust worden.

De tabel 3.1 in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (blz.25) bevat een opsomming die wij nu in zienswijzen verder zullen verwoorden.

Hoofdthema Milieu:

Stank:

Uit: INTENSIEVE VEEHOUDERIJ EN GEZONDHEID

RIVM Rapportnummer 609300006

Blz. 21: *Andere lichamelijke klachten zoals irritatie van ogen en neus, misselijkheid, hoofdpijn en andere algemene gezondheidsklachten worden vaak toegeschreven aan componenten die de geur veroorzaken. En:*

Mensen met astma, allergieën of bepaalde vormen van overgevoeligheid zoals meervoudig chemische overgevoeligheid en mensen die bezorgd zijn, ervaren eerder hinder en bijbehorende symptomen dan anderen (Smeets en Fast 2006). Het zou kunnen dat stressmechanismen die optreden door geurhinder een rol spelen van het ontstaan van gezondheidsklachten

Stank veroorzaakt dus overduidelijk gezondheidsklachten. In dier voege dient dus vanuit de nulsituatie¹⁰⁶ de verslechtering ten gevolge van stankoverlast, met de successievelijke vestiging van bedrijven, accumulatie, toename en knelpunten, in beeld gebracht te worden.

Maak met het programma V-Stacks gebied stankknelpunten inzichtelijk¹⁰⁷. Daarbij dienen andere bronnen van stank ook hierbij betrokken te worden, zoals vergisters, opslag te vergisten producten, gebruik van stinkend brijvoer, slachterijen¹⁰⁸, mestdrogerijen, kadaveropslagplaatsen, niet genoemde zaken in de Notitie R&D, stinkende vrachtauto's etc. Ook de toename van drijfmesttransporten in dit gebied dienen hierbij meegenomen te worden.

Betrek in de berekende waarden de uitspraak van het RIVM¹⁰⁹ dat een stankconcentratie boven 6 Ou een GES score van 6 betekent, d.w.z. een onvoldoende milieugezondheidskwaliteit. Geef knelpunten met meer dan 6 Ou aan.

Motiveer waarom u een hogere stankconcentratie op woningen toestaat vanuit deze genoemde milieugezondheidskwaliteit.

De invloed van de toename van stank op de omwonenden in relatie tot de gezondheid van de omwonenden dient uitvoerig beschreven te worden overeenkomstig de genoemde Richtlijn 2001/42/EG, bijlage en voettekst.

Daarbij dient de GGD een inschatting te maken van de gezondheidsrisico's.

¹⁰⁶ Voordat Klopman zich vestigde.

¹⁰⁷ Hierdoor is direct zichtbaar bij welke toekomstige vestiging een overschrijding van de GGD norm van 6 Ou optreedt.

¹⁰⁸ Het ontbreken van slachterijen is al eerder in deze zienswijze genoemd. Alle mogelijke emissies van een slachterij dienen uitgebreid in de PlanMER beschreven te worden.

¹⁰⁹ RIVM rapport 609021077, paragraaf 8.11 en bijlage.

Daarbij dient de gezondheidsschade en de kosten hiervan (voor de maatschappij) berekend te worden, immers dit wordt in de voetnoot genoemd als zijnde een effect op de lange termijn.

Daarbij dient te worden nagegaan of huidige bewoners al gezondheidsschade hebben opgelopen, met name doelen wij hier op de bewoners rondom Heideveld varkens, die al jaren in structurele stankoverlast wonen.

Milieugebruiksruimte in relatie tot stank

Uitgaande van bovenstaande zienswijze m.b.t. stank dient de milieugebruiksruimte te worden vastgesteld. Ons inziens mag een belasting op een woning niet hoger zijn dan de cijfers die de GGD¹¹⁰ en het RIVM hanteren, te weten 6 Ou op een woning, al dan niet veroorzaakt door accumulatie. Hoger dan 6 Ou betekent immers een onvoldoende milieugezondheidskwaliteit.

Ammoniak, vermesting en verzuring:

In eerdere zienswijze (§ 3.5.1 / 2) zijn wij al uitgebreid ingegaan op het gegeven dat het LOG Witveld dient te komen tot een reductie van ammoniak emissie. Daarbij hebben wij de effecten van ammoniak / verzuring uitgebreid benoemd.

Ook hebben wij op het belang van de nul-situatie gewezen, van waaruit de toename van ammoniak op de Maasduinen en de EHS dient te worden berekend¹¹¹.

De PlanMER moet duidelijk maken welke gevolgen de voorgenomen activiteiten kunnen hebben op de natuur¹¹².

Men dient aan te geven welke kenmerkende habitats¹¹³ en soorten aanwezig zijn in het studiegebied en wat de autonome ontwikkeling van de natuur in het gebied is. Wij verzoeken u met klem m.b.t. het Kaldenbroek¹¹⁴ en het Schuifwater Professor Dr. J.G.M. Roelofs, Universiteit Nijmegen, te consulteren inzake de verslechtering van de habitats veroorzaakt door toename ammoniak-depositie.

Ga daarna in op de ingreep-effect relatie tussen de voorgenomen activiteit (successievelijke vestigingen en uitbreidingen) en de in het plangebied aanwezige natuurwaarden.

Geef aan voor welke van deze dieren, planten, mossen en korstmossen, vlinders, libelles, sprinkhanen, amfibieën aanzienlijke gevolgen te verwachten zijn, wat de aard van de gevolgen is en wat deze gevolgen voor de populaties betekenen.

Beschrijf in hoeverre de geïnventariseerde soorten voorkomen in het "Actieplan bedreigde soorten Reconstructiegebied Noord- en Midden-Limburg"¹¹⁵.

¹¹⁰ Zie o.a. ook Stad en Milieu, uitgave GGD/GMV

¹¹¹ Habitatrichtlijn en POL, beleidsdoelstelling ammoniak

¹¹² Er dient een duidelijke en volledige beschrijving van alle voorkomende (Rodelijst) soorten in het studiegebied overlegd te worden, inclusief, zoals gesteld, alle dieren incl. vogels, planten incl. orchideeën, insecten zoals bijen libelles vliegen vlinders mieren sprinkhanen, mossen korstmossen en levermossen, amfibieën, vissen en waterdieren. Een veel gemaakte fout van de overheid is het vrij selectief overleggen van lijsten. Zie hiervoor bijv. het proefschrift van Knegtering, Edo The Featheries and the Furies Species Characteristics and Tendencies in Public Species Conservation, 2009, Groningen, citaat: blz. 173: "Het bleek dat soorten van verschillende taxonomische groepen in m.e.r.-ren aan bod kwamen, maar ook dat het vaak een beperkt aantal soorten betrof, etc."

¹¹³ Gebruik hiervoor o.a. ook de natuurdoelenkaart, Aanbieding nieuwe Beleidsstrategie Soorten LNV DN. 2007/2931 12 oktober 2007, Soortenlijst Leefgebiedenbenadering, Biodiversiteit werkt: voor natuur, voor mensen, voor altijd Beleidsprogramma biodiversiteit 2008-2011

¹¹⁴ Het betreft in beide gebieden met name de Schraalgraslanden. Ook langs het spoor Nijmegen – Venlo liggen schraalgraslanden (Heideschraalgrasland)

¹¹⁵ Wij hebben een kort overleg gehad met Torben Mulder Senior medewerker cluster Natuur Afdeling Landelijk Gebied Provincie Limburg. Deze heeft ons het concept NOTA NATUUR EN LANDSCHAPSBEHEER 2010-2020 gestuurd, echter met het verzoek hieruit niet te publiceren, daar dit bestand nog verder aangepast moest worden. Deze afspraak nakomend zijn wij dus gehandicapt m.b.t. deze zienswijze. Wij verzoeken u met klem deze nota te betrekken in onze zienswijze, waarbij wij u tevens verzoeken m.b.t. deze nog niet gepubliceerde Nota in een later stadium mogelijkheden tot zienswijzen in te dienen te bieden, m.b.t. de Notitie R&D.

Motiveer waarom u het LOG Witveld verder wilt ontwikkelen, waarbij de ammoniakemissie verder zal toenemen, deze soorten uit het actieplan bedreigend¹¹⁶.

Beschrijf in hoeverre de geïnventariseerde soorten voorkomen in landelijk “Beleidsprogramma biodiversiteit 2008-2011”.

Beschrijf in hoeverre de toenemende ammoniakdepositie op omliggende natuur de beleidsdoelstellingen inzake het behoud van de biodiversiteit van LNV¹¹⁷ (lees daarbij ook de EU doelstellingen¹¹⁸) te niet doen. Beschrijf het verlies aan biodiversiteit¹¹⁹ – wat altijd optreedt bij een toename van ammoniakemissies – in relatie tot op de blz. 24 gestelde uitspraak: *Leefgebiedenbenadering De Leefgebiedenbenadering beoogt pro-actief soortenbeleid, aanvullend op de EHS en Natura 2000*

Motiveer uw besluit vanuit het LOG Witveld meer ammoniakemissie toe te staan dan momenteel het geval is¹²⁰ – d.m.v. nieuwvestigingen en uitbreidingen – vanuit hetgeen op blz. 31¹²¹ gesteld wordt: *In EU-kader heeft Nederland zich gecommitteerd het verlies aan biodiversiteit per 2010 tot staan te brengen binnen de Europese Unie*¹²².

Beschrijf wat uw voornemens zijn m.b.t. de landelijke Natuurdoelenkaart, in relatie tot bovengenoemde zienswijzen, m.b.t. de ontwikkeling en uitbreiding van LOG Witveld

Bent u bekend met het gegeven dat in bijlage 2, onder de kop B, Bijzondere natuur, natte en droge schraalgraslanden vermeld zijn? En dat deze schraalgraslanden – gelegen in Kaldenbroek, langs de spoorlijn Venlo-Nijmegen, en het Schuutwater - vermeld zijn op de Natuurdoelenkaart?

Beschrijf in hoeverre u mede uitvoering geeft – o.a. m.b.t. het LOG Witveld – aan de brief: *Aanbieding nieuwe Beleidsstrategie Soorten DN. 2007/2931 12 oktober 2007* van het LNV.

Beschrijf in hoeverre u ook projecten heeft aangemeld – zie genoemde bijlage in bovenstaand genoemde brief – en waarom bijvoorbeeld schraalgraslanden in de aanliggende EHS niet in deze bijlage genoemd zijn. Welke inspanningen heeft u zich hierin getroost? Bent u voornemens deze schraalgraslanden alsnog aan te melden als zijnde bijzondere habitats, mede gezien vanuit hun grootte en uniekheid voor Noord Limburg?

Beschrijf / betrek in het PlanMER en de structuurvisie nadrukkelijk dit genoemde nationale en EU beleid en de genoemde documenten. Betrek hierin ook het POL, met name de nieuwste wijzigingen hierin.

Neem met name de handicap onzerzijds mee genoemd in de voetnoot mbt de concept NOTA NATUUR EN LANDSCHAPSBEHEER 2010-2020 provincie Limburg (gesprek met Torben Mulder)

Beschrijf in hoeverre de toenemende ammoniakdepositie de doelstellingen inzake het behoud van de biodiversiteit zoals bijvoorbeeld genoemd in het Verdrag van Bern te niet doen.

¹¹⁶ Uit actieplan, gebied Horst: Drijvende waterweegbree, Spiegeldikkopje, Vinpootsalamander en nog eens vele andere vaak onbekende maar allemaal bedreigde soorten treffen we nu nog aan in Noord- en Midden-Limburg. Soorten die binnenkort zijn uitgestorven als we nu geen actie ondernemen. Dat dit niet mag gebeuren hebben we met zijn allen afgesproken in het Reconstructieplan.

¹¹⁷ Biodiversiteit werkt: voor natuur, voor mensen, voor altijd Beleidsprogramma biodiversiteit 2008-2011

¹¹⁸ Uit Biodiversiteit werkt: voor natuur, voor mensen, voor altijd. Beleidsprogramma biodiversiteit 2008-2011 blz.6: Het besluit van de Europese Unie het verlies aan biodiversiteit - binnen de EU - in 2010 helemaal een halt toe roepen Met deze scherpe ambitie neemt de Europese Unie wereldwijd de leiding in de aanpak van de aantasting van biodiversiteit. In 2006 heeft de Europese Unie in een Commissiemededeling en Actieplan uitgewerkt hoe het dit wil bereiken. O.a.:

Biodiversiteit en de EU

1. Bescherming van de meest belangrijke habitats en soorten van de EU.
2. Behoud en herstel van biodiversiteit en ecosysteem diensten van het EU platteland.
3. Behoud en herstel van biodiversiteit en ecosysteemdiensten van het EU mariene milieu.
4. Versterking van de bijdragen van de regionale en territoriale ontwikkeling aan de biodiversiteit van de EU.

¹¹⁹ Beleidsprogramma biodiversiteit

¹²⁰ Wederom stellen wij hier dat de gevestigde bedrijven momenteel NIET voldoen aan o.a. de IPPC richtlijnen, waar wij u in correspondentie – mede naar VROM-Inspectie – meerdere malen op gewezen hebben. Dwz dat de ammoniak deposities reeds veel lager hadden kunnen zijn.

¹²¹ Beleidsprogramma biodiversiteit

¹²² Het is interessant te zien dat Richtlijn 2001/42/EG, Art. 5 lid 1, Bijlage punt e) stelt:

de op internationaal, communautair of nationaal niveau vastgestelde **doelstellingen** ter bescherming van het milieu, welke relevant zijn voor het plan of programma, alsook de wijze waarop met deze doelstellingen en andere milieuoverwegingen **rekening is gehouden bij de voorbereiding van het plan of programma;**

Beschrijf mitigerende maatregelen die de gevolgen kunnen beperken of voorkomen.

Gebiedsbescherming

Mogelijk belangrijke nadelige effecten op natuur worden in het geval van de intensieve veehouderij vooral veroorzaakt door de verzurende en vermestende depositie. Met name de Natuurbeschermingswet 1998, die mede de bescherming van Natura 2000-gebieden regelt, vormt het kader op dit gebied.

Verzuring en vermesting

In de PlanMER moet duidelijk aangegeven worden waar voor verzuring en vermesting gevoelige gebieden¹²³ liggen en wat de afstand tot het voornemen is.

Geef aan of sprake kan zijn van nadelige gevolgen van het voornemen op voor verzuring en vermesting gevoelige gebieden. Geef aan of er sprake kan zijn van significante gevolgen voor de Natura 2000-gebied(en) "Maasduinen", "Mariapeel" en "Deurnese Peel"¹²⁴

Beschrijf daartoe in de PlanMER:

De instandhoudingdoelstellingen, de staat van instandhouding en de kritische depositiewaarden voor de habitats in de Natura 2000-gebieden.

Ga ook in op de beoogde natuurdoelen en kritische depositiewaarden van de voor vermesting en verzuring gevoelige natuurgebieden in de Ecologische Hoofdstructuur¹²⁵ Vermeld duidelijk wat voor bepaalde natuurdoeltypen en voorkomende soorten de kritische depositiewaarde is.

De achtergrondconcentraties van de belangrijkste verzurende en vermestende stoffen (NH₃, NO_x, SO₂) in de natuurgebieden. Gebruik voor de bepaling van de achtergronddepositie de recentste gegevens.

De huidige emissies en/of toekomstige emissies van bovengenoemde stoffen door het voornemen bij de verschillende alternatieven.

Welke emissie- en depositiebeperkende maatregelen genomen kunnen worden. Beschrijf hierbij ook het plaatsen van een ammoniak-wasser bij Klopman.

De door het voornemen veroorzaakte (toename van de) depositie op de (in de voetnoot genoemde) natuurgebieden bij uitvoering van de alternatieven. Geef daarbij aan welk rekenmodel is gebruikt en wat de (on)nauwkeurigheid is van de berekeningen.

De gevolgen van de vermestende en verzurende deposities op de natuur.

Geef daarbij aan of er verdere overschrijding is van de kritische depositiewaarden. Geef aan of, in cumulatie met andere activiteiten¹²⁶, aantasting van natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied kan optreden.

Beschrijf, naast de deposities van verzurende en vermestende stoffen, andere mogelijke invloeden van het voornemen op beschermde natuurgebieden, zoals Natura 2000-gebieden¹²⁷ en de ecologische

¹²³ Hieronder verstaan we de kwetsbare gebieden uit de Wav, als ook de voor verzuring gevoelige gebieden die niet onder de Wav vallen. Het gaat hier niet om elk groenelement, maar om gebieden met een belangrijke natuurwaarde. Ons inziens bevat het studiegebied op zijn minst de Maasduinen en dichtst bijzijnde Peelgebieden, de aanliggende EHS – Lovendaalse Bossen, Kaldenbroek met schraalgraslanden, Houthuizerheide, schraalgraslanden gelegen langs het spoor Nijmegen – Venlo, Reulsberg en gebieden daaromheen liggend zoals het Ham en Brommër, Hanenberger Heike, Lottums Schuitwater, Pastoorsweide, Broekhuizer Schuitwater en de sloot langs spoorlijn Venlo Eindhoven.

¹²⁴ Het laatst vermelde gebied is tevens aangewezen als een natuurmonument onder de naam "Groeve Driessen".

¹²⁵ De kritische depositiewaarden zijn opgenomen in D. Bal, H.M. Beijer, H.F. van Dobben en A. van Hinsberg(2007): Overzicht van kritische stikstofdeposities voor natuurdoeltypen. Directie Kennis, Ministerie van LNV. De kritische depositiewaarden voor Natura 2000 habitattypen zijn opgenomen in H.F. van Dobben en A. van Hinsberg, (2008). Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura2000-gebieden. Alterra-rapport 1654.

Daarbij dient de Ellenberglijst betrokken te worden om een specifiek oordeel te kunnen vellen.

¹²⁶ Besteed hierbij aandacht aan de ontwikkelingen in het kader van het plan Klavertje 4, Greenportlane, Tradeport Noord, Fresh Park, CVI. Hierbij zij opgemerkt dat in Klavertje 4 ook megastallen zijn gepland.

¹²⁷ Beschrijf in de PlanMER de volgende vraagstellingen:

hoofdstructuur (EHS).

M.b.t. Natura 2000. Hierbij uitgaan van mogelijke beheersplannen zoals de Minister voorstelt is nonsens. Het “idee” van de Minister om bijvoorbeeld kwelwater te benoemen als zijnde een “bescherming” voor zwak gebufferde vennen, dient u niet te betrekken in uw relaas. Immers dit zijn allerhande maatregelen om onder de Europese regelgeving uit te komen, waarbij duidelijk gesteld mag worden dat dit soort mitigerende maatregelen nog jaren op zich zullen laten wachten¹²⁸. Daarbij is dit in tegenspraak met de eerdere bovengenoemde zienswijze dat Natura 2000 gebieden al in 1981 resp. 1994 aangewezen waren, en vanaf DAT MOMENT bescherming genoten.

Soortenbescherming

Beschrijf welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten geïnventariseerd zijn in het studiegebied (de genoemde opsomming van gebieden die o.i. relevant zijn) en geef aan tot welke categorie deze soorten behoren.

Gebruik bijvoorbeeld de Ellenberg¹²⁹ lijst en lijsten betreffende de kritische depositie¹³⁰ om vast te stellen welke Rodelijst soorten definitief zullen verdwijnen in het studiegebied door de **huidige** grootschalige ammoniak emissie – die immers een accumulerend effect in de bodem heeft - vanuit het LOG Witveld, maak hierbij wederom gebruik van de recentste depositiekaarten¹³¹. Maak daarbij gebruik van grondmonsters om het nitraat en ammoniak gehalte in de bodem vast te stellen, nul-meting. Deze grondmonsters dienen representatief te zijn voor het studiegebied.

De flora en faunawet stelt o.a. in art 8: *Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.*

Behoud de Parel is van mening dat ammoniakdepositie op gebieden waar beschermde inheemse plantensoorten staan, ammoniak deze soorten vernielt, beschadigt, dan wel anderszins verwijdert van hun groeiplaats, mitsdien de kritische depositie m.b.t. een bepaalde soort¹³² overschreden wordt.

Beschrijf welke soorten reeds verdwenen zijn uit het studiegebied door de jarenlange ammoniak emissie vanuit het LOG Witveld en welke herstel maatregelen de gemeente/provincie door de jaren heen heeft uitgevoerd om deze soorten te behouden / te beschermen¹³³.

Beschrijf welke van de geïnventariseerde Rodelijst soorten, dan wel soorten genoemd in Bijlage IV Habitatrichtlijn, voorkomende in het studiegebied, definitief geëlimineerd worden, staande in hun huidige standplaats, veroorzaakt door hogere ammoniakdepositie, ontstaan door nieuwvestigingen dan wel uitbreidingen, en motiveer waarom u een hogere ammoniakdepositie toe zal staan, zijnde in tegenspraak met de Ffw.

1. wat zijn de instandhoudingsdoelstellingen voor de te beschermen soorten en habitattypen die gevoelig zijn voor stikstofdepositie;
2. wat is de locatie binnen de genoemde Natura 2000-gebied van betreffende soorten en habitattypen;
3. wat is de huidige staat van instandhouding van deze soorten en habitattypen;
4. wat zijn relevante verschillende activiteiten in en nabij het Natura 2000-gebied en wat is het cumulatieve effect daarvan?

¹²⁸ Wij verwijzen in deze met name naar de PlanMER ontwerp bestemmingsplan buitengebied Venraij, die de werkelijk vreemde zinsnede bevat: “Verwacht wordt dat er pas na het vaststellen van de beheersplannen van de Natura 2000- gebieden (zoals het beheerplan voor de Peelvenen) of na de totstandkoming van een nieuwe landelijke regeling of handreiking (en de juridische toetsing daarvan), uitsluitend is over de milieuruimte in relatie tot de Natura 2000-gebieden”.

Wij hebben u reeds uitgebreid gewezen op de milieuruimte mbt Natura 2000 gebieden, die is nml NUL

¹²⁹ Soorten zijn als zeer gevoelig voor ammoniak aangeduid als sprake is van een Ellenberg waarde voor ammoniak die lager is dan 5. Men kan hierbij het RIVM Rapport 711901016 en latere studies gebruiken.

¹³⁰ Gebruik de meest recente gegevens!

¹³¹ Zoals eerder gesteld, de totale Nederlandse ammoniak emissie daalt niet, echter stijgt weer!

¹³² Lees daarbij ook “habitat”.

¹³³ Gebruik ter motivatie uw gemeentelijk milieubeleidsplan en het provinciale milieubeleidsplan (POL).

Beschrijf in de PlanMER de relatie tussen het Nationale beleid Biodiversiteit en de huidige WAV¹³⁴. Beschrijf de discrepantie tussen het Nationale beleid Biodiversiteit met de huidige WAV. Neem hiervoor kennis van het document en de samenvatting, (bijlage) geschreven door V. Wösten en T. van Hoof aangaande de verregaande uitklaring van de milieubescherming. Beschrijf / motiveer daarbij uw daadwerkelijke voornemens m.b.t. het Nationale en Europese beleid

Geef ook aan waarom de gemeente Horst de achteruitgang van de biodiversiteit niet is tegengegaan en waarom er geen actieplannen zijn ondernomen¹³⁵.

Verduidelijk de uitspraak van de provincie, in relatie tot het aanwijzingsbesluit WAV, dat bossen “verbraamd” zijn en dat “Bochtige Smele” de boventoon voert, in relatie tot de enorme en jarenlange ammoniakdepositie op de nabij en destijds aangewezen als zijnde zeer verzuringsgevoelige gebieden, zoals de o.a. Houthuizerheide, Kaldenbroek en het Schuitwater. Verduidelijk uw uitspraak¹³⁶ inzake het aanwijzen van zeer kwetsbare gebieden mbt de WAV.

Motiveer hierbij dat u middels het “Actieplan bedreigde soorten” op de hoogte was van het voorkomen van tal van Rode Lijsten soorten in deze gebieden, echter deze soorten door uw advies toch (wettelijke) bescherming ontnam. Immers deze vraag ligt besloten in de gebiedsvisie en loopt daarbij vooruit op de PlanMER, de structuurvisie en de uiteindelijke bestemmingsplanwijziging LOG Witveld.

De PlanMER wordt opgesteld ten behoeve van de besluitvorming m.b.t. de wijziging van het bestemmingsplan. Wij verzoeken in de PlanMER op te nemen welke besluiten nog meer nodig zijn voor de realisatie van dit voornemen.

Denk hierbij bijvoorbeeld aan een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet dan wel vergunningen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 etc

Beschrijf ook, wederom in samenhang met eerder genoemde projecten die in de regio plaatsvinden, hoe o.a. de te beschermen vleermuizen, Kerk- en Steenuilen etc. behoed worden voor een verdere achteruitgang in populatie, dan wel eliminatie van de aanwezige populaties¹³⁷.

Beschrijf hoe u met alle Nationale en Internationale verplichtingen inzake het behoud van de biodiversiteit omgaat in relatie tot de vestiging van nieuwe IV bedrijven, dan wel uitbreidingen van bestaande IV bedrijven, in het LOG Witveld, daarbij in relatie tot de genoemde natuurgebieden, veroorzaakt door verzuring o.a. mede afkomstig van alle activiteiten in het gebied, en motiveer uw beweegredenen.

Andere aspecten veroorzaakt door verzuring / ammoniak

Beschrijf welke effecten de concentratie van ammoniak en ammoniak gerelateerde verbindingen heeft op de gezondheid van de mens, wonende in en nabij het LOG Witveld.

¹³⁴ Betrek hierin o.a. de recente uitspraken van de Afdeling, WAV versus IPPC

¹³⁵ Betreffende de achteruitgang van de biodiversiteit kunnen wij tal van inventarisaties overleggen, gedaan over een langere periode, die overduidelijk deze achteruitgang boekstaven.

¹³⁶ Uit adviesnota aan B&W 19 november 2007 **Wat kunnen de consequenties zoal zijn?**

Delen van clustergebied ‘Meerlosebaan’ liggen in de nabijheid van het LOG Witveldweg. Voor de vestiging van veehouderijbedrijven (of de uitbreiding van bestaande bedrijven) geldt dat realisering in een zone van 250 meter niet is toegestaan. Deze zone heeft voor de invulling van dat LOG geen rechtstreekse gevolgen. Veel belangrijker is dat voor grote veehouderijen die de IPPC-drempelmaat overschrijden een zware omgevingstoets moet worden uitgevoerd. Naast de tegenprestatie die van de bedrijven wordt verwacht (in de vorm van stalsystemen die een zeer hoge emissiereductie garanderen) moet er vooral rekening mee worden gehouden dat die omgevingstoets een aangrijpingspunt is voor iedereen die milieuvergunningen wil aanpakken. Het verhoogt de motiveringslast Ik wil hiermee aangeven dat dit een last kan zijn voor initiatiefnemers in het LOG. **Voorstel**
Bij de provincie als inspraakreactie inbrengen om het gebied ten zuiden van de Horsterdijk ivm onduidelijkheid over het gewicht van de ecologische argumenten, niet als zeer kwetsbaar aan te wijzen.

¹³⁷ Van verschillende ornithologen ontvingen wij alarmerende berichten m.b.t. de genoemde soorten in relatie tot alle ontwikkelingen in de regio.

Beschrijf welke effecten optreden door de verspreiding van ammoniak – met name het verzurende effect - o.a. aan belangrijke cultuurhistorische gebouwen^{138 139} in omliggende gemeenten.

Raadpleeg hiervoor de lijst van monumenten en overleg een inventarisatie, waarbij ingegaan wordt op de effecten veroorzaakt door verzuring ontstaan door ammoniak.

Geef aan wat de depositie vanuit het LOG Witveld is op gebouwen en gebouwen die vallen onder de monumentenwetgeving, de veroorzaakte effecten, de te verwachten effecten en de reeds veroorzaakte schade.

Geef dit evenzo aan voor woningen en gebouwen die nu nog niet op monumentenlijsten staan, edoch wellicht in de toekomst wel zouden kunnen staan.

Maak een overzicht van de onderhoudskosten die het LOG Witveld zal veroorzaken aan deze gebouwen¹⁴⁰

Met name de komst van het NGB veroorzaakt extra verzuring op de genoemde gebouwen.

Betrek hierin ook alle andere genoemde projecten.

Beschrijf welke effecten ammoniak, en aan ammoniak in de lucht door chemische processen gerelateerde stoffen, heeft op klimaatsveranderingen. Betrek hierin het gegeven van extra dierrechten voor het NGB. Betrek hierin ook de mestdrogerij / composteerunit, opslag in drijfmestkelders en de activiteiten die NIET in de Notitie R&D genoemd worden. Betrek hierin het gebruik van aan ammoniak gerelateerde meststoffen die dienen voor de voerproductie. Beschrijf in hoeverre dit mogelijk in tegenspraak is met (inter) nationaal beleid.

Luchtkwaliteit:

Vooruitlopend op nieuwe regelgeving inzake PM_{2,5} dient men op zijn minst te inventariseren hoe de emissie en het ontstaan van PM_{2,5} in dit LOG is.

De vorming van het aan ammoniak gerelateerde PM_{2,5} – de secundaire aërosolen ammoniumsulfaat en ammoniumnitraat - brengen zeer wel mogelijk gezondheidsrisico's voor omwonenden met zich mee. Deze gezondheidsrisico's zijn momenteel onvoldoende in kaart gebracht. De ammoniak emissies zijn door de aanwezige en de te bouwen bedrijven al fors en worden door de komst van het NGB nog groter. Daarbij kenmerkt het gebied zich door een zeer hoge achtergrondconcentratie van ammoniak¹⁴¹.

Ook het RIVM geeft blijk van hiaten in kennis aangaande deze problematiek, uit “On health risks of ambient PM in the Netherlands Executive summary blz 18 ¹⁴²:

“Toxicologische studies met zuiver ammoniumsulfaat en -nitraat (secundaire anorganisch aërosol) wijzen niet op een hoge toxische potentie van deze beide componenten, zelfs niet bij aanmerkelijk hogere concentraties dan in de buitenlucht. Wel wordt in epidemiologische studies keer op keer een samenhang gevonden tussen gezondheidsklachten en aanwezigheid van sulfaat en nitraat als bestanddelen van secundaire anorganisch aërosol. Deze tegenstrijdigheid valt nog niet te verklaren.

Het enkel meten van de concentratie ammoniak in de lucht, zoals dit momenteel op tal van plaatsen geschiedt ¹⁴³, brengt daarbij niet in kaart wat de werkelijke vorming van de genoemde secundaire aërosolen is. Daarbij worden er momenteel geen metingen gedaan over een langer tijdsbestek in de nabijheid van intensieve veehouderijen – o.a. LOG's - met een forse ammoniak emissie. Deze zeer complexe materie

¹³⁸ Raadpleeg hiervoor personen die werkzaam zijn in restauratie van gebouwen en overleg een deskundig oordeel.

¹³⁹ Ik bedoel hier alle zaken die vallen onder de term cultureel erfgoed met inbegrip van architectonisch en archeologisch erfgoed (Bijlage volgend, (f))

¹⁴⁰ U dient een lijst op te stellen aangaande alle gebouwen die hier betrekking op hebben, Rijksmonumenten, teneinde het de eigenaren mogelijk te maken de aanwezige ondernemers en de te vestigen ondernemers in het LOG Witveld aansprakelijk te stellen voor de schade ontstaan door verzuring/ beschadiging aan hun gebouwen, de Richtlijn volgend, de bijlage volgend (f) de voetnoot volgend.

¹⁴¹ GCN kaart 2007! geeft voor dit gebied 3500 mol potentieel zuur per hectare/jaar.

¹⁴² <http://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/650010033.pdf>

¹⁴³ O.a. is er het meetpunt 131, Vredepeel. Dit meetpunt meet de achtergrondconcentratie ammoniak. De concentratie ammoniak blijkt enorm te fluctueren.

vertoont een fors hiaat aangaande de mogelijke gezondheidsrisico's voor omwonenden. Er zijn zelfs, voor zover wij weten, nooit metingen gedaan aangaande de genoemde secundaire aerosolen in de nabijheid van intensieve veehouderijen¹⁴⁴.

In Amerikaans onderzoek stelt men het momenteel scherper:

Uit: Mechanisms of Particle Toxicity: Effects on the Respiratory System¹⁴⁵. Conclusions: "Exposure to ammonium nitrate and carbon particles can cause injury to the lungs".

Daarbij lijkt de combinatie met Ozon^{146 147} tot nog meer (onbekende) problemen te leiden:

Uit: Chairman's Air Pollution Seminar Series¹⁴⁸ Citaat: "The results of the UCSF experiments showed little evidence of toxicity of carbon and ammonium nitrate particles alone but significant effects of combined exposure to the particles and ozone on lung function, airway inflammation, and heart rate variability etc".

Ook het artikel "Air pollution and risk of lung cancer in a prospective study in Europe¹⁴⁹" waarschuwt duidelijk voor onbekende risico's veroorzaakt door combinatie van deeltjes in de atmosfeer.

*The reciprocal correlation among pollutants is a general problem of this kind of studies. It is likely that PM10, NO2 and O3 act by a similar mechanism, i.e. oxidative stress. Therefore, it is not necessarily relevant, at least in causal assessment, to distinguish among single pollutants; rather, **they might interact in unpredictable ways**. O3 has been found to damage DNA in 2 epidemiological studies, including the present one, but its role is more difficult to assess because of strong negative association with other pollutants. The sources of pollutants are different: NO2 and PM10 mainly reflect traffic (but the latter includes particles originating from remote emissions, while NO2 mainly reflects local combustion sources); SO2 has mainly industrial sources, and O3 is strongly influenced by sun irradiation and tends to have higher concentrations in the countryside. The issue of disentangling the effects of single pollutants is still open and cannot be resolved by the present study¹⁵⁰.*

Ook is nooit onderzocht wat fijnstof afkomstig uit IV bedrijven doet met de gezondheid van de mens. Immers dit fijnstof is structureel anders van samenstelling dan fijnstof afkomstig van wegen of steden. Zo bevat fijnstof uit IV bedrijven o.a. tal van zoönosen en endotoxinen, wat duidelijk een extra risico inhoudt.

Wat betreft endotoxinen is het nuttig Spaan hierin te kennen:

promotieonderzoek door Suzanne Spaan¹⁵¹, (Endotoxin exposure assessment - measurement and characterization) hetgeen op blz 124 stelt:

"Furthermore, respiratory health effects were regularly associated with other agents (like dust, bacteria, fungi, glucans and ammonia) besides endotoxins in epidemiologic studies, which makes it probable that

¹⁴⁴ De vorming van ammoniumnitraat zal bespoedigd worden als er in de nabijheid van intensieve veehouderijen (snel) wegen – emissie NOx – zijn, dit is een (ietwat complexere) chemische reactie tussen H₂O NOx en NH₃. LOG Witveld ligt naast de A73, een steeds drukker bereiden autosnelweg, en de nabij gelegen A67 (mogelijk toekomstige verbreding), met op hand staande aanleg snelweg Greenportlane, industrieterrein Tradeport, industrieterrein Klavertje Vier, daarbij mogelijke komst van megastallen op deze terreinen etc. De concentratie NOx zal in de nabijheid van het LOG Witveld toenemen, het ontstaan van ammoniumnitraat vermoedelijk versnellen. Daarbij zijn alle toekomstige ontwikkelingen rondom gemeente Grubbenvorst, vanuit het perspectief van de volksgezondheid, alarmerend te noemen. Het verbijstert ons dan ook ten eerste dat er nog steeds géén totaal plan MER voor al deze ontwikkelingen is ingediend.

¹⁴⁵ <ftp://ftp.arb.ca.gov/carbis/research/seminars/pinkerton/jan03-web.pdf>

¹⁴⁶ De concentratie Ozon in de lucht daalt de laatste jaren niet meer, wel is de concentratie in Brabant en Limburg nog steeds de hoogste van het land

¹⁴⁷ De ozonconcentraties in de stedelijke agglomeraties zijn meestal lager dan deze op het platteland, lees LOG's..

¹⁴⁸ <http://www.arb.ca.gov/research/seminars/particletoxicity/particletoxicity.htm>

¹⁴⁹ [http://www.odmbologna.it/bibliografia_inceneritori/bibliografia_inceneritori_documenti/40\)%20vineis2006.pdf](http://www.odmbologna.it/bibliografia_inceneritori/bibliografia_inceneritori_documenti/40)%20vineis2006.pdf)

¹⁵⁰ Terzijde, dit soort studies en uitspraken mbt combinatie's van stoffen zijn legio!

¹⁵¹ <http://igitur-archive.library.uu.nl/dissertations/2008-1016-201327/spaan.pdf>

*the observed health effects are (also) caused by others agents. However, endotoxin is at least an informative marker of risk, both by being a true causative agent and by serving as a surrogate for microbial exposure*¹⁵²

De discussie aangaande deze ziekmakende endotoxinen kent opmerkelijk genoeg enkele zeer vreemde wendingen.

In 1998 werd in Nederland een gezondheidskundige grenswaarde van 50 EU/m³ geadviseerd¹⁵³. Hierna werd een tijdelijke grenswaarde van 200 EU/m³ geïntroduceerd, welke uiteindelijk binnen twee jaar tot 50 EU/m³ zou moeten worden teruggebracht.

De WGD van de Gezondheidsraad sprak destijds al haar zorgen uit:

“De effecten van blootstelling aan endotoxinen kunnen ernstig zijn. De Commissie WGD noemt in haar rapport als acute klachten: droge hoest, kortademigheid met vermindering van de longfunctie, koorts en algemene malaise. Enkele uren later kunnen optreden: benauwdheid, hoofdpijn en gewrichtsklachten. Verder zijn er volgens de Commissie WGD aanwijzingen dat langdurige blootstelling aan endotoxinen zou kunnen leiden tot chronische bronchitisklachten en tot een vermindering van de longfunctie”.

Deze grenswaarde werd echter ingetrokken, omdat handhaving vanuit een technisch en sociaal-economisch oogpunt niet haalbaar was. De betrokken industrieën moesten echter wel een plan van aanpak opstellen voor het omgaan met blootstelling aan endotoxinen, dat moest bestaan uit:

“Een plan van aanpak over de wijze waarop de problematiek van blootstelling aan endotoxinen zal worden aangepakt, waarin naast het toepassen en eventueel ontwikkelen van (aangepaste) beheersmaatregelen tevens moet worden voorzien in onderzoek naar de stand der techniek en voorlichting, etcetera”.

Daarna – vele jaren zijn reeds verstreken - verschijnen er op de arbo-pagina!: twee artikelen aangaande endotoxine^{154 155} Echter er worden nog steeds geen krachtige maatregelen genomen inzake deze gezondheidsbedreiging voor werknemers. Daarbij worden omwonenden van dit soort bedrijven – lees IV bedrijven - geneens serieus genomen als zij overheden hier op attenderen.

Ook het RIVM Briefrapport 609300006¹⁵⁶ vertoont hiaten aangaande endotoxinen. Zo stelt dit rapport op blz. 10: *“Metingen in Duitsland wezen uit dat in de woonomgeving van intensieve veehouderijen significant hogere concentraties endotoxinen (inhaleerbare fractie tussen 0-23 EU/m³) voorkomen dan in de stedelijke omgeving (alle metingen beneden detectielimiet). De endotoxinen concentraties variëren erg op verschillende locaties. De auteurs geven aan dat de intensieve veehouderij mogelijk één van de redenen is voor hogere endotoxineconcentraties in de lucht”.* Echter in bijgevoegde tabel 2.1 op blz.12 gaan ze o.a. uit van schattingen, citaat voetnoot 7: *“De endotoxineconcentraties zijn vooral schattingen op basis van studies in Steenberg (Knuit 1995) en Markelo (Doekes en Spithoven, 1997)”.*

¹⁵² Zo ook het onderzoek van een andere recente promovenda Lidwien Smit: <http://igitur-archive.library.uu.nl/dissertations/2008-1030-200642/smit.pdf> : “Hoewel endotoxine – ook op latere leeftijd – bescherming zou kunnen bieden tegen allergieën, benadrukt dit proefschrift het belang van de reductie van endotoxineblootstellingsniveaus in de landbouw en agrarische industrie om werknemers beter te beschermen tegen chronische luchtwegaandoeningen. Maatregelen en grenswaardes zouden daarbij niet alleen op de gemiddelde werknemer gericht moeten zijn, maar ook - indien enigszins mogelijk - **onder alle omstandigheden voldoende bescherming moeten bieden aan de meest gevoelige individuen**”.

¹⁵³ http://www.ser.nl/~media/Files/Internet/Grenswaarden/Advies/2000/MAC_20000628%20pdf.aspx

¹⁵⁴ <http://www.arboonline.nl/?subject=article&id=141>

¹⁵⁵ <http://www.arboonline.nl/?subject=news&id=688>

¹⁵⁶ <http://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/609300006.pdf>

In de genoemde grenswaarde voor werknemers werd destijds 50 EU/m³¹⁵⁷ genoemd^{158 159}. Het onderzoek spreekt over een concentratie van 25/ EUm³. Deze lagere concentratie gaf dus al vermoedelijke gezondheidsklachten^{160 161}.

Blz 28 van dit Briefrapport vermeldt: “*Het is onduidelijk of de licht verhoogde concentraties rond agrarische bedrijven kunnen leiden tot effecten op de gezondheid*”.

De grootste zorg ligt ons inziens bij het NGB. Zowel de afdeling pluimvee, de slachterij en de mestverwerking zullen een grote bron van endotoxine-emissies zijn¹⁶².

Daar er momenteel nog zeer veel onduidelijk is m.b.t. deze endotoxinen – en concentraties per staltype etc. - verzoeken wij u met klem eerst de onderzoeksresultaten van het landelijke onderzoek af te wachten, daarbij wijzend op Art 174 EU.

Nulmeting

Ook verzoeken wij u met klem een nul-meting m.b.t. fijnstof (PM 10 en 2,5) NO_x, aerosolen, zoönosen en endotoxinen uit te voeren. Deze toezegging, betreffende fijnstof, staat daarbij zelfs in de gebiedsvisie genoemd, blz. 25: ” *In aansluiting op het dorpsraadoverleg van 15 oktober 2007 in Grubbenvorst is afgesproken dat wij een nulmeting naar fijnstof uitvoeren*”.

Daarbij staat op blz. 35 gebiedsvisie: “*De ontwikkeling van het LOG Witveldweg wordt vanuit een integrale visie bekeken met alle andere initiatieven rond het gebied*”. Wij nemen aan dat dit laatste zeker geldt voor fijnstof in de ruimste zin des woords en stikstofoxides.

Bereken de hoeveelheden fijnstof (PM10 en PM 2,5)¹⁶³ voor het hele gebied per successievelijke vestiging¹⁶⁴. Ga hierbij uit van de nul-situatie dwz de situatie voor de vestiging van Klopman. Presenteer de resultaten van de berekeningen middels verschil-contourenkaarten en geef per contour de hoeveelheid en ligging aan van woningen en andere gevoelige objecten. Geef duidelijk per successievelijke vestiging de verslechtering van de luchtkwaliteit aan. Geef duidelijk het aantal dagen met overschrijdingen aan, mede getoond per woning (Knelpunten).

¹⁵⁷ 50 EU/m³ (8-TWA), dat wil zeggen per 8 uur. Voor iemand in de omgeving, die daar dus dagelijks de hele dag verblijft, is de waarde dus altijd lager

¹⁵⁸ Ook Hederik verwijst naar 50 EU/m³: blz 8 (Knippen niet mogelijk)
http://www.baua.de/nn_11598/nsc_true/de/Publikationen/Fachbeitraege/pdf/artikel11-2.pdf

¹⁵⁹ In Ann. occup. Hyg., Vol. 47, No. 3, pp. 187–200, 2003 © 2003 British Occupational Hygiene Society
Published by Oxford University Press DOI: 10.1093/annhyg/meg032 “Bioaerosol Health Effects and Exposure Assessment Progress and Prospects”

Stelt in de eerste zin: “Exposures to bioaerosols in the occupational environment are associated with a wide range of health effects with major public health impact, including infectious diseases, acute toxic effects, allergies and cancer.
<http://annhyg.oxfordjournals.org/cgi/reprint/47/3/187.pdf>

¹⁶⁰ Genoemd briefrapport blz 14: Voor symptomen en longfunctieveranderingen zijn door meerdere onderzoeksgroepen blootstelling-respons relaties beschreven. Hoewel deze niet eenvoudig zijn te vergelijken door verschillen in onderzoeksmethoden, waaronder de meting van stof en endotoxine in de lucht, wordt algemeen aangenomen dat symptomen en **acute longfunctieveranderingen** bij lage niveaus op kunnen treden, vanaf 100 EU/m³

¹⁶¹ Genoemd briefrapport blz 15: Sommige personen reageren dus met klachten en een ontstekingsreactie bij **zeer lage blootstelling** terwijl anderen dan nog geen symptomen of andere verschijnselen vertonen.

¹⁶² Het gebruik van luchtwassers geeft weliswaar een reductie van allerhande deeltjes zoals endotoxinen, echter de schaal van het NGB zal met zich mee brengen dat er toch aanzienlijke hoeveelheden deeltjes in de buitenlucht komen.

¹⁶³ Ga bij PM_{2,5} niet alleen uit van het fijnere deel van PM₁₀ maar ook van in de lucht gevormd secundair aerosol dat ontstaat uit ammoniak. Normaliter maakt men gebruik van het model van Van Jaarsveld, J.A. (1995), Modelling the atmospheric behaviour of pollutants. UvU Proefschrift; RIVM rapport nr. 722501005, 1995. Hierbij neemt men de 5% formule. Echter in dit geval is dit niet juist. Doordat er een grote achtergrondconcentratie van ammoniak is, geeft, uitgaande van alle ammoniakemissies in het LOG Witveld, deze formule een onjuist beeld van de daadwerkelijke concentratie secundair aerosol. Daarbij draagt ook een hogere concentratie NO_x – o.a A73 – bij aan de versnelde vorming van secundair aerosol.

¹⁶⁴ Betrek hierin ook de stofemissies afkomstig van composteer-units, mestdrogerijen etc.

Laat zien welke alternatieven en mitigerende maatregelen mogelijk zijn om fijnstofemissies zoveel mogelijk te voorkomen, dan wel de luchtkwaliteit te verbeteren.

Neem de NOx emissies vanuit de warmtekrachtcentrales mee in mogelijke overschrijdingen. Betrek hierbij alle projecten in de omgeving waaruit NOx emissies voortkomen.

Daarbij verzoeken wij u kennis te nemen van het promotieonderzoek van Melse WUR waarin hij de effectiviteit van biowassers ter discussie stelt.

Daarbij verzoeken wij u de te verwachten ontwikkelingen rond fijn stof mee te nemen. Momenteel wordt er gewerkt aan een toetsingskader luchtkwaliteit en landbouw. Deze ontwikkeling dient, wanneer er een kans bestaat dat bovenstaande aspecten een rol gaan spelen in de besluitvorming, in de PlanMER te worden meegenomen.

De effecten van toename van stikstofoxides veroorzaakt door transporttoenames¹⁶⁵ dient beschreven te worden. Met name de knelpunten hierin, aanvoerroute (Witveldweg) ligt dicht langs de A-73, dient duidelijk beschreven te worden. Daarbij dient dit in relatie tot de andere projecten gedaan te worden.

Daarbij dient dit o.i. voor Grubbenvorst¹⁶⁶ in zijn geheel apart onderzocht te worden, daar ook Fresh Park uitbreidt richting het dorp, waarbij de Floriade mogelijk overschrijdingen te weeg zal brengen, etc etc etc In deze wijzen wij u, wellicht ten overvloede, wederom op Richtlijn 2001/42/EG artikel 5, lid 1, bijlage 1 lid a.

De invloed van de toename¹⁶⁷ van fijnstof in de ruimste zin des woords (PM10, PM 2,5 Stikstofoxides etc) op de omwonenden in relatie tot de gezondheid van de omwonenden dient uitvoerig beschreven te worden overeenkomstig de genoemde Richtlijn, bijlage en voettekst.

Daarbij dient de GGD een inschatting te maken van de gezondheidsrisico's.

Daarbij dient de gezondheidsschade en de kosten hiervan berekend te worden, immers dit wordt in de voetnoot¹⁶⁸ genoemd als zijnde een effect op de lange termijn.

Daarbij dient te worden nagegaan of huidige bewoners al gezondheidsschade hebben opgelopen, met name doelen wij hier op de bewoners die wellicht nu al met overschrijdingen¹⁶⁹ te maken te hebben.

Resumerend:

Daar de vele factoren die bijdragen aan de verslechtering van de luchtkwaliteit nooit in samenhang zijn onderzocht, de combinatie van fijnstof van wegen, stikstofoxides, ammoniak, aerosolen, fijnstof van IV bedrijven, ozon, zoönozen, endotoxinen, salmonella etc., verzoeken wij u met klem eerst de onderzoeksresultaten van het onderzoek IV en gezondheid van het LNV en VWS af te wachten alvorens een DEFINITIEVE PlanMER en structuurvisie uit te brengen.

Wij verzoeken u met klem een standstill beleid mbt vergunningen afgifte.

Daarbij verzoeken wij u de wijziging van het bestemmingsplan mede van de uitkomst van dit onderzoek te laten afhangen. Ook verzoeken wij u art 19 WRO op dit moment niet toe te passen op aanvragen.

Milieugebruiksruimte in relatie tot luchtkwaliteit

Uitgaande van bovenstaande zienswijze m.b.t. luchtkwaliteit dient de milieugebruiksruimte te worden vastgesteld.

Ten aanzien van luchtkwaliteit wijzen wij op Richtlijn 2008/50 EG.

Uit overweging (9) uit de preambule blijkt:

De toestand van de luchtkwaliteit dient te worden gehandhaafd, waar deze reeds goed is, of verbeterd, etc.

¹⁶⁵ Indien er geen slachterij komt, hoeveel meer transportbewegingen zijn er dan doordat de kippen afgevoerd moeten worden?

¹⁶⁶ Met name het aan de rand van Grubbenvorst gelegen verzorgingstehuis.

¹⁶⁷ Ook bezien vanuit de andere projecten in de omgeving.

¹⁶⁸ Richtlijn 2001/42/EU, bijlage 1, lid f, verwijzing naar voetnoot.

¹⁶⁹ Geef per bestaand bedrijf de concentratie fijnstof op de omgeving aan.

En artikel 1 lid 5. *de luchtkwaliteit waar zij goed is in stand te houden en in andere gevallen te verbeteren;*

Motiveer waarom u geen rekening houdt met deze Richtlijn en de genoemde tekst.
Motiveer waarom u een verslechtering van de milieugezondheidskwaliteit toestaat.

Mogelijke besmetting met pathogenen via de lucht, o..a salmonella

Beschrijf de gevolgen voor voedselverwerking en productie van o.a. tuinbouwproducten¹⁷⁰. Dit met name in relatie tot salmonella besmettingen, waarbij is vastgesteld dat salmonella opgenomen kan worden in bijvoorbeeld de sla.¹⁷¹

Beschrijf daarbij tegelijkertijd de mogelijke risico's voor besmettingen van bedrijven gelegen op Fresh Park, mede gezien vanuit transporten.

Geluid:

Een nul-meting m.b.t. geluid dient overlegd te worden. D.w.z. voor de vestiging van Klopman. Deze dient op verschillende plaatsen in het LOG Witveld te geschieden. Met name het achtergrondgeluid van de A-73 dient hierin betrokken te worden. Evenwel de zandverwerkingsinstallatie in Lomm is ook met oostenwind hoorbaar, evenzo geluid afkomstig van Fresh Park, Knooppunt Zaarderheike, etc.

Breng daarbij de geluidproductie in beeld van bedrijven/activiteiten met een relevante geluidproductie. Ga hierbij in op de ligging van geluidsgevoelige bestemmingen en mogelijke knelpunten in relatie tot de voorkeursgrenswaarde. Betrek hierin alle aspecten van het NGB, ook die activiteiten die verzuimd zijn te noemen in de Notitie R&D.

Breng daarbij de geluidsuitstraling vanuit het LOG naar de omgeving in beeld. Ga hierbij te werk zoals eerder gesteld, volgens de successievelijke vestiging van bedrijven en mogelijke uitbreidingen.

Milieugebruiksruimte in relatie tot geluid

Uitgaande van bovenstaande zienswijze m.b.t. geluid dient de milieugebruiksruimte te worden vastgesteld. Beschrijf of er een verslechtering van de milieugezondheidskwaliteit optreedt.

Beschrijf of er overschrijdingen zijn m.b.t. de GES-score

Motiveer waarom u een verslechtering van de milieugezondheidskwaliteit toestaat en welke maatregelen u neemt om deze verslechtering tegen te gaan.

Veiligheid:

Gevaarlijke stoffen

Geef duidelijk aan welke risico's er zijn aangaande transporten van en naar de bedrijven in het LOG Witveld m.b.t. gevaarlijke stoffen. Geef aan om welke stoffen het gaat, welke gevarenklasse, en in welke hoeveelheden op jaarbasis. Geef dit aan per bedrijf, wederom na successievelijke vestiging. Geef hierbij ook de hoeveelheden diergeneesmiddelen aan.

¹⁷⁰ Er is momenteel een biologisch telend bedrijf aanwezig net buiten het LOG Witveld. Daarbij is er een activiteit opgestart voor een soort volkstuin. Daarbij vinden in en rondom het plangebied vollegrondsgroententeelten en bosbessenteelten plaats. Ook is deze analyse van belang voor Global Gap en HACCP gecertificeerde bedrijven, al dan niet gevestigd op Fresh Park. In de bijlage (f) wordt het woord "bijvoorbeeld" genoemd. Het is evident dat alle mogelijke besmettingen, bijvoorbeeld salmonella, afkomstig uit IV bedrijven, in kaart gebracht dienen te worden. Ipso facto dient ook dit risico in de PlanMER beschreven te zijn (Art 174EU)

¹⁷¹ Escherichia coli O157:H7 and Salmonella are considered to be emerging zoonotic pathogens (121). The major reservoir of these pathogens consists of (healthy) agricultural animals, from which they spread to an increasingly variety of food. Onderzoek van promovendus drs. Eelco Franz WUR

Geef aan welke maatregelen getroffen worden bij ongelukken en calamiteiten met het transport van gevaarlijke stoffen en diergeneesmiddelen. Geef hierbij effecten en de kosten op het milieu aan. Geef duidelijk aan wie in deze verantwoordelijk is, en zijn de betreffende autoriteiten¹⁷² op de hoogte van de PlanMER?

Gevaarlijke bestaande situaties

Overleg een beschrijving – actueel – van alle risico bedrijven in de omgeving, bijvoorbeeld DSM. Geef aan welke gevaarlijke stoffen en mogelijke besmettingsbronnen m.b.t. IV over de A-73 getransporteerd worden en welk risico, in geval van calamiteit, dit heeft voor het LOG Witveld. Beschrijf hierin duidelijk de risico's voor de aanwezige veestapel.

Ruimingen

Geef aan welke veiligheidsmaatregelen getroffen worden bij dier-ruimingen. Geef aan of te ruimen dieren via de vergister bij het NGB vernietigd worden of dat hiervoor transporten naar de destructor plaats vinden. Geef hierbij aan of het LOG Witveld afgesloten wordt. Geef aan welke veiligheidsmaatregelen getroffen worden inzake de volksgezondheid^{173 174 175} en wat de grootte van het gebied is, gezien vanuit veterinaire maatregelen. Besteed met name aandacht aan de gevolgen voor de bewoners van de omliggende dorpen. Besteed met name aandacht aan het mogelijk afzetten van de A-73, A-67 en knooppunt Zaarderheike. Benoem de economische consequenties en geef aan wie dit gaat betalen. Beschrijf de mogelijke effecten m.b.t. Fresh Park.

Vergisters en mestbewerkingsinstallaties, slachterij

Beschrijf de risico's van co-vergisters en mestbe- en verwerkingsinstallaties en de slachterij. Beschrijf aan welke veiligheidsprotocollen ze moeten voldoen. Beschrijf duidelijk alle emissies en de effecten op het milieu.

Verkeer etc.

Tijdens de periode dat de Notitie R&D ter inzage lag was het niet mogelijk de rapportage “Verkeeradvis Ontsluiting LOG Witveld” (Kragten 2009) in te zien op de website van de gemeente Horst aan de Maas¹⁷⁶. In hier voege is het dus niet mogelijk hier een adequate zienswijze op in te dienen. Dit is een ernstige omissie. U kunt voor een onvolledige reactie een opiniestuk op onze site lezen: <http://www.behouddeparel.nl/cms/?q=node/1491>

Ons inziens noopt dit tot een herschreven Notitie R&D.

In ieder geval dient dit project in samenhang gelegd te worden met alle projecten in de regio.

Water:

Daar het hier een grote concentratie van dieren betreft verzoeken wij u met klem aandacht te besteden aan onderstaande vragen.

Beschrijf de huidige onttrekking van grondwater door de bestaande IV bedrijven. Beschrijf daarbij, ook weer stapsgewijs, de onttrekkingen aan het grondwater met nieuwvestigingen en uitbreidingen.

¹⁷² Brandweer, etc.

¹⁷³ Beschrijf dit per mogelijke uitbraak, bijvoorbeeld Varkenspest, H5N1 etc

¹⁷⁴ Met name de mogelijke impact en het kostenaspect.

¹⁷⁵ In deze verzoeken wij ook het media effect te beschrijven. Ga ervan uit dat het hele gebied in een cirkel van 5 kilometer geruimd wordt. Besteed daarbij vooral aandacht aan de effecten op schoolgaande jeugd en mogelijke traumatische ervaringen. Geef daarbij de nazorg en de kosten aan.

¹⁷⁶ Hier is telefonisch nog naar verzocht, edoch niet verder op gereageerd door de gemeente.

Beschrijf daarbij met name het NGB (nogmaals, ook alle niet genoemde onderdelen) en de uitbreiding van Hagens.

Beschrijf of deze onttrekkingen overeenkomen met richtlijnen vanuit de provincie, inzake de verdrogingsproblematiek en de afgifte van vergunningen.

Beschrijf of deze onttrekkingen overeenkomen met nieuwe Kaderrichtlijn Water.

Beschrijf in relatie tot Kaderrichtlijn Water de relevante waterplannen van provincie, waterschap en gemeente, in verband met bescherming van aquatische ecosystemen, duurzaam watergebruik en verbeteren waterkwaliteit;

Beschrijf dezelfde vragen, maar nu vanuit gebruik drinkwater.

Beschrijf welke maatregelen er genomen worden om uitspoeling naar het grondwater te voorkomen, van stof, ammoniak etc. wat in grote mate neerslaat rondom stallen, bezien vanuit hemelwater.

Beschrijf met name de veiligheidsmaatregelen nabij luchtwassers en andere installaties waarbij afvalstoffen in het milieu kunnen komen.

Beschrijf dit in relatie tot het beleid van het waterschap en de nieuwe Kaderrichtlijn Water.

Beschrijf de maatregelen in geval van calamiteiten met o.a. luchtwassers en mogelijke verontreinigingen naar het grondwater, m.b.t. alle bedrijven.

Geef daarbij duidelijk de eisen vanuit het Waterschap aan en de nieuwe Kaderrichtlijn Water

Water wordt in de toekomst een duur goed. Geef aan of de herkomst, het gebruik en de hoeveelheid water in relatie staat tot goed rentmeesterschap.¹⁷⁷

Beschrijf dit per bedrijf en geef aan of dit een duurzaam gebruik van water is.

Geef aan hoe het verbruikte water de bedrijven verlaat.

Maak inzichtelijk hoeveel gebruikt water – per bedrijf – naar mestbassins ed. en naar het riool verdwijnt.

Geef ook aan wat er met het spuiwater van de luchtwassers gebeurt.

Geef daarbij apart aan hoe de verbruikte waterstromen bij het NGB, in alle onderdelen, eruit zien.

Geef aan of de volgende stoffen in de mestbassins belanden: nitraten, maar ook verontreinigd met andere schadelijke stoffen, zoals pathogenen, zware metalen, fosfaten, (natuurlijke) hormonen, schoonmaakmiddelen, stalontsmettingsmiddelen en diergeneesmiddelen inclusief antibiotica.

Geef daarbij aan of er nog sprake is van andere verontreinigende stoffen.

Geef hierbij aan wat hiervan de consequenties zijn voor het grondwater, nadat deze mest op het land wordt verspreid¹⁷⁸. Geef aan wat op langere termijn de effecten voor het drinkwater en het oppervlaktewater zijn¹⁷⁹. Beschrijf dit in relatie tot de preambule (26) Richtlijn 2000/60/EG: *“De lidstaten moeten ten minste naar een goede watertoestand streven en daarbij de nodige maatregelen binnen geïntegreerde maatregelenprogramma’s vaststellen en uitvoeren, rekening houdend met de bestaande communautaire vereisten. Waar reeds sprake is van een goede toestand van het water, moet deze worden gehandhaafd. Afgezien van de voorwaarden voor een goede toestand van het grondwater, moet elke significante en aanhoudende stijgende tendens van de concentratie van een verontreinigende stof worden vastgesteld en teruggedrongen”*.

¹⁷⁷ Richtlijn 2000/60/EG preambule (1) Water is geen gewone handelswaar, maar een erfgoed dat als zodanig beschermd, verdedigd en behandeld moet worden.

¹⁷⁸ Geef hierbij ook aan of de geëxporteerde mest (en wellicht spuiwater) – hetgeen Blonk rapport stelt – m.b.t. het NGB en wellicht andere bedrijven, effect heeft op de grond en drinkwaterkwaliteit in de importerende landen. Geef ook aan of m.b.t. deze mest en genoemde afzet in het buitenland, of importerende landen op de hoogte zijn van tal van verontreinigende stoffen in deze mest, en in hoeverre dit in strijd is met de genoemde preambule (26). Verduidelijk dit tevens aan de hand van artikel 7 “Grensoverschrijdende raadpleging” Richtlijn 2001/42/EG volgend.

¹⁷⁹ Beschrijf in het bijzonder de effecten van verontreinigingen op de Gekkengraaf en het Kaldenbroek

Geef aan of inzake de verspreiding van (drijf) mest¹⁸⁰ met o.a. Salmonella, Campylobacter, Escherichia coli de nodige voorzorgsmaatregelen getroffen worden m.b.t. voedselveiligheid.

Klimaat

Met betrekking tot klimaat dient u een langere termijn te hanteren.

Geef aan wat de huidige emissie van methaan, lachgas en andere broeikasgassen vanuit het LOG Witveld is.

Geef aan wat de toename van methaan, lachgas en andere broeikasgassen is door de nieuwvestigingen, successievelijke vestiging, en uitbreidingen.

Geef aan op welke wijze het LOG Witveld bijdraagt aan de vermindering van alle! broeikasgassen. Mocht dit juist een vermeerdering betekenen, beschrijf dan waarom het LOG Witveld tegen nationaal en international (Kyoto Protocol) beleid in gaat.

Beschrijf de lokale stijging van Ozon, en het ontstaan van “zomersmog¹⁸¹”.

Beschrijf dit ook in samenhang met alle andere projecten die in de omgeving plaatsvinden.

Geef aan wat de effecten van de ammoniakdeken over Nederland zijn m.b.t. het klimaat. Verwerk hierbij het gegeven dat deze een stijgende trend heeft¹⁸².

Geef ook een duidelijke beschrijving van de mondiale milieuproblematiek¹⁸³ in relatie tot de productie van diervoeders.

Beschrijf daarbij de huidige toestand van de regenwouden in Amazone-gebieden¹⁸⁴, en of hier sprake is van duurzaamheid¹⁸⁵. Geef dit ook aan voor Azië¹⁸⁶. Betrek hierin de VN/ECE werkzaamheden.

Indien dit niet duurzaam is geef dan aan in hoeverre bedrijven in het LOG Witveld verantwoordelijk zijn voor het verdwijnen van regenwouden.

Indien dit niet duurzaam is geef dan aan in hoeverre bedrijven in het LOG Witveld verantwoordelijk zijn voor mogelijke klimaatsveranderingen in relatie tot de kap van regenwouden.

Beschrijf apart de gevolgen van de gratis dierrechten van het NGB voor het klimaat, mede bezien vanuit voer-import. Ga hierbij niet uit van de wens van de ondernemer om Groene Soja te importeren, maar van een realistisch scenario¹⁸⁷.

Geef aan hoe gemeente Horst aan de Maas het VN/ECE verdrag mede actief ondersteunt in relatie tot LOG Witveld.

Beschrijf daarbij mitigerende maatregelen, of bijvoorbeeld via lokale diervoeder-productie milieuwinst te behalen is.

¹⁸⁰ Lees hier dus ook verspreiding naar grond- en drinkwater

¹⁸¹ Tezamen met fijnstof

¹⁸² Verwerk ook het gegeven dat mogelijk dierrechten in de toekomst vrijgegeven worden.

¹⁸³ Ter informatie een interessante link http://vroegevogels.vara.nl/nieuws-item.131.0.html?&tx_ttnews%5Btt_news%5D=351175&tx_ttnews%5BbackPid%5D=842&cHash=8cb2ecd1eb

¹⁸⁴ Met name de teelt van soja

¹⁸⁵ Beschrijf o.a. erosie, verdwijnen biodiversiteit, gebruik van o.a. Glyfosaat, sociale ontwrichting, broeikasgassen etc. klimaatsveranderingen

¹⁸⁶ Met name de teelt van tapioca

¹⁸⁷ De ondernemer gaf aan “een goedkoop stuk vlees te willen produceren voor met name inwoners van het Ruhrgebied”. Hieruit mag men opmaken dat “groene soja” niet gebruikt zal worden, immers dit is veel duurder.

Beschrijf of momenteel niet geïnventariseerde stoffen, zoals diergeneesmiddelen, antibiotica en dierlijke hormonen, middels uitspoeling een effect hebben op (Europese en Internationale) wateren en welke milieu effecten deze veroorzaken op de lange duur.

Beschrijf de effecten van uitspoeling van o.a. nitraten op het grond- en oppervlaktewater in relatie tot het klimaat. Betrek bij deze twee vragen de nieuwe Kaderrichtlijn Water.

Artikel 174 EU, het voorzorgsbeginsel

Gesteld wordt in de Richtlijn 2001/42/EG, die ten grondslag ligt aan de PlanMER :

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, inzonderheid op artikel 175, lid 1,

(1) In artikel 174 van het Verdrag is bepaald dat het beleid van de Gemeenschap op milieugebied, onder andere, dient bij te dragen tot het behoud, de bescherming en de verbetering van de kwaliteit van het milieu, de bescherming van de gezondheid van de mens en het behoedzaam en rationeel gebruik van natuurlijke hulpbronnen en dat dit beleid dient te berusten op het voorzorgsbeginsel.

Hierbij u ook wijzend op EU verdrag artikel 3:

(p) een bijdrage tot het verwezenlijken van een hoog niveau van bescherming van de gezondheid;

En Artikel 10:

De lidstaten treffen alle algemene of bijzondere maatregelen welke geschikt zijn om de nakoming van de uit dit Verdrag of uit handelingen van de instellingen der Gemeenschap voortvloeiende verplichtingen te verzekeren. Zij vergemakkelijken de vervulling van haar taak.

In het bijzonder aandacht te geven aan tot op heden onderbelichte thema's met betrekking tot dit Voorzorgsbeginsel in relatie tot de intensieve veehouderij en PlanMER's.

Dit Voorzorgsbeginsel leest aldus:

4. Het voorzorgsbeginsel moet gezien worden binnen een gestructureerde aanpak van een uit drie stappen bestaande risicoanalyse: risico-evaluatie, risicobeheer en risicomelding.

Het voorzorgsbeginsel dat hoofdzakelijk door besluitvormers bij risicobeheersing gehanteerd wordt, mag niet worden verward met het voorzichtigheidsbeginsel dat de wetenschappers bij hun evaluatie van wetenschappelijke gegevens toepassen.

Toepassing van het voorzorgsbeginsel veronderstelt dat potentieel gevaarlijke gevolgen van een verschijnsel, product of proces zijn vastgesteld en dat het risico door een wetenschappelijke evaluatie met onvoldoende zekerheid kan worden bepaald.

Toepassing van een beleid op basis van het voorzorgsbeginsel dient te beginnen met een zo volledig mogelijke wetenschappelijke evaluatie en, zo mogelijk, in iedere fase de onzekerheidsgraad vaststellen.

Men zou dit voorzorgsbeginsel o.a. kunnen toepassen op de genoemde tabel uit het Informatieblad Intensieve veehouderij en gezondheid, GGD Brabant/ Zeeland" blz 14. Immers, LOG's en de huidige schaalvergroting kunnen onvoorziene problemen met zich meebrengen die tot op heden door wetenschappelijk onderzoek niet in kaart zijn gebracht, dan wel waarover nog vele vragen zijn. Maar alle door ons genoemde punten die op te vatten zijn als "bronnen van vervuiling in de ruimste zin des woords" zijn uiteraard van toepassing op dit voorzorgsbeginsel.

Ter verduidelijking wijzen wij ook op een tekstdeel van de webpagina van VROM:
<http://www.vrom.nl/pagina.html?id=9332#risico> citaat integraal overgenomen:

“4. Bedreigingen van de gezondheid

Bij ongewijzigd beleid wordt de mensheid over dertig jaar geconfronteerd met gezondheidsproblemen die nu nog niet zichtbaar zijn. Er zijn tienduizenden stoffen in ons leefmilieu waarvan weinig bekend is over de mogelijke gevaren en risico's voor mens en milieu. Van allerlei processen of activiteiten, zoals het transport van elektriciteit in hoogspanningsleidingen, bestaat alleen een vermoeden over effecten op de gezondheid.

*Er moet daarom veel meer nadruk worden gegeven aan 'voorzorg'. Wanneer bijvoorbeeld in Nederland in 1965 op basis van het **voorzorgsprincipe** een asbestverbod zou zijn ingesteld, dan zou dat ruw geschat circa 34.000 slachtoffers en 20 miljard euro aan kosten hebben gescheeld”.*

Terzijde, ook dit citaat is reeds achterhaald, zie bericht de Limburger¹⁸⁸

Asbest gevaarlijker dan gedacht

Het gevaar van asbest blijkt veel groter dan jarenlang werd gedacht. Er blijken meer dan twee keer zoveel doden door asbest te vallen dan verwacht.

Dat staat in een conceptrapport van de Gezondheidsraad.

De overheid zal haar beleid op de nieuwe conclusies aanpassen, heeft het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) laten weten¹⁸⁹.

Stoffen waarvan wij van mening zijn dat deze extra aandacht moeten krijgen, te weten antibiotica en dierlijke hormonen.

Het gebruik van antibiotica in de IV is zeer hoog. Ondanks het afsluiten van convenanten zal het gebruik hoog blijven. Immers in LOG's zitten veel dieren op elkaar, waardoor snel besmettingen van het ene naar het andere bedrijf zullen overspringen¹⁹⁰. Echter, dierziekten komen vanuit alle windrichtingen, waarbij de huidige toename van IV in met name Limburg en Brabant zorgen baart. Ons inziens zal het antibiotica gebruik hoog blijven.

Met betrekking tot antibiotica en dierlijke hormonen¹⁹¹ verzoeken wij in de PlanMER bijzonder aandacht te besteden aan de volgende vragen. Immers antibiotica en hormonen komen via de mest in de grond en spoelen uit naar grond-, drink- en oppervlaktewater¹⁹². Over de effecten hiervan op lange duur is momenteel weinig bekend.

Hoeveel kilo antibiotica wordt door de huidige bedrijven gebruikt?

Welke soorten antibiotica worden er gebruikt, dit met het oog op persistentie van antibiotica-soorten in het milieu.

Wat is de toename - in kilogrammen – van antibiotica met de successievelijke nieuwvestigingen¹⁹³ ¹⁹⁴ en uitbreidingen.

¹⁸⁸ <http://www.limburger.nl/article/20100118/ANPNIEUWS01/100119627/1056>

¹⁸⁹ Helaas stond dit conceptrapport op 21 januari 2010 niet op de site van de gezondheidsraad

¹⁹⁰ Ook het Blonk rapport meldt inzake het NGB dat er nauwelijks uitgegaan kan worden van een “steriele startfase”.

¹⁹¹ Dierlijke hormonen komen op tal van manieren in het milieu. Het grootste deel zal via mest uitgescheiden worden, echter men mag aannemen dat een deel ook in de lucht terecht komt. De effecten hiervan zijn nooit onderzocht.

¹⁹² O.a Artikel 8 van Richtlijn 76/464/EEG (gewijzigd door Richtlijn 2006/11/EG) houdt in dat toepassing van maatregelen uit de Richtlijn niet mag leiden tot een verslechtering van wateren waar de Richtlijn niet op ziet. Artikel 9 bevat een stand-still bepaling voor wateren waar de Richtlijn wel op ziet.

¹⁹³ Klopman hoort bij de nieuwvestigingen en is kalverhouder

Is er dan wellicht sprake van een verschuiving betreffende de inzet van antibiotica, en welke soorten^{195 196}.

In hoeverre is sprake van een momenteel bekend zijn van antibiotica-resistentie in de IV, en welke soorten antibiotica betreft dit¹⁹⁷.

Worden in bovenstaande vraag antibiotica soorten door de betreffende IV bedrijven in LOG Witveld gebruikt en is ook op deze bedrijven sprake van resistentie-problemen.

Worden mogelijke resistentie-problemen gemeld bij de GD?

Welke soorten antibiotica worden ingezet om deze resistentie te bestrijden¹⁹⁸.

Bent u bekend met het feit dat de IV bijdraagt aan het ontstaan van MRSA, en dat de mate waarin momenteel zorgen baart, o.a. mbt ziekenhuis-opnamen?

Bent u bekend met internationale meldpunten inzake alle wetenschappelijke artikelen betrekking hebbende op MRSA?

Bent u bekend met artikelen waarin beschreven wordt dat MRSA over de hele wereld reist?

Bent u bekend met artikelen waarin gesteld wordt dat MRSA steeds virulentere vormen kent¹⁹⁹.

Bent u bekend met het gegeven dat het excessieve gebruik van antibiotica in de IV zal bijdragen aan het ontstaan van meerdere bacteriën die antibioticaresistentie vertonen.

Bent u bekend met onderzoeken waarin duidelijk wordt vastgesteld dat de emissie van antibiotica ook resistentie veroorzaakt in het milieu, met name betrekking hebbende op het uitrijden van met antibiotica doordrenkte mest op akkers, daarbij uitspoelend naar het grond- en drinkwater en oppervlaktewateren, en daarbij in oppervlaktewateren, middels persistentie, schade veroorzakend.

Bent u bekend met het gegeven dat antibiotica-persistentie in het milieu nauwelijks onderzocht is en dat dit uwer uiterste aandacht zou moeten vergen. Immers antibiotica veroorzaakt niet alleen MRSA maar brengt tal van (bodem) organismen in gevaar door bepaalde mutaties en resistentie tegen antibiotica²⁰⁰. Geef een lange termijn verwachting van de effecten van antibiotica in grond, grond- en oppervlaktewater.

Bent u bekend met het mogelijk ontstaan van een "Super Bug" door excessief in het milieu brengen van antibiotica.

Richtlijn 2003/4/EG, Verordening EG 1049/2001, Verordening EG 1367/2006 en de Wob volgend verzoeken wij u van alle diergeneesmiddelen en de te verwachten diergeneesmiddelen, gebruikt in het LOG Witveld, de milieubeoordelingen²⁰¹ door de fabrikant te overleggen²⁰².

Nog minder is bekend aangaande de invloed van dierlijke hormonen op ons milieu. Tal van discussies gaan over de inbreng van menselijke hormonen in ons water, bijvoorbeeld de Pil. Evident is echter dat de

¹⁹⁴ Een uitspraak met betrekking tot kalverhouderijen baart ons ernstige zorgen. Deze uitspraak vond plaats op de debatavond provincie Brabant. Uit het verslag van de deskundigenbijeenkomst burgerinitiatief Megastallen Nee, gehouden op 8 januari 2010 in het provinciehuis te Den Bosch, aanvang 9.30 uur, blijkt: Dieren worden overal vandaan ingevoerd. Ze nemen allemaal hun eigen ziektekiemen mee. De eerste stap van de veehouder is dan om antibiotica te gebruiken. Zonder gebruik van antibiotica kan de kalvermestsector niet bestaan. Dieren leven in een continue pool van hun eigen ziektekiemen. Een grote stal kan zich weinig permitteren. In dat soort gevallen moet snel veel antibiotica gebruikt worden.

¹⁹⁵ Antibiotica resistentie

¹⁹⁶ Uiteraard verwijzend naar de komst van het NGB, afdeling pluimvee.

¹⁹⁷ Beschrijf ook of de antibiotica soort niet meer werkt t.o.v. MRSA in ziekenhuizen.

¹⁹⁸ Zijn dit antibiotica soorten die een laatste redmiddel zijn in de menselijke gezondheidszorg? Wat is daarbij de mening van artsen over het gebruik van dit soort middelen?

¹⁹⁹ Bijvoorbeeld de tekst: The often feared and sometimes deadly infections caused by MRSA -- methicillin-resistant Staphylococcus aureus -- are now moving out of hospitals and emerging as an even more virulent strain in community settings and on athletic teams, and raising new concerns about antibiotic resistance.

²⁰⁰ Het aanwezig zijn van resistentiegenen

²⁰¹ Het **gehele** door de fabrikant verrichte milieuonderzoek ten einde een toelating te krijgen.

²⁰² Als de resultaten van het milieuonderzoek openbaar worden gemaakt, kunnen deze worden gebruikt om andere, aanvullende maatregelen te nemen die de emissie van diergeneesmiddelen tegengaan. Hierbij kan gedacht worden aan maatregelen ter verbetering van de afvalwaterzuivering, ter voorkoming van emissies naar bodem en water, of het afleiden van milieukwaliteitsnormen. Het niet overleggen van deze onderzoeken betekent dat er geen juiste milieueffectenbeoordeling kan plaatsvinden.

aantallen dieren, en de mest die vaak direct over het land uitgespreid wordt²⁰³ vele malen meer zal bijdragen aan risico's. Daarbij zijn er meer dieren dan mensen in Nederland.

Daarbij is aangetoond dat de concentratie van hormonen in het milieu in de omgeving van IV hoger is dan nabij of in natuurgebieden.

Bent u bekend met oestrogene beïnvloeding veroorzaakt door hormonen op o.a. amfibieën en ongewervelden o.a. in aquatische milieu's?

Wat is uw mening hierover en hoe schat u het gevaar op langere termijn in.

Heeft u onderzoek laten doen naar de effecten van antibiotica en hormonen op het gebied LOG Witveld. Heeft u onderzoek laten doen naar de effecten van antibiotica en hormonen op de aanliggende EHS en het Kaldenbroek.

Zo niet, bent u bereid dit alsnog te doen, daar er van een grotere dierbezetting in de toekomst sprake zal zijn, waardoor de risico's evident groter zullen zijn.

Kunt u een duidelijke risico-evaluatie overleggen aangaande hormonen en antibiotica die geëmitteerd worden vanuit het LOG Witveld²⁰⁴ ²⁰⁵. Uiteraard wederom vanuit de huidige situatie, de nieuwvestigingen en uitbreidingen.

Beschrijf dit tevens aan de hand van de Kaderrichtlijn Water²⁰⁶.

Duurzaamheid

Betreffende het thema duurzaam in relatie tot de IV zijn er verschillende invalshoeken.

Men kan dit voor heel Nederland bekijken, echter inzake het LOG Witveld dient het begrip duurzaamheid betrokken te worden op de lokale omstandigheden.

Duurzaamheid²⁰⁷ dient ten alle tijden alle consequenties voor het gehele milieu mee te nemen. De belangrijkste zijn hier o.a. de emissies van ammoniak, fijnstof, stank, endotoxinen en zoönosen. Het meeste hiervan slaat immers in de directe omgeving neer.

Elke locale toename van bovengenoemde stoffen zal schade geven aan het milieu, dus niet bijdragen aan het thema duurzaamheid in relatie tot het LOG Witveld, lees het studiegebied.

Behoud de Parel heeft destijds ingestemd met de komst van drie verplaatsers, te weten Klopman, Coenders en Hendrix. Dit had voor het lokale milieu reeds grote consequenties, immers er ontstond een grotere emissie van bovengenoemde stoffen in dit gebied. Daarbij is er bij Klopman niets duurzaam te herkennen, deze stal beschikt niet over technieken om tot forse ammoniak reductie te komen.

De nieuwvestigingen brengen t.a.v. ammoniak grote consequenties met zich mee. De nul-situatie laat een emissie zien van rond de 35.000 kg ammoniak, de huidige nieuwvestigingen brengen 5000 kilo mee. Dit is ongeveer 15% extra ammoniak, hetgeen al een significant negatief effect op de Maasduinen geeft²⁰⁸.

²⁰³ Het is in deze te idioot voor woorden. Menselijke uitscheidingsproducten moeten gezuiverd worden, mest van dieren mag direct over het land verspreid worden.

²⁰⁴ Nederland, Duitsland en andere landen waar de mest / spuiwater naar toe gaat.

²⁰⁵ Beschrijf ook de emissie van hormonen naar de lucht.

²⁰⁶ Een verontreinigende of schadelijke stof is elke stof die wanneer zij in het oppervlaktewater wordt gebracht, hetzelfde vermogen van het oppervlaktewater aantast, of leidt tot een vermindering van de kwaliteit van het water.

²⁰⁷ Zie 'Our Common Future', 1987, uitgebracht door de VN Commissie Brundtland.

²⁰⁸ Men kan hier tegenin brengen dat Hendrix uit Lottum is verplaatst. Echter Coenders en Klopman komen van veel verder weg.

Ook noemt men het gebruik van luchtwassers duurzaam. Duurzaam betekent zuinig omgaan met energie. Dat kan van luchtwassers niet gezegd worden. Ze gebruiken verschrikkelijk veel energie en water, al dan niet met zwavelzuur²⁰⁹.

Daarbij wordt de relatie dier- en ammoniakrechten in relatie tot luchtwassers en in relatie tot exponentiële lokale stijging van fijnstof en stank niet betrokken in het duurzaamheidsvraagstuk.

Als voorbeeld uitgaande dat er één bedrijf in het LOG Witveld staat, representatief voor alle bedrijven in het LOG tezamen:

De ammoniakrechten²¹⁰ in dit voorbeeld zijn vastgesteld op 35.000 kilo en er wordt in de vigerende situatie geen luchtwassers gebruikt.

- Daarbij gaan we ervan uit dat één varken 1 kilo ammoniak produceert.
- Daarbij gaan we ervan uit dat één varken 1 Ou stank produceert
- Daarbij gaan we ervan uit dat één varken 1 gram fijnstof produceert
- Daarbij gaan we ervan uit dat een wasser²¹¹ 80% ammoniak en 30% fijnstof en stank reduceert.
- Dit impliceert vanuit de 80% reductie van ammoniak dat het mogelijk is 175.000 varkens te houden. Immers de ammoniakrechten dicteren de limiet.
- Dit impliceert dat de stank en fijnstof enorm toenemen t.o.v. de vigerende situatie.

	Vigerende situatie	80% ammoniak reductie	30% stank reductie	30% fijnstof reductie
	35.000 varkens	80% ammoniak reductie, zijn 175.000 varkens ²¹²		
Ammoniak	35.000 x 1 = 35.000kg VERGUND RECHT	175.000x 1 = 175.000 -80%=35.000kg		
Stank	35.000 x 1=35.000Ou		175.000x 1 = 175.000 -30% = 122.500 Ou BETEKENT TOENAME	
Fijnstof	35.000 x 1 =35.000gram			175.000 x 1 = 175.000 -30% = 122.500 gram BETEKENT TOENAME

De meer dan verdrievoudiging van het fijnstof en stank²¹³ is absoluut niet duurzaam te noemen. De limiet had gekoppeld moeten worden aan het niet verder verslechteren van de stank en fijnstofconcentratie.

Immers Richtlijn 2008/50 EG preambule (9) leest: De toestand van de luchtkwaliteit dient te worden gehandhaafd, waar deze reeds goed is, of verbeterd, etc.

²⁰⁹ Er worden met regelmaat veehouders betrappt die om deze reden de luchtwassers uitzetten.

²¹⁰ Via de Wm

²¹¹ Er is tot op heden niet een wasser beschikbaar die alle substanties in gelijke mate eruit wast, c.q. 90 % ammoniak, fijnstof en stank. T.o.v. ammoniak zijn de andere emissies altijd lager. Zie bijvoorbeeld de uitbreiding van het NGB varkens. De ammoniak daalt, de stank en fijnstof nemen extreem toe.

²¹² M.b.t. Heideveld varkens baart dit ons ernstige zorgen. Immers, de vergunde ammoniak is 17.531 kilo. Heeft deze ondernemer ook (onbekende) plannen om nog verder uit te breiden?

²¹³ Om over endotoxinen en zoönosen maar te zwijgen

Slachterij

Wij begrijpen niet of het NGB nu wel of geen slachterij²¹⁴ bevat. Uit de Notitie R&D maakten wij aanvankelijk op dat deze “vergeten” was. Echter het “Landschapsplan LOG Witveldweg²¹⁵” betreffende de Pluimvee afdeling lezen we: “Bedrijf Kuijpers Kip en BioEnergiecentrale”. Hierbij is niet de slachterij genoemd. Indien er geen slachterij komt, betekent dit dat het belangrijkste aspect betreffende de motivatie van de gemeente om een zogenaamd “duurzaam en innovatief” bedrijf toe te staan, vervalst.

Onder andere zullen er veel meer transporten noodzakelijk zijn om het pluimvee naar een slachterij te transporteren.

Blonk rapport zegt hierover het volgende, uitgaande van gegevens genoemd op blz. 30.

Het rapport stelt dat door het verkorten van de keten – d.w.z. de slachterij – het aantal transporten afneemt van 3161 naar 1171. Nu dit niet het geval blijkt te zijn is onderstaande tabel representatiever.

Het betreft hierbij enkel het NGB²¹⁶

	Huidige situatie	Toekomstige situatie
Heideveld	845	1643
Pluimvee incl. transporten	0	3161
Vergister	0	3831
totaal	845	8635
Extra toename		1990
Verkeer per dag	52 x 6 = 312 dagen	8635 : 312 = 27 vrachten per dag 3,4 per uur.

Door het ontbreken van de slachterij vervalst in geval van dierruimingen ook het “zeer dierwaardig” ruimen.

Door het ontbreken van de slachterij neemt de insleep van dierziekten toe.

Daarbij komen ook tal van andere duurzaamheidsaspecten onder druk te staan.

Herevalueer het Blonk rapport mitsdien het NGB -pluimvee geen slachterij zal kennen.

Motiveer of het NGB-pluimvee dan nog steeds onder uw noemer duurzaam en innovatief valt.

Duurzaamheid vergisters.

Met betrekking tot de vergister, de WKK en de mestverwerking hebben wij een aantal vragen die voorkomen uit het gebrek aan gegevens. Dit geeft wederom aan dat er op detailniveau ingegaan dient te worden.

M.b.t. het NGB. De hoeveelheden mest en co-producten, in verschillende bronnen genoemd, wijken van elkaar af. Vergeleken zijn:

Blonk rapport, cijfers op blz. 11

Haalbaarheidsstudie²¹⁷ blz. 9

Cijfers in 1000 ton

	Blonk blz. 15	Haalbaarheid blz. 11
Varkensmest NGB	38	120

²¹⁴ Komt er mogelijk verwerking van vleesafval?

²¹⁵ Deze werd niet tegelijk met de Notitie R&D ter inzage (23 december 2009) gelegd! Per 5 februari 2010 stond deze op de internetsite van de gemeente. Dit werd door ons als hinderlijk ervaren.

²¹⁶ De uitbreiding van Hagens Witveldweg 44 zal ook een enorme toestroom van verkeer veroorzaken.

²¹⁷ http://www.senternovem.nl/mmfiles/Haalbaarheidsstudie%20Groen%20Gas%20NGB%20Horst%20aan%20de%20Maas_tcm24-297625.pdf

Varkensmest extern	24	
Co-producten	62	120
Digistaat	106,5	105
totaal	124	240

- Welke gegevens zijn nu juist? Dit ivm berekeningen van emissies.
- De hoeveelheden digistaat zijn in beide gevallen nagenoeg gelijk, maar de hoeveelheid aangevoerd materiaal is bij “Haalbaarheid” dubbel zo veel. Hoeveel digistaat komt er dan vrij?
- Indien bij “Haalbaarheid” het digistaat veel meer zou zijn, wat betekent dat dan voor de verwerking van dat digistaat bij het verwerken met de kippenmest? Dit ivm emissies.

Voor welke procedure m.b.t. het verwerken van de kippenmest – droging of compostering - kiest men uiteindelijk? Dit ivm emissies van o.a. ammoniak²¹⁸.

Met betrekking tot co-vergisting een uitspraak uit het Blonk rapport, citaat blz 57:

“Een opmerking bij de mestverwerking dient gemaakt te worden wat betreft duurzaamheid in de zin van (economische) haalbaarheid. Op de grondstoffenmarkt voor zowel voedsel als biomassa is een toenemende vraag en daaraan gekoppelde prijsstijging te zien.

Beschrijf waar alle producten – specificatie - voor de vergisters²¹⁹ vandaan komen. Geef duidelijk de hoeveelheid (energie) mais aan. Beschrijf of de aanvoer hiervan verzekerd is en met welke onzekerheden dit omgeven is. Beschrijf hierbij duidelijk de mondiale prijzen van o.a. eiwithoudend voedsel en de fluctuaties m.b.t. vergisters. Beschrijf op welk moment de vergisters niet meer in gebruik zijn doordat de kosten te hoog worden, en of dit moment zich in de zeer nabije toekomst wellicht voordoet. Beschrijf daarbij de duurzaamheid van het te vergisten product, het rendementen en de reacties vanuit de wetenschappelijke wereld.

Beschrijf het recente overheidsbeleid inzake deze vergisters.

Beschrijf daarbij ook problematiek van de zware metalen en mogelijke pathogenen.

Beschrijf de garanties afzet compost / mest in het buitenland.

WKK installatie²²⁰. Uit “Haalbaarheid” blijkt dat “groen gas” geen optie is. Hierdoor is men gedwongen door te gaan met een WKK. Hier gaat men uit van 17.600.000 KWh. De subsidie²²¹ is momenteel verhoogd naar 19,3 cent per KWh. Moeten wij hieruit opmaken dat $17.600.000 \times 0,193 = 3.396.800$ Euro subsidie verstrekt wordt?

En zo ja, hoe staat dit enorme bedrag dan t.o.v. mogelijke reductie van CO2 en andere ‘klimaatgassen’? Uiteraard verzoeken wij u dit uit te werken in relatie tot verschillende co-producten. Neem hierbij onderstaande tekst mee:

Mogelijkheden van de teelt van energiegewassen in Nederland ²²²

In Nederland is het in vergelijking met andere landen moeilijk om rendabel energieteelt te bedrijven. Het vinden van grond voor energieteelt is problematisch: de grond in Nederland wordt al intensief gebruikt en er zijn diverse ontwikkelingen die een claim op extra ruimte leggen in de komende decennia, zoals woningbouw, infrastructuur, recreatie, natuur en het opvangen van piekafvoeren in de grote rivieren. Daarnaast is het rendement van energieteelten relatief laag: biomassa is tenslotte maar een grondstof voor energie, en energie is (nog steeds te) goedkoop voor een rendabele teelt.

Ga ook in op het feit dat het kabinet voor zeer grote bezuinigingen staat, waardoor deze subsidie – een particulier koopt stroom voor twintig cent – wellicht in de nabijheid te vervallen komt.

²¹⁸ Motiveer deze ook m.b.t. de milieugebruiksruimte.

²¹⁹ Wij bedoelen hiermee alle vergisters aanwezig en te bouwen in het LOG Witveld.

²²⁰ Richtlijn 2003/4/EG preambule (10)

²²¹ <http://www.bioenergieclusterootstnederland.nl/nieuws/62-minister-verhoogt-subsidie-co-vergisting.html>

²²² <http://www.agriholland.nl/dossiers/biobrandstoffen/agrarischesector.html>

Ga daarbij in op de extra hoeveelheid mest die, mitsdien de vergister niet meer werkt / kan werken doordat dit te duur wordt voor de ondernemer, dan op een andere manier moet worden afgezet.

M.b.t. duurzaamheid in relatie tot het grotere geheel het volgende. In de duurzaamheids-discussies zijn allerhande lagen waar te nemen, van lokaal naar mondiaal niveau. Expliciet stellen dat er op lokaal of provinciaal niveau iets duurzamer wordt, dient ten alle tijden ook op bovenliggende niveaus bekeken te worden. Maar ook m.b.t. het niveau dient het perspectief geanalyseerd te worden. Zo blijkt duidelijk dat voor vergisters een grote hoeveelheid lokaal dan wel regionale geteeld “groen” noodzakelijk is. De teelt van (energie) mais in deze is overduidelijk niet duurzaam.²²³

Dit betreffende op het LOG Witveld kunnen we stellen dat er voor de lokale omstandigheden niets duurzaam plaatsvindt. Sterker nog, het is duidelijk een verslechtering in alle opzichten.

Voor een uitgebreidere toelichting thema duurzaamheid, zie bijlage 4 en het CLM rapport.²²⁴

Reconstructie in relatie tot duurzaamheid.

Geef duidelijk in de PlanMER aan of de verplaatste bedrijven – Klopman, Coenders en Hendrix - de oude locaties geheel hebben verlaten / gaan verlaten en of deze stallen reeds ongeschikt zijn gemaakt / worden gemaakt voor dierhuisvestiging. Zo nee, waarom niet.

Geef dit ook aan voor de toekomstige verplaatsters.

Geef hierbij ook een duidelijk traject aan.

Geef aan of Handhaving bij dit traject betrokken wordt.

Maatschappelijke kosten

In de Notitie R&D zijn de maatschappelijke kosten niet genoemd.

Ons inziens dient in de PlanMER een duidelijke paragraaf gewijd te zijn aan maatschappelijke schade / maatschappelijke kosten²²⁵ veroorzaakt door welke sector dan ook, in dit geval de IV in LOG Witveld.

In deze wijzen wij dan ook expliciet op Richtlijn 2003/4/EG²²⁶ preambule (10) de “kosten-baten analyse”²²⁷.

De kosten zullen, naar wij denken, zoveel meer zijn dan de baten, dat hier serieus bij moet worden stilgestaan.

Wij verzoeken om duidelijke motivatie indien deze kosten hoger zijn dan de baten²²⁸.

Het principe ‘de vervuiler betaalt’ regeert in naam wel in het Nederlandse milieubeleid, maar is in feite nog slechts ten dele gerealiseerd. Dit geldt ook voor de Nederlandse veehouderijsector. Het betreft hier de kosten die door de Nederlandse veehouderijsector worden afgewenteld op de maatschappij.

Deze ‘onbetaalde rekening’ van de veeteeltsector bestaat met name uit kosten als gevolg van milieuschade die wordt veroorzaakt door deze sector. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan kosten voor drinkwaterzuivering, verdroging van natuurgebieden en stankoverlast.

²²³ O.a. intensief gebruik van (kunst)mest en herbiciden, het beslag op landbouwgronden etc.

²²⁴ <http://www.clm.nl/publicaties/data/megastallen.pdf>

²²⁵ Onder ‘maatschappelijke kosten’ worden in dit verband de kosten verstaan die niet in de marktprijs tot uitdrukking komen, vooral milieu-effecten

²²⁶ Richtlijn 2001/42/EG art 11, lid 1.

²²⁷ (10) De definitie van milieu-informatie moet worden gepreciseerd opdat de volgende informatie in ongeacht welke vorm hieronder valt: informatie over de toestand van het milieu, informatie over factoren, maatregelen of activiteiten ter bescherming van het milieu of die gevolgen hebben of kunnen hebben voor het milieu, informatie over de kosten-batenanalyses en economische analyses die in het kader van die maatregelen of activiteiten worden gebruikt, alsmede informatie over de toestand van de menselijke gezondheid en veiligheid, met inbegrip van de verontreiniging van de voedselketen, menselijke levensomstandigheden, cultureel waardevolle plaatsen en bouwwerken, voorzover er voor deze zaken gevolgen zijn of kunnen zijn

²²⁸ Uiteraard zullen er wel baten zijn als een verplaatser vertrekt vanuit een kern van een dorp. U mag dit meenemen in de kosten/baten analyse.

Daarbij is de IV nogal rijkelijk bedeed met subsidies.

Destijds is door CE²²⁹ een schatting gemaakt aangaande de maatschappelijke schade, veroorzaakt door de IV. Geschat werd dat deze in 2002 tenminste € 2,1 miljard bedroeg. Dit bedrag bevat daarbij geen subsidies.

Wij verzoeken u dan ook dringend een tweetal kolommen te maken.

De eerste kolom bevat de winst van de ondernemers in het LOG Witveld²³⁰.

De tweede kolom bevat de maatschappelijke kosten die niet betaald worden door deze ondernemers, maar door de belastingbetaler, lees inwoners van gemeente Horst aan de Maas. In dier voege verzoeken wij u deze door te rekenen voor het LOG Witveld.

Deze kolom zal een zeer groot aantal parameters bevatten, waarvan wij er ten minste van uitgaan dat u aandacht zult besteden aan de volgende parameters:

De kosten van de reconstructie-wetgeving, omgerekend naar de gemeente Horst aan de Maas;

De kosten van de verplaatsingsregeling IV voor de betreffende bedrijven²³¹;

De ontwikkelingskosten van het LOG Witveld;

De kosten van het opkopen van woningen liggende in knelgebieden, o.a. door teveel aan stank²³²;

De waardevermindering van de huizen, daarbij ook Grubbenvorst meenemend;

De kosten van het maken van plannen, gebiedsvisies, PlanMER's, bestemmingsplannen, bijeenkomsten voor burgers;

De kosten betreffende de provincie, vertaald naar de gemeente, o.a. POL, vergaderingen reconstructie;

De kosten betreffende de GGD rapporten²³³;

De kosten aan oerwouden door aanleg van soja-plantages, en de kosten van herstel;

De kosten voor de lokale bevolking o.a. gezondheid, sociale gevolgen etc.

De kosten van Handhaving in alle aspecten, mineralen boekhouding etc. etc.;

Kosten kwaliteitscontroles;

Het destijds opkopen van dierrechten, n.a.v. de varkenspest;

De kosten gemaakt door verschillende Ministeries;

De kosten betreffende de aanpassingen van de infrastructuur;

Subsidies luchtwassers;

Subsidies NGB;

Subsidie co-vergisters per jaar.

Overige subsidies;

Kosten drinkwaterzuivering;

Kosten ammoniakschade;

Kosten verdroging natuurgebieden;

Kosten klimaatsverandering;

Kosten verlies biodiversiteit;

De monitoringsverplichtingen en evaluatie + extra kosten achteraf;

Kosten uitbraken dierziekten;

Kosten inzake gevolgen zoönosen mbt de volksgezondheid, o.a. Creutzfeldt-Jakob, MRSA etc.;

Kosten fijnstof en COPD, kortom alle kosten voor de volksgezondheid²³⁴;

Kosten niet in te schatten toekomstige schade, art 174 EU

²²⁹ P. (Paul) van der Wielen De onbetaalde rekening van de Nederlandse veeteelt Een verkenning naar de maatschappelijke kosten van de veeteeltsector Delft, CE, 2005

²³⁰ Betrek hierin ook het recente LEI-rapport

²³¹ De VIV is van toepassing op bedrijven in Limburg. Leg uit hoe Kuipers Kip gebruik maakt van deze regeling, daar dit bedrijf uit Brabant komt. Motiveer deze beslissing.

²³² In deze is overigens een rechtsongelijkheidsbeginsel waar te nemen. Waarom een overlastgevend bedrijf verplaatsen, waardoor een bestaande woning door meerdere overlastgevende bedrijven in een onleefbare situatie terecht komt, o.a. de woningen van de heer van Hoof of familie Ried.

²³³ Die uiterst discutabel blijken te zijn!

Wonen werken recreatie en sport

Het gebied wordt momenteel gekenmerkt door een aantal woningen die weliswaar af en toe in de stank liggen door de aanwezige veehouderijen, maar waar het in het algemeen redelijk toeven is.

Echter uit de vele gesprekken met bewoners van dit gebied blijkt duidelijk dat er met betrekking tot het leefmilieu een duidelijke angst te bespeuren is. Deze angst betreft de mogelijke onleefbaarheid²³⁵ van dit gebied door stank, fijnstof, ammoniaklucht, lawaai, landschap ontsierende gebouwen, verkeersoverlast, met name door veel zwaar vrachtverkeer, gevaar voor de volksgezondheid, ongelukken met vergisters.

Ook bestaat er grote onzekerheid met betrekking tot de waardevermindering dan wel onverkoopbaarheid van de woningen.

Vanuit een aantal aanwezige bedrijven werd ook gemeld dat men vreest voor personeelstekorten, immers wie wil er nu werken langs bijvoorbeeld het grootste pluimveebedrijf van Nederland? Dit laatste heeft wederom een sterke weerslag op deze ondernemers die straks een forse inkomensdaling vrezen, waarbij zij opgemerkt dat de inkomens in de land en tuinbouw al jaren dalende zijn.

Vanuit de recreatieve sector werd gemeld dat men ook vreest voor inkomensdaling, immers bij vele recreanten is al bekend dat Horst aan de Maas streeft naar grootschalige IV²³⁶, hetgeen diametraal staat op recreëren.

Evaluatie

Een duidelijke paragraaf aangaande “evaluatie achteraf²³⁷” dient in de PlanMER opgenomen te worden.

- 1 O.a. Afdeling Veiligheid en Handhaving dienen deze paragraaf te toetsen. Daarbij dient een toetsingschema en een tijdpad opgesteld te worden²³⁸.
- 2 De GGD²³⁹ en de GD dienen zich actiever op te stellen m.b.t. de volksgezondheid en diergezondheid. Halfjaarlijkse rapportages lijken ons noodzakelijk, edoch, hierover dient een arts en een veterinaire deskundige geconsulteerd te worden²⁴⁰.

²³⁴ Het rekenvoorbeeld in “Duurzaamheid” gaf aan dat stank en fijnstof exponentieel toenemen. Hierdoor zullen o.a. luchtweg gerelateerde klachten ook toenemen.

²³⁵ Aangaande alle voorgenomen punten brengen wij ook onder uw aandacht art 2 en 8 van het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM). Dit daar de risico's die kunnen ontstaan door de ontwikkeling van LOG Witveld hier ons inziens op van toepassing kunnen zijn.

Artikel 2 stelt: Recht op leven

Artikel 8 stelt: Recht op eerbiediging van privéleven, familie- en gezinsleven

²³⁶ Het NGB heeft inmiddels landelijke bekendheid

²³⁷ Wm § 7.9. Evaluatie

Artikel 7.39

1. Het bevoegd gezag dat een plan heeft vastgesteld of een besluit heeft genomen, onderzoekt de gevolgen die de uitvoering van dat plan, dan wel van dat besluit heeft voor het milieu, wanneer de in het plan, dan wel in het besluit voorgenomen activiteit wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen.

²³⁸ Met regelmaat dienen vergunningen getoetst te worden op de actualiteit. Inzake PrimeChamp is duidelijk gebleken dat dit niet gebeurt is. (Mondelinge opmerking Bureau Veiligheid en Handhaving)

²³⁹ Dit in tegenstelling tot het verleden.

²⁴⁰ Het lijkt ons daarbij noodzakelijk ook het RIVM hierin te betrekken, gezien vanuit de uitspraak van Coutinho.

- 3 Het dierenwelzijn²⁴¹ dient absoluut betrokken te worden in de evaluatie. Het actief ondersteunen van bijvoorbeeld de Dierenbescherming teneinde het dierenwelzijn – vanuit vigerende en toekomstige wetgeving en inzichten – te controleren is ons inziens een must.
- 4 Er dient een duidelijk actieplan inzake het reduceren van antibioticagebruik te worden geïmplementeerd²⁴². Het afgesloten convenant is ons inziens te vrijblijvend.
- 5 Er dient regelmatig gecontroleerd²⁴³ te worden of de totale berekende ammoniak, fijnstof en stank emissies overeenkomen met de berekende waarden²⁴⁴.
- 6 Mocht niet gewacht worden op de onderzoeksresultaten van LNV en VWS m.b.t. gezondheidsrisico's en IV, d.w.z. dat de PlanMER en de structuurvisie voor het gereed komen hiervan ter inzage liggen, dan wel verdere besluitvorming daarop volgt, dat men de mogelijkheid openlaat om, middels duidelijke afspraken binnen de besluitvorming, processen omkeerbaar te maken.

Leemten in Kennis.

Een duidelijke paragraaf m.b.t. leemten in kennis dient te worden opgenomen in de PlanMER

Aansprakelijkheid

Het bevoegd gezag dient zich bewust te zijn van de mogelijke claims door inwonenden, omwonenden en passanten van dit gebied veroorzaakt door tal van bovengenoemde gezondheidsrisico's waarop op dit moment vanuit wetenschappelijk standpunt duidelijkheid en onduidelijkheid bestaat, echter die wel genoemd zijn als een (mogelijk) risico in bovenstaande zienswijze. Het bevoegd gezag loopt het risico voor gezondheidsklachten aansprakelijk gesteld te worden door bewoners en passanten die door genoemde ontwikkelingen gezondheidsschade oplopen.

Wij verzoeken u om een ontvangstbevestiging.

Hoogachtend,

Namens vereniging Behoud de Parel

André Vollenberg

Voorzitter vereniging Behoud de Parel

Bij afwezigheid,

²⁴¹ M.b.t. dierenwelzijn is de recente uitspraak van Oplaat, NVP, onbegrijpelijk te noemen, bron "De Boerderij", Oplaat is van mening dat er zo snel mogelijk *welzijnsrichtlijnen* voor vleeskuikens moeten komen om **meer dan 39 kilo vleeskuikens per vierkante meter te kunnen houden**. Voor vleeskuikenhouders is een grotere bezettingsgraad van hun stallen economisch gezien aantrekkelijker.
<http://www.boerderij.nl/1094060/Pluimveehouderij/Oplaat-zorgen-over-welzijn-vleeskuikens.htm>

²⁴² Harde afspraken zijn hierin noodzakelijk, mogelijkheden tot fors beboeten eveneens.

²⁴³ Daadwerkelijk meten.

²⁴⁴ Loop in de PlanMER vooruit op Richtlijn 2008/99/EG. Europese lidstaten hebben nu tot 26 december 2010 de tijd om de nationale wetgeving op de nieuwe Richtlijn aan te passen

Wout Hendrickx
Bestuurslid vereniging Behoud de Parel

Bijlagen:

- 1) Brief NVV
 - 2) Artikel Wösten en van Hoof, betreffende het stelselmatig en structureel uitkleden van “milieubescherming” in de ruimste zin van het woord. Los bijgevoegd document
 - 3) Verkort artikel Wösten en van Hoof. Los bijgevoegd document
 - 4) Aanvullende toelichting thema duurzaamheid NGB
- De andere in de zienswijzen genoemde bijlagen zijn digitaal beschikbaar, de URL's zijn vermeld in de tekst.

Bijlage 1. Brief genoemd in voetnoot betreffende de hoge veedichtheid.

Geachte heer/mevrouw,

In de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezing op 3 maart 2010 zult u waarschijnlijk een standpunt inzake de landbouwontwikkelingsgebieden moeten nemen.

Als Nederlandse Varkens Vakbond (NVV) Twente willen we u graag een aantal overwegingen meegeven die hier van belang zijn. De NVV regio Twente is een organisatie die de belangen behartigt voor de veelal jonge, ondernemende leden in de varkenshouderij. Deze leden houden op hun bedrijven meer dan 55% van de in Twente gehouden varkens.

Wij zijn van mening dat gemeenteraadsfracties hun verantwoordelijkheid moeten nemen voor het landelijk gebied voor wat betreft het reconstructieproces en deze dus niet afschuiven naar de provincie.

In onze visie kan een varkenshouder die zijn bedrijf ontwikkelt, voordeel bieden voor een duurzame bedrijfsvoering, voor landschap en dierwelzijn. Nieuwbouw van stallen moeten aan de nieuwste eisen van milieu en welzijn voldoen. De totstandkoming van de landbouwontwikkelingsgebieden, die bedoeld zijn om ruimte te geven voor de ontwikkeling van de varkenshouderij, wordt ernstig belemmerd door een lappendeken van regelgeving. Ook is er sprake van langdurige en bureaucratische procedures voor het verkrijgen van de benodigde vergunningen.

De NVV stelt zich op het standpunt dat het veel goedkoper is en meer milieurendement geeft als de bedrijven op hun eigen locatie met behulp van technische voorzieningen maatregelen te treffen.

De beperkende eisen van bijvoorbeeld het bouwblok en milieugebruiksruimte zouden herzien moeten worden. **De NVV is tegen grote concentraties dieren op één locatie en denkt dat dit beheerst kan worden met een bebouwde oppervlakte van 1.5 ha. Een varkenscluster is ons inziens uit oogpunt van dierziektes geen optie.** Voor bedrijven die wel verplaatst moeten worden, zouden landbouwontwikkelingslocaties (LOL) bespreekbaar gemaakt kunnen worden, in plaats van landbouwontwikkelingsgebieden (LOG). De NVV heeft de voorkeur om bestaande locaties met voorrang te benutten. De Dienst Landelijk Gebied (DLG) zou bestaande (LOL)locaties kunnen opkopen en zou die aan de te verplaatsen bedrijven uit kunnen geven.

Ook zouden gelden die thans voor de verplaatsingen van bedrijven beschikbaar zijn, kunnen ingezet worden voor milieumaatregelen voor bedrijven met een locatie in een verwevingsgebied. Ook vindt de NVV dat de gemeente een accountmanager voor de vergunningverlening moet aanstellen. De vergunningprocedures duren momenteel erg lang.

Voor nadere toelichting of beantwoording van vragen kunt u zich tot onderstaande personen wenden:

Bentelo	Dhr. J. Keinsman	tel. 06-57396982
Markelo	Dhr. G. J. Kein Leetink	tel. 0548-540107
Wierden	Dhr. G. J. Wassink	tel. 0620004005
Wierden	Dhr. H. Rutgers	tel. 0621673781
Haaksbergen	Dhr. R. te Lintelo	tel. 0651152229
Saasveld	Dhr. L. Stevelink	tel. 0610420011

Bijlage 4) Aanvullende toelichting thema duurzaamheid NGB. Echter deze kan beschouwd worden als zijnde een zienswijze m.b.t. duurzaamheid.

Reactie Behoud de Parel op het proefschrift van Peter Smeets “Expeditie Agroparken. Ontwerpend onderzoek naar metropolitane landbouw en duurzame ontwikkeling”

In oktober 2009 promoveerde Peter Smeets op het proefschrift “Expeditie Agroparken. Ontwerpend onderzoek naar metropolitane landbouw en duurzame ontwikkeling”. Een van de doelen van het proefschrift was antwoorden te vinden op de vraag of agroparken bijdragen aan duurzame ontwikkeling in metropolen. In het proefschrift komen een aantal agroparken in binnen- en buitenland aan de orde, waaronder het Nieuw Gemengd Bedrijf in Grubbenvorst. Smeets zelf heeft geen onderzoek gedaan naar de duurzaamheid van het Nieuw Gemengd Bedrijf, maar verwijst naar de duurzaamheidstoets die door Blonk Milieu Advies in 2008 is uitgevoerd. Smeets neemt de conclusies uit die duurzaamheidstoets klakkeloos over en stelt op basis daarvan vast dat het Nieuw Gemengd Bedrijf bijdraagt aan duurzame ontwikkeling. In de samenvatting van zijn proefschrift schrijft Smeets dus over de duurzaamheid van het Nieuw Gemengd Bedrijf: *“Toen de lokale planvormingprocedures opgestart werden, zijn protesten van lokale buurtbewoners op gang gekomen, gesteund door enkele politieke partijen en landelijke actiegroepen. Desondanks is in februari 2008 een visie op het reconstructiegebied Witveldweg, met daarbinnen Nieuw Gemengd Bedrijf, door de Gemeenteraad aangenomen op voorwaarde dat het duurzame karakter van het project kon worden aangetoond. Daartoe is [door Blonk Milieu Advies; red.] een aanvullende duurzaamheidstoets uitgevoerd, die positief concludeerde en is overgenomen door de gemeenteraad. De belangrijkste bijdragen aan duurzame ontwikkeling blijken de afname van ammoniakemissie, de eigen energieopwekking, een lagere uitstoot van broeikasgassen en op regionaal schaalniveau, een belangrijke vermindering van stankoverlast. Door minder transport worden veterinaire risico’s verminderd en levert Nieuw Gemengd Bedrijf een grote bijdrage aan betere volksgezondheid door via gericht management het gebruik van antibiotica zoveel mogelijk te beperken. Het project levert veel extra werkgelegenheid op en verbetert de arbeidsomstandigheden binnen de deelnemende bedrijven.”*

We moeten dus vaststellen dat de belangrijkste conclusie van het proefschrift van Smeets, namelijk dat agroparken à la het NGB een belangrijke bijdrage leveren aan duurzame ontwikkeling, in ieder geval waar het het NGB betreft, niet is gebaseerd op eigen analyse, maar volledig is gebaseerd op het werk van anderen (nl. de duurzaamheidstoets door Blonk Milieu Advies).

Aan wat onder duurzame ontwikkeling eigenlijk moet worden verstaan maakt Smeets niet al teveel woorden vuil. Hij omarmt simpelweg het idee van duurzame ontwikkeling als “de poging om een betere balans te vinden tussen de waardedomeinen van People, Planet en Prosperity (Triple P)”. Dit Triple P

model beschrijft duurzame ontwikkeling als een evenwicht of integratie tussen het sociale, het ecologische en het economische (de 3 P's: People, Planet, Prosperity), zonder duidelijke doelstellingen of onderliggende concepten. Het Triple P model wordt overigens ook door veel andere partijen in Nederland aangehangen. Het is symptomatisch voor de conceptuele armoede waarmee het debat over duurzaamheid in Nederland wordt gevoerd.

Van Triple P gaat de suggestie uit dat de 3 P's gelijkwaardig zijn: "als we nou de kool en de geit maar sparen, dan komen we er samen wel uit". Er zijn vele anderen op deze wereld die denken dat de 3 P's niet gelijkwaardig zijn, maar dat de P van Planet toch wel even van een andere orde is dan de P van Prosperity²⁴⁵.

Over duurzaamheid wordt binnen en buiten de wetenschap al gediscussieerd vanaf het moment dat het begrip in zwang raakte. We spreken over 1987, toen het wereldberoemde Brundtland rapport 'Our Common Future' verscheen, met als belangrijkste conclusie dat de mondiale milieuproblemen het gevolg zijn van de armoede in het ene deel van de wereld, en de niet-duurzame consumptie en productie in het andere deel van de wereld. Over duurzaamheid valt dus een heleboel meer te zeggen. Smeets gaat hier totaal aan voorbij en discussies over wat onder duurzame ontwikkeling moet worden verstaan zijn klaarblijkelijk niet aan hem besteed.

De tegenhanger van het armoedige Triple P model is de visie op duurzaamheid die uitgaat van noties als 'carrying capacity' en 'intergenerational equity'. Volgens die visie is duurzame ontwikkeling een ontwikkeling waarbij de doorstroom ('throughput') van materiaal en energie in de economie de regeneratieve (van bijv. grondstoffen) en absorptieve (van bijv. vervuiling) capaciteit van de aarde niet te boven gaat. Waar ontwikkeling oneindig kan en moet doorgaan, kan de groei van de doorstroom dat niet. De eindigheid van de regeneratieve en absorptieve capaciteiten van de planeet in aanmerking nemende is 'duurzame groei' immers onmogelijk en de term als zodanig ongelukkig gekozen. Juist hierop wees de Club van Rome al in 1972 (!) in haar rapport 'Grenzen aan de Groei'.

Zoals economische duurzaamheid instandhouding van het economisch kapitaal betekent, zo betekent ecologische duurzaamheid instandhouding van het ecologische kapitaal. Elke vorm van consumptie die gebaseerd is op uitputting van kapitaal zou in economische termen niet tot 'inkomen' gerekend moeten worden. Huidige economische modellen doen dat echter wel en bevorderen daarmee economische activiteiten die niet duurzaam zijn. Omdat er al behoorlijk op het ecologische kapitaal is ingeteerd, is dit steeds schaarser geworden en soms zelfs al beperkend voor economische ontwikkeling. In de visserij is het zelfs al de beperkende factor.

Het belang van duurzaamheid werd onderkend toen duidelijk werd dat huidige *per capita* consumptie- en vervuilingniveaus in westerse landen nooit maatgevend kunnen zijn voor alle huidig levende wereldburgers, laat staan voor toekomstige generaties, zonder gelijktijdige vernietiging van het ecologische kapitaal waar toekomstige economische activiteiten van afhankelijk zijn. Tegelijkertijd is het impliciete doel van economische ontwikkeling de kloof tussen het rijke en arme deel van de wereld te dichten. Bijna zonder uitzondering wordt dit uitgelegd als het vergroten van de rijkdom van armen, in plaats van versoering van de rijkdom van de rijken, bijvoorbeeld via betere welvaartsdeling. Vergroting van de welvaart in lage inkomenslanden tot met westerse landen vergelijkbare niveaus is irreëel, al hebben veel politici en burgers dat nog niet door. De meeste mensen achten het immers wenselijk dat ontwikkelingslanden net zo rijk zijn als ontwikkelde landen en maken dan de onjuiste gedachtesprong dat het dan dus ook wel mogelijk moet zijn. Ze worden hiertoe aangemoedigd door politici die het gemakkelijker vinden om zich vast te klampen aan *wishful thinking* in plaats van na te denken over betere welvaartsverdeling en stabilisering van de omvang van de wereldbevolking.

De stroming die stelt dat uiteindelijk de groeiende omvang van de wereldbevolking en de voortdurende economische groei de duurzaamheidsproblemen bij uitstek zijn, staat natuurlijk mijlenver weg van de dagelijks praktijk van beleid en politiek. Toch zullen uiteindelijk ook beleid en politiek niet kunnen ontsnappen aan de grenzen aan de groei. Maar iedereen die het woord duurzaamheid te pas en te onpas in de mond neemt zonder zich daarbij ook maar in de verste verte rekenschap te geven van de grenzen aan de groei weet niet waar die over praat en is bij voorbaat ongeloofwaardig.

²⁴⁵ En wie zich hier verder in wil verdiepen leze het uitstekende boek "Terra Incognita: Globalisering, ecologie en rechtvaardige duurzaamheid" (zie <http://www.petertomjones.be/content/view/18/28/>) of de talloze wetenschappelijke en andere publicaties die over duurzaamheid verschenen zijn.

De grote vraag is of de wereldgemeenschap de visie en wijsheid in pacht heeft om de transitie naar ecologische duurzaamheid ordentelijk en rechtvaardig te laten verlopen, of dat biofysische grenzen het tijdstip en verloop daarvan zullen gaan dicteren. Nastreven van duurzaamheid vertaalt zich in twee concrete acties:

- 1) Regeneratie van het ecologisch kapitaal door te investeren in projecten die het huidige exploitatieniveau verlagen;
- 2) Vergroten van de efficiëntie van (a) producten (bijv. machines die werken op basis van zonne- en of windenergie), (b) infrastructurele voorzieningen (bijv. recycling technologieën in rioleringsystemen) en (c) levensstijl (zoals diëten met kleiner aandeel dierlijke producten).

Terug naar het NGB. Als we dan toch wat kanttekeningen willen plaatsen bij de duurzaamheidsclaims van Smeets ten aanzien van het NGB, dan moeten we zijn proefschrift terzijde leggen om ons te concentreren op de duurzaamheidstoets van Blonk Milieu Advies (Kool c.s., 2008). Wat we kunnen billijken is dat je via het NGB, althans het ontwerp daarvan op papier, allerlei ongewenste emissies per ton product (in het geval van het NGB hebben we het over vlees) kunt terugdringen ten opzichte van emissies zoals die nu optreden. Dit gebeurt vooral door toepassen van allerlei technologie. Met inzet van een deze technologie zul je de diverse omzettingsefficiënties (bijv. van voer naar vlees) best wat kunnen verhogen²⁴⁶. Maar de hamvraag is of alleen dat genoeg is om van een belangrijke bijdrage aan duurzame ontwikkeling te kunnen spreken. Ecologische duurzaamheid vereist dat de mensheid zichzelf grenzen oplegt. Verhoging van efficiënties tot maximaal haalbare biedt daarbij geen enkele garantie dat de *carrying capacity* van de aarde niet wordt overschreden. Daarvoor zijn immers niet zo zeer efficiënties bepalend, als wel het totale volume van de doorstroom ('throughput'). Wat je doet met technologie ter verhoging van efficiënties zoals in het NGB is slechts 'tijd kopen'. Hoe groot de winsten in omzettingsefficiënties ook zijn, zolang het volume van de doorstroom van materiaal en energie mondiaal blijft toenemen, zijn de behaalde efficiency winsten al gauw weer ongedaan gemaakt en is er sprake van een netto toename van het beslag op eindige bronnen of van ongewenste emissies. Kortom, efficiëntieverhoging vormt bepaald niet het enige kompas voor duurzame ontwikkeling.

Dan nog enkele specifiekere opmerkingen bij de opzet van het NGB en de duurzaamheidstoets door Blonk Milieu Advies, mede in het licht van bovenvermelde visie op duurzaamheid.

- 1) Het rapport van Blonk Milieu Advies stelt dat gemeente Horst aan de Maas alleen een vergunning verleent aan bedrijven die zich willen vestigen in het LOG Witveld als zij (1) afkomstig zijn uit een extensiveringsgebied (2) met de verplaatsing een knelpunt rond een dorpskern oplossen en (3) duurzaam en innovatief zijn. Volgens Blonk Milieu Advies voldoet het NGB niet aan de eerste twee voorwaarden en kan het alleen op grond van duurzaamheidsclaims en "innovativiteit" aanspraak maken op een vergunning. Dat maakt een deugdelijke onderbouwing van de duurzaamheid van het NGB des te belangrijker.
- 2) De duurzaamheidstoets van Blonk Milieu Advies staat bol van de aannames, die maar zeer ten dele zijn te verifiëren. Dat maakt de onzekerheid van de duurzaamheidsanalyse bij voorbaat groot en de conclusies hoogst onzeker. De rapportage laat niet na daar zelf ook op te wijzen.
- 3) De naam Nieuw Gemengd Bedrijf is misleidend; noem het gerust volksverlakterij. Wezenskenmerk van elk gemengd bedrijf zijn immers nauwe verbanden tussen onderling op elkaar afgestemde plantaardige productie en dierlijke productie. In het NGB zijn deze verbanden volkomen van elkaar losgezongen. De voor het NGB benodigde veevoedergrondstoffen worden van over de hele wereld aangevoerd. De in het Witveld geconcentreerde mestproductie die daar het gevolg van is keert niet terug naar de oorspronggebieden van dit veevoer, maar blijft in West-Europa. Van een gesloten kringloop is dus in het geheel geen sprake. Overigens erkennen ook Kool c.s. ruiterlijk dat de naam Nieuw Gemengd Bedrijf meer vermenging doet vermoeden dan het in werkelijkheid inhoudt.
- 4) Het is de bedoeling dat de binnen het NGB geproduceerde mest in verschillende stappen wordt verwerkt, waarbij netto energie wordt geproduceerd. Waarop de berekeningen van het rendement van energieopwekking via verwerking van mest zijn gebaseerd wordt niet vermeld en we moeten maar aannemen dat de gekozen aannames en uitgangspunten realistisch zijn gekozen. Recente berichtgeving dat

²⁴⁶ Er is overigens geen enkel beletsel voor toepassing van deze technologie op kleinere bedrijven, mits we maar bereid zijn een paar dubbeltjes meer te betalen voor ons vlees.

tweederde van de co-vergisters in Nederland met verlies draait en adviesbureau's vaak wat te optimistisch zijn over het rendement van biogasinstallaties is op z'n minst reden tot zorg. Maar er is nog iets. De energieproductie binnen het NGB gebeurt niet alleen op basis van verwerking van eigen dierlijke mest, maar ook op basis van mest van andere bedrijven en zogenaamde co-producten. De cijfers: eigen varkensmest 38 000 ton, van elders aan te voeren varkensmest 24 000 ton, van elders aan te voeren co-producten 62 000 ton. Dat zijn nogal hoeveelheden! Helaas zegt de duurzaamheidstoets helemaal niets over de aard van de co-producten, maar het zou zomaar kunnen dat dit voor het overgrote deel bestaat uit speciaal daarvoor geteelde maïs. Als we uitgaan van een maïsofbrengst van 45 ton versproduct, dan hebben we het over ruim 1200 ha maïs! Dat is voorwaar geen gering oppervlak! Let wel: dit is *extra* landbeslag, alleen voor zogenaamd duurzame energieopwekking, dat vreemd genoeg in het rapport van Blonk Milieu Advies geheel buiten beschouwing wordt gelaten en de NGB-winst in ruimtebeslag voor voerproductie (ca. 700 ha) meer dan teniet doet! Nog los van allerlei logistieke problemen en overlast (volgens Kool c.s. 2067 vrachtwagenbewegingen per jaar, ofwel meer dan 5 per dag) kunnen grote vraagtekens gezet worden bij de haalbaarheid en de duurzaamheid hiervan. Hoe reëel is het om te kunnen veronderstellen dat het NGB jaar in jaar uit over 62 000 ton maïs zal kunnen beschikken? Welke prijs kan het NGB daarvoor betalen? Wat zijn bij beperkte beschikbaarheid van maïs de consequenties voor mestverwerking en de daaraan toegeschreven energie- en broeikasgasvoordelen? Is hier überhaupt over nagedacht? Is het wel wenselijk dat zo'n groot areaal bestemd wordt voor teelt van energiegewassen? Kan het als lichtend, want 'duurzaam' voorbeeld dienen voor alle intensieve veehouderij in Nederland? Wat zijn dan de ecologische gevolgen van een verdere forse toename van het areaal maïs in noordwest Europa. (En weet dan dat maïsakkers steriele, dode akkers zijn, waarin weinig tot niets leeft: de Second Silent Spring [Krebs c.s., 1999; http://www.pmac.net/silent_spring.pdf] is er realiteit. Ga maar eens kijken in het oosten van Duitsland!) Als het inderdaad zo is dat maïs het belangrijkste co-product is voor mestvergisting, dan is het maar zeer de vraag of dit kan voldoen aan de zgn. Cramer criteria voor duurzame biobrandstoffen. Dit alles vormt des te meer een prangende kwestie omdat in het rapport van Blonk Milieu Advies wordt gesteld dat een aanzienlijk deel van de vermeende duurzaamheidsvoordelen gestoeld zijn op de vergisting van mest met co-producten.

5) Een van de stellingen bij het proefschrift van Smeets luidt "De georganiseerde campagnes tegen agroparken van organisaties als Vereniging Milieudefensie, Socialistische Partij en Dierenbescherming, alle begaan met betere milieu- en dierenbescherming, gaan volledig voorbij aan de aantoonbare verbeteringen van milieu en dierenwelzijn die deze agroparken zowel in Nederland als elders op de wereld kunnen realiseren".

Inderdaad hebben zich in den lande inmiddels talrijke clubs georganiseerd om zich te verzetten tegen megabedrijven à la het NGB. Deze clubs kunnen zich overigens niet aan de indruk onttrekken dat ook bepaalde geledingen binnen de overheden campagnes organiseren om door hen gewenste ontwikkelingen tegen de zin van een aanzienlijk deel van de bevolking erdoor te drukken. De vraag kan oprecht gesteld worden: dient vestiging van het NGB in het Witveld nou echt het algemene belang van de bewoners in de regio?

Het NGB is eerst en vooral een volgende stap in de opschaling van de intensieve veehouderij in Nederland, gericht op verlaging van de kostprijs, om maar mee te kunnen blijven doen in de mondiale concurrentieslag. Dat *en passant* een paar efficiënties verhoogd kunnen worden is mooi meegenomen, maar heeft met ecologische duurzaamheid weinig te maken. Nog afgezien van de vele onzekerheden in de berekeningen van Blonk Milieu Advies is de bijdrage aan duurzame ontwikkeling werkelijk marginaal. Al die duurzaamheidsclaims worden er met de haren bijgesleept! Juist vanwege z'n industriële schaal draagt het NGB bij aan verdere vervreemding tussen producenten en consumenten en aan verder verlies van nabijheid, diversiteit en heilheid op het platteland²⁴⁷. Toegegeven, dit zijn moeilijk grijpbare waarden, maar er wordt in de praktijk veel te gemakkelijk aan voorbij gegaan. Wanneer Smeets beweert dat het NGB belangrijk bijdraagt aan duurzame ontwikkeling, dan is dat niet meer dan een holle frase, een lege huls, een meninkje, waar met evenveel recht van spreken een volledig tegengestelde mening tegenover gezet kan worden. De werkelijke duurzaamheidsvragen zijn immers veel vergaander: hoe voorkomen we dat de draagkracht van het systeem aarde wordt overschreden terwijl de wereldbevolking blijft groeien,

²⁴⁷ In dit licht is een andere interessante stelling van Smeets: "Platteland met landbouw en als woonplaats voor veel mensen zal spoedig slechts een herinnering zijn". Hij brengt het als een onvermijdelijkheid, maar dat is het natuurlijk niet. Het is een keuze. Zijn keuze. Niet de onze.

almaar meer consumeert en daardoor almaar meer beslag legt op eindige bronnen (fossiele energie, zoetwater, fosfaat), almaar meer land opeist en almaar meer vervuiling veroorzaakt? In plaats van te kiezen voor grootschalige bulkproductie van vlees voor de export kan de gemeente Horst aan de Maas binnen haar mogelijkheden een veel betekenisvoller stap richting duurzame ontwikkeling zetten door te streven naar een kleinere omvang van de veestapel en haar inwoners aan te sporen de consumptie van dierlijke producten te matigen. In tegenstelling tot het NGB kan dat wèl als lichtend voorbeeld dienen voor de rest van de westerse wereld!

Nederland is een dichtbevolkt land waar de druk op de ruimte groot is en landschap, natuur en milieu al decennialang onder druk staan, voor een niet gering deel veroorzaakt door de veehouderij. Waarom willen we dan toch nog steeds zo'n enorme veestapel erop nahouden, met alle problemen van dien? In bepaalde politieke geledingen is zelfs het idee om de Nederlandse veestapel weer te laten groeien al geen taboe meer! Waarom kiezen we er toch niet voor om een stukje van de wereldwijde vleesproductie aan andere landen te gunnen? Bijvoorbeeld in landen waar voerproductie en mestproductie in elkaars nabijheid kunnen plaatsvinden, zoals in Denemarken waar de varkenshouderij veel meer grondgebonden is? Of in landen waar bevolkingsdichtheden en veedichtheden minder groot zijn en bewoners dus minder overlast ondervinden van grote veebedrijven, inclusief de daarbij horende gezondheidsrisico's? Dat is zoveel meer voor de hand liggend, dat je je werkelijk afvraagt waarom het pleit niet al veel eerder is beslecht.

Vereniging Behoud de Parel, februari 2010